

Interreg

Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

RE-CULT

ΣΥΝΤΑΞΙΔΙΩΤΕΣ ΣΤΗ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ & ΚΥΠΡΟ

ΕΡΓΟ

Ανάδειξη και διάδοση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς μέσα από την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Τουρισμού στη νησιωτική περιοχή της Ελλάδας και της Κύπρου

(Ακρωνύμιο: RE-CULT)

ΠΑΚΕΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΕ6
ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ	Παραδοτέο Π.6.8.2 Ανάπτυξη Ολοκληρωμένου Τουριστικού Πακέτου Κυκλάδες - Κύπρος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης Ι.Μ. Σύρου
ΈΚΔΟΣΗ:	Τελική
ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ:	Εμπιστευτικό
ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	ΓΝΩΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ Ι.Κ.Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ	6
ΜΕΡΟΣ Α: ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΤΙΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.....	9
1. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΟΡΩΝ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	9
2. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.....	65
ΜΕΡΟΣ Β: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ	90
1. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΑΚΕΤΟ - ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ.....	90
1.1 Το τουριστικό πακέτο – Ορισμός και χαρακτηριστικά	91
1.2 Τα συστατικά στοιχεία ενός τουριστικού πακέτου	92
1.3 Είδη των Τουριστικών Πακέτων.....	95
1.4 Ο ρόλος των tours operators	97
2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ	99
2.1 Η διαδικασία σχεδιασμού ενός τουριστικού πακέτου	100
2.2 Τιμές Πώλησης Τουριστικών Πακέτων	101
2.3 Προβολή και Προώθηση του Τουριστικού Πακέτου	102
2.4 Τμηματοποίηση της αγοράς.....	103
3. ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΑΚΕΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΕ ΚΥΚΛΑΔΕΣ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟ	106
3.1 Βασικές παραδοχές για την ανάπτυξη του πακέτου	107
3.2 Συστατικά του πακέτου θρησκευτικού τουρισμού σε Κυκλάδες και Κύπρο	108
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	112

ΦΥΛΛΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ

Ακρωνύμιο Έργου	RE-CULT
Τίτλος Έργου	Ανάδειξη και διάδοση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς μέσα από την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Τουρισμού στη νησιωτική περιοχή της Ελλάδας και της Κύπρου

Ασφάλεια (επίπεδο διανομής)	
Ημερομηνία παραλαβής	Νοέμβριος 2020
Αριθμός Παραδοτέου	6.8.2
Είδος	
Κατάσταση & έκδοση	
Αριθμός σελίδων	
Υπεύθυνος συνεργάτης	
Συντάκτης	ΓΝΩΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ Ι.Κ.Ε.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν περίγραμμα αποτελεί το Παραδοτέο Π.6.8.2: «Ανάπτυξη Ολοκληρωμένου Τουριστικού Πακέτου / Κυκλάδες – Κύπρος» στο πλαίσιο του Έργου «Ανάδειξη και διάδοση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς μέσα από την ανάπτυξη και θεσμική ενίσχυση του Θρησκευτικού Τουρισμού στη νησιωτική περιοχή της Ελλάδας και της Κύπρου», με ακρωνύμιο RE-CULT, το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος INTERREG V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020».

Κύριος Δικαιούχος του έργου RE-CULT είναι το Υφυπουργείο Τουρισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενώ συμμετέχουν ως δικαιούχοι οι παρακάτω επτά (7) φορείς:

- Υπουργείο Τουρισμού Ελλάδας
- Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου
- Εκκλησία της Ελλάδος
- Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου
- Πανεπιστήμιο Αιγαίου – Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας
- Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης Ιεράς Μητροπόλεως Σύρου

Το έργο στοχεύει στην επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

- ✓ Καταγραφή και τεκμηρίωση υλικών και άυλων στοιχείων θρησκευτικής πολιτιστικής κληρονομιάς της διασυνοριακής περιοχής, προς ψηφιοποίηση.
- ✓ Ψηφιακή καταλογογράφηση, που θα συνοδεύεται από μια εφαρμογή περιήγησης με χάρτες και χρονολόγια, η οποία θα προσφέρει τη δυνατότητα της καταγραφής, αναζήτησης και ανάκτησης αντικειμένων και μνημείων θρησκευτικής κληρονομιάς, καθώς και συσχέτισης με αυτά ψηφιακών πόρων (π.χ. εικόνες, βίντεο, ηχητικά αρχεία, καθώς και 3D αναπαραστάσεις αντικειμένων), επιτρέποντας την πρόσβαση σε διαφορετικών κατηγοριών χρήστες.
- ✓ Σχεδιασμός και ανάπτυξη ψηφιακού μουσείου, ψηφιακής βιβλιοθήκης και κινητής εφαρμογής (mobile app) εικονικής περιήγησης.
- ✓ Δράσεις ενημέρωσης, προβολής και ανάδειξης των ψηφιακών αποθετηρίων (συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας και τοποθέτησης info kiosks).
- ✓ Σήμανση επιλεγμένων σημείων στις περιοχές παρέμβασης.
- ✓ Πιλοτική ανάπτυξη Διαδρομών με πιστοποίηση (προδιαγραφές, κριτήρια και σήματα).
- ✓ Εκπαίδευση εμπλεκόμενων φορέων.
- ✓ Ανάπτυξη δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ φορέων τουρισμού, φορέων διαχείρισης πολιτιστικών και θρησκευτικών μνημείων.
- ✓ Ανάπτυξη κοινών εργαλείων ανάδειξης της θρησκευτικής πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.

Στη στόχευση του έργου κεντρικό ρόλο διαδραματίζει η ενίσχυση της συνεργασίας της διασυνοριακής περιοχής Ελλάδας και Κύπρου, σε θεσμικό και τεχνοκρατικό επίπεδο στους τομείς των τεχνών και του πολιτισμού, ενώ το πρόγραμμα στοχεύει να αξιοποιήσει τις πρόσφατες εξελίξεις στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών προκειμένου να δημιουργήσει καινοτόμα εργαλεία που θα ενισχύσουν την ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού μέσα και από την επέκταση της τουριστικής περιόδου για τη διασυνοριακή περιοχή.

Σκοπός είναι η καθοδήγηση των εμπλεκόμενων μερών στην κατεύθυνση της δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου τουριστικού προϊόντος μέσα από την ανάδειξη της υλικής και άυλης θρησκευτικής-πολιτισμικής κληρονομιάς της Ελλάδας και της Κύπρου που θα απευθύνεται σε προσκυνητές, φιλέρευνους τουρίστες και θαυμαστές της Τέχνης, μέσα από θρησκευτικές – προσκυνηματικές περιηγήσεις και πολιτισμικά "οδοιπορικά", στους δρόμους που χάραξαν θρησκείες, λαοί και πολιτισμοί κατά τη μακρά ιστορία της διασυνοριακής περιοχής της Ελλάδας και της Κύπρου. Συνδυάζοντας την παράδοση με την τεχνολογία, Έλληνες και ξένοι επισκέπτες θα έχουν τη δυνατότητα να καταστούν κοινωνοί της πλούσιας θρησκευτικής πολιτιστικής της κληρονομιάς.

Η απόπειρα στόχευσης της σκιαγράφησης του επαγγελματία στο θρησκευτικό τουρισμό είναι μια προσπάθεια αναφοράς σε πολλά επίπεδα για τους παρακάτω λόγους:

α) λόγω των ορίων του θρησκευτικού-προσκυνηματικού τουρισμού με τις άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού και τον μαζικό τουρισμό,

β) λόγω της διαφοροποίησης ως προς το εκπαιδευτικό επίπεδο και τον επαγγελματικό τομέα των επαγγελματιών που μπορούν να ασκήσουν επαγγέλματα στον χώρο του τουρισμού.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ

Μεθοδολογία ανάπτυξης Ολοκληρωμένου Τουριστικού Πακέτου

Το παρόν παραδοτέο αφορά στην ανάπτυξη και δημιουργία ολοκληρωμένου τουριστικού προϊόντος - τουριστικού πακέτου θρησκευτικών διαδρομών, με θεματολογία και βάση την Ορθόδοξη Πολιτιστική Κληρονομιά στη διασυνοριακή περιοχή Ελλάδα – Κύπρος και συγκεκριμένα στην περιοχή του Νοτίου Αιγαίου/Κυκλάδων – Κύπρου.

Προς τον σκοπό αυτό, ο Σύμβουλος έχει προβεί στις εξής επιμέρους ενέργειες:

1. Καταγραφή πόρων και χωρικής ενότητας: Περιλαμβάνει τη συλλογή πληροφοριών για τα θρησκευτικά μνημεία και σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος, τις θρησκευτικές και λατρευτικές εκδηλώσεις, τα διαθέσιμα μέσα συγκοινωνιών, τις δυνατότητες διαμονής στις περιοχές αναφοράς του Νοτίου Αιγαίου / Κυκλάδων και της Κύπρου. Μάλιστα η ομάδα έργου προκειμένου να έχει καλύτερη εικόνα των υφιστάμενων θρησκευτικών πόρων, θα προβεί σε κατηγοριοποίησή τους. Μια ενδεικτική ταξινόμηση είναι η εξής:
 - ⇒ Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία αλλά στο πρόγραμμά τους διατίθεται χρόνος για επισκέψεις τουριστών χωρίς να προκαλείται διατάραξη της θρησκευτικής κατάνυξης.
 - ⇒ Θρησκευτικώς ανενεργά κτίσματα που έχουν απωλέσει τη θρησκευτική τους λειτουργία και λειτουργούν ως μουσειακοί χώροι.
 - ⇒ Θρησκευτικά μνημεία ως τμήματα του φυσικού τοπίου, τα οποία ανεξάρτητα αν έχουν ενεργό ή μη χαρακτήρα, είναι ενταγμένα στο γενικότερο φυσικό περιβάλλον, όπως τα Μετέωρα.
 - ⇒ Χώροι θρησκευτικής έρευνας, π.χ. μοναστήρια, ασκητήρια, θρησκευτικές σχολές, θρησκευτικές βιβλιοθήκες κ.λπ. που προσελκύουν το ενδιαφέρον επιστημόνων για την πραγματοποίηση σχετικής έρευνας.
 - ⇒ Θρησκευτικά μουσεία, όπου εκτίθενται θρησκευτικά αντικείμενα όπως ιερά άμφια και σκεύη, ιερά κειμήλια, ιερά βιβλία, ζωγραφικοί πίνακες με θρησκευτικό περιεχόμενο κ.λπ., όπως για παράδειγμα το Εκκλησιαστικό Μουσείο της Μήλου.
 - ⇒ Θρησκευτικά σύμβολα, δηλαδή κατασκευές αυτές έχουν λιγότερο ή περισσότερο έντονα θρησκευτικά χαρακτηριστικά, καθώς μέσω αυτών ο άνθρωπος εκφράζει το θρησκευτικό του συναίσθημα, όπως για παράδειγμα ο κολοσσός της Ρόδου.
 - ⇒ Φυσικοί πόροι με θρησκευτικότητα – ιερότητα, π.χ. ποταμοί, λίμνες, αναβλύζοντα ύδατα, βουνά και άλλα στοιχεία της φύσης που τους αποδίδονται θρησκευτικά χαρακτηριστικά γιατί στις περισσότερες περιπτώσεις τα νερά συνδέονται με ένα σημαντικό ή θαυματουργό γεγονός. Στην Ελλάδα χαρακτηριστική περίπτωση αποτελούν τα «αγιάσματα».
 - ⇒ Περιοχές δράσης θρησκευτικών προσώπων, όπως για παράδειγμα η Πάτμος όπου ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος συνέγραψε το ιερό βιβλίο της Αποκάλυψης.
2. Προσδιορισμός του πελάτη / target group: Περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των την ηλικία, την εθνικότητα, το εισόδημα, τα ενδιαφέροντα και τις περιόδους επίσκεψης των δυνητικών πελατών.
3. Concept και διαδρομές τουριστικού πακέτου: Περιλαμβάνει τον καθορισμό του πλαισίου της εκάστοτε θρησκευτικής διαδρομής, δηλαδή το περιεχόμενο, τις υπηρεσίες, τις λεπτομέρειες, την ονομασία κ.α. Κατά το στάδιο αυτό, η ομάδα έργου θα προβεί και στον καθορισμό του αριθμού των θρησκευτικών διαδρομών που θα περιλαμβάνει το ολοκληρωμένο τουριστικό πακέτο, λαμβάνοντας

υπόψη τους υφιστάμενους πόρους και με γνώμονα κάθε διαδρομή να έχει συνοχή. Επιπλέον, η Ομάδα έργου του Συμβούλου θα δώσει έμφαση στην προώθηση του τουρισμού κρουαζιέρας, καταρτίζοντας εναλλακτικές θρησκευτικές διαδρομές κρουαζιέρας όπου θα υπάρχουν τα εξής συστατικά του τουριστικού πακέτου:

- ⇒ Μετακίνηση με κύριο μεταφορικό μέσο το κρουαζιερόπλοιο.
 - ⇒ Κατάλυμα και διαμονή είναι το ίδιο το μεταφορικό μέσο, δηλαδή το κρουαζιερόπλοιο ή κατάλυμα και διαμονή στον προορισμό.
 - ⇒ Πλήρης διατροφή (FB) στο κρουαζιερόπλοιο ή Ημιδιατροφή σε επιλεγμένα εστιατόρια/ταβέρνες.
4. Οργάνωση: Σε αυτή την φάση περιλαμβάνονται οι λύσεις για όλα τα θέματα που μπορεί να προκύψουν και περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα, με σκοπό να υπάρξει αντιστοιχία μεταξύ των προσφερόμενων υπηρεσιών και των ήδη υπάρχοντων, προσαρμόζοντας και βελτιώνοντας τις τελευταίες.
5. Προβολή και πωλήσεις: Περιλαμβάνει τις ενέργειες που απαιτούνται για την προώθηση και προβολή του τουριστικού πακέτου σε εξειδικευμένες ομάδες ενδιαφερόντων όπως οι tour operators.

Δομή του παραδοτέου

Το παρόν παραδοτέο, λαμβάνοντας υπόψη τις στοχεύσεις που καλείται να εξυπηρετήσει, αποτελείται από δύο βασικά μέρη. Το 1^ο μέρος αφορά στην αναλυτική παρουσίαση των θρησκευτικών τουριστικών πόρων στην περιοχή αναφοράς, δηλαδή στις Κυκλάδες και στην Κύπρο. Το 2^ο μέρος αφορά στην παρουσίαση του προτεινόμενου τουριστικού πακέτου θρησκευτικών διαδρομών, με θεματολογία και βάση την Ορθόδοξη Πολιτιστική Κληρονομιά στη διασυνοριακή περιοχή Ελλάδα – Κύπρος.

ΜΕΡΟΣ Α: ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΤΙΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

1.ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΟΡΩΝ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

Σύρος

Η Σύρος, βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα των Κυκλάδων και πρωτεύουσά της είναι η Ερμούπολη, η οποία είναι και πρωτεύουσα του Νομού Κυκλάδων καθώς και έδρα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

- ✓ Η Σύρος είναι προσβάσιμη αεροπορικώς μέσω του Αεροδρομίου Σύρου «Δημήτριος Βικέλας και ακτοπλοϊκώς από το λιμάνι του Πειραιά και από τα περισσότερα νησιά των Κυκλάδων, ενώ υπάρχει πρόσβαση και από άλλα νησιά που δεν ανήκουν στο σύμπλεγμα των Κυκλάδων, όπως είναι η Ρόδος, η Πάτμος, η Χίος και η Λέσβος.

Σύρος: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Το νησί της Σύρου, βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα των Κυκλάδων και χαρακτηρίζεται από την έντονη ύπαρξη του θρησκευτικού στοιχείου λόγω της πληθώρας των ορθόδοξων και καθολικών ναών, που συναντά κανείς εκεί. Η θρησκευτική παράδοση της Σύρου χαρακτηρίζεται έντονα από την αρμονική συμβίωση Ορθόδοξων και Καθολικών, καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Η Σύρος διαθέτει πληθώρα καθολικών και ορθόδοξων ναών, μοναστήρια και ξωκλήσια. Πρόκειται για ένα συνονθύλευμα ιερής κατάνυξης, προσευχής, αρχιτεκτονικής και καλλιτεχνικής μοναδικότητας, ελευθερίας πνεύματος και ψυχής.

Η ιδιαίτερη αρχιτεκτονική των εκκλησιών της Σύρου, με το μοναδικό «πάντρεμα» δυτικών και ανατολικών στοιχείων, είναι που κάνει μοναδικούς τους ιερούς ναούς και τα μοναστήρια του νησιού.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία

Ιερός Μητροπολιτικός ναός της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος

Ορθόδοξη εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου

Ιερός ναός της Ευαγγελίστριας

Ιερός ναός Αγίου Νικολάου

Ιερός ναός Ανάστασης του Σωτήρος

Καθολική εκκλησία του Αγίου Γεωργίου

Ιερός Ναός Αγίου Νικόλαου των Πτωχών

Καθολική εκκλησία του Σεβαστιανού

Καθολική εκκλησία της Αγίας Θέκλας

Ορθόδοξος ναός του Αγίου Ιωάννη

Καθολικός ναός του Αγίου Πέτρου

Γυναικεία ορθόδοξη Μονή της Αγίας Βαρβάρας

Ορθόδοξος ναός του Προφήτη Ηλία

Θρησκευτικά μουσεία

Εκκλησιαστικό Μουσείο Ερμούπολης

Θρησκευτικά μνημεία

Ταφικά μνημεία στον ναό του Αγίου Γεωργίου

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία

ΙΕΡΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Ο Ορθόδοξος ναός χτίστηκε το 1824 από πρόσφυγες των Ψαρών και της Χίου σε έναν ανηφορικό δρόμο κοντά στη σημερινή Πλατεία Μιαούλη. Βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από το δημαρχείο της πόλης και το Θέατρο Απόλλων. Είναι τρίκλιτη εκκλησία, ρυθμού βασιλικής με τρούλο και ο σχεδιασμός της παραπέμπει στην Παναγία της Τήνου. Διαθέτει δύο κωδωνοστάσια, όπου μεταξύ άλλων φιλοξενείται και η καμπάνα του Αγίου Νικολάου των Ψαρών. Ξεχωρίζει για τον ασπρόμαυρο ψηφιδωτό προαύλιο χώρο, τη διακοσμητική ζωγραφική και τα δείγματα αγιογραφίας

του 19ου αιώνα, τις παλιές εικόνες και τα αντικείμενα ξυλογλυπτικής, καθώς και τα διάφορα κειμήλια που μετέφεραν οι πρόσφυγες.

Πηγή φωτογραφίας: <https://el.wikipedia.org/wiki>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

σκελετό που μοιάζει σαν αναποδογυρισμένο πλοίο.

Είναι η δεύτερη χρονολογικά εκκλησία της Ερμούπολης που χτίστηκε το 1828 -1829. Ονομάζεται και «Παναγία των Ψαριανών» και φιλοξενεί την μοναδική εικόνα της Παναγίας, έργο του μεγάλου ζωγράφου Δομίνικου Θεοτοκόπουλου (El Greco) και καθιστά τον ναό ένα από τα σημαντικότερα αξιοθέατα της Σύρου. Πρόκειται για μια τρίκλιτη βασιλική ορθόδοξη εκκλησία χωρίς τρούλο με εντυπωσιακή αρχιτεκτονική και διακόσμηση. Το εσωτερικό της κοσμούν στοιχεία από ξύλο και μάρμαρο, ενώ οι θόλοι δημιουργούν έναν ξύλινο

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr/>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ

ακολουθεί ιταλικά πρότυπα.

Είναι καθολικός ναός και βρίσκεται στα δυτικά της Ερμούπολης στις παρυφές της πόλης. Λατινική επιγραφή εντοιχισμένη πάνω από την είσοδο της Ευαγγελίστριας δηλώνει τον κτήτορα, τη χρονολογία ανέγερσης και τον Τήνιο εμπειρικό αρχιτέκτονα της οικοδομής «Χ' Σήμο» (Χατζησήμο). Η εκκλησία είναι χτισμένη σε υπερυψωμένο επίπεδο, λόγω υψομετρικής διαφοράς. Η Ευαγγελίστρια είναι τρίκλιτη βασιλική και η διαμόρφωση της όψης της

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ο Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου είναι ορθόδοξος ναός στη Σύρο, πολιούχος της Ερμούπολης και θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα αξιοθέατα του νησιού. Είναι ο τρίτος αρχαιότερος Ιερός Ναός της Ερμούπολης (1905). Βρίσκεται στην αρχή του άξονα της Συνοικίας «Βαπόρια» σε κοντινή απόσταση από την Πλατεία Μιαούλη και το Θέατρο Απόλλων. Ο ναός, σε σχήμα σταυρού, είναι τοποθετημένος σε υπερυψωμένη αυλή με μαρμάρινο στηθαίο και κιγκλίδωμα. Ανήκει στον τύπο της βασιλικής με τρούλο. Σκάλα ύψους τεσσάρων μέτρων οδηγεί στο ολομάρμαρο κεντρικό τμήμα της πρόσοψης.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr/>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Χτίστηκε μεταξύ 1879 και 1909 στην κορυφή του λόφου «Δήλι», ο οποίος δεσπόζει στο λιμάνι της Ερμούπολης. Ο ορθόδοξος αυτός ναός είναι βυζαντινού ρυθμού, με κάτοψη σε σχήμα σταυρού και με τρούλο, με τοιχοδομία λαξευτή και οδοντωτές ταινίες από τούβλα στις όψεις και γύρω από τα μαρμάρινα πλαίσια των ανοιγμάτων.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.syrostoday.gr/>

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Είναι γνωστή με το λατινικό όνομα Σαν Τζώρτζης και αποτελεί τη μητρόπολη των καθολικών του νησιού. Το χτίσμα χρονολογείται από τον 12ο αιώνα με τελευταία ανακαίνιση το 1834 και βρίσκεται στο υψηλότερο σημείο του λόφου. Η εκκλησία Σαν Τζώρτζης είναι τρίκλιτη βασιλική με δύο σειρές από μαρμάρινους κίονες. Τα πιο εντυπωσιακά σημεία του εσωτερικού της είναι το μαρμάρινο δάπεδο Τήνιου γλύπτη, η ξυλόγλυπτη επένδυση και τα αγάλματα των αγίων στην είσοδο από Ιταλούς γλύπτες του 18ου αιώνα.

Πηγή φωτογραφίας: <https://episkopisyrou.gr/>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΩΝ ΠΤΩΧΩΝ

Είναι η πρώτη ορθόδοξη εκκλησία του νησιού και χτίστηκε στα μέσα του 16ου αιώνα. Λέγεται ο Φτωχός για να ξεχωρίζει από τον Άγιο Νικόλαο που βρίσκεται στην αριστοκρατική συνοικία Βαπόρια, στην Ερμούπολη.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.syrostopday.gr/>

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ

Ο καθολικός ναός βρίσκεται στον ιστορικό οικισμό της Άνω Σύρου και αποτελεί έναν από τους αρχαιότερους στο νησί της Σύρου. Το 1831 ο ναός έλαβε τη σημερινή του μορφή με την προσθήκη δύο περυγών, ιερού και τρούλου. Το 1843 ανεγέρθηκε το κωδωνοστάσιο, ενώ στο δάπεδο του ναού υπάρχει η επιτύμβια πλάκα του ευεργέτη Κωνσταντίνου Βουτσίνου. Η μεγάλη εικόνα του Αγίου Σεβαστιανού, που δεσπόζει στο ιερό, ζωγραφίστηκε το 1851 στην Κωνσταντινούπολη.

Πηγή φωτογραφίας: <https://episkopisyrou.gr/>

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΘΕΚΛΑΣ

Η Αγία Θέκλα είναι μια όμορφη καθολική εκκλησία στην περιοχή του Μέγα Γιαλού που ξεχωρίζει για τους καμπυλωτούς τοίχους, το εξωτερικό καμπαναριό και την αυλή.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr/>

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ

Ο Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννη είναι ορθόδοξος ναός που βρίσκεται στην Ποσειδωνία (ή Ντελαγκράτσια) της Σύρου. Ο ναός χτίστηκε το 1870 χάρη στις δωρεές των Θεμιστοκλή Πετροκοκκίνου και Γεωργίου Βέλτσου, προτομές των οποίων έχουν δημιουργηθεί στον περίβολο της εκκλησίας. Βρίσκεται στο κέντρο του οικισμού, λίγα μέτρα μακριά από τη Λέσχη που ιδρύθηκε το 1922. Ο ναός είναι βυζαντινού ρυθμού με τρούλο, σταυροειδής και είναι βαμμένος εξωτερικά με γαλάζιο χρώμα ενώ ο τρούλος και άλλα διακοσμητικά στοιχεία είναι βαμμένα με χρώμα μπλε.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.syrostopday.gr/>

ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

Ο καθολικός ναός του Αγίου Πέτρου Αποστόλου χτίστηκε το 1871. Βρίσκεται πάνω στον λόφο στην περιοχή Χαλέπα και λέγεται ότι χτίστηκε πάνω στα ερείπια ιερού, που ήταν αφιερωμένο στον Ποσειδώνα.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr/>

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Η Ιερά Μονή της Αγίας Βαρβάρας δεσπόζει εντυπωσιακά στο λόφο του Κινιού από το 1900. Είναι κτισμένη από τον Υδραίο Γέροντα Ιωακείμ Πολίτη. Από την πρώτη στιγμή οι επισκέπτες παραδίδονται στη μεγαλοπρέπεια της, στην επιβλητική μορφή της Αγίας Βαρβάρας, μέσα από τις αριστοτεχνικές αγιογραφίες που κοσμούν το εσωτερικό της και απεικονίζουν πάνδεινα μαρτύριά της. Από το 1900 μέχρι σήμερα στέγασε ένα άριστα οργανωμένο ορφανοτροφείο θηλέων. Υπάρχει εργαστήριο και έκθεση πώλησης χειροποίητων υφαντών.

Πηγή φωτογραφίας: <https://agbarbara.weebly.com/>

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

Ο Προφήτης Ηλίας βρίσκεται στον οικισμό Επισκοπέιο, στην κεντρική Σύρο. Είναι χτισμένος στον κεντρικό λόφο του οικισμού, είναι ρυθμού μονόκλιτης βασιλικής και κατασκευάστηκε το 1845. Με κατάλευκη τοιχοποιία, γαλάζια διακοσμητικά και κόκκινα κεραμίδια, έχει ανακαινιστεί πρόσφατα. Οι θαυμάσιες εικόνες που κοσμούν το εσωτερικό του ναού του Προφήτη Ηλία, μαζί με τις έξοχες αγιογραφίες του Νέστορα Βαρβέρη, πλαισιώνουν το τέμπλο και την Ωραία Πύλη, με πιο εντυπωσιακή την αναπαράσταση της Αποκαθήλωσης.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.syrostopday.gr/>

Θρησκευτικά Μουσεία

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο της Ερμούπολης δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Μακαριστού Μητροπολίτη Σύρου Δωρόθεου Α΄ το 1984, ο οποίος κατάφερε να δημιουργήσει μια εξαιρετική συλλογή εκκλησιαστικών εκθεμάτων, στέλνοντας τον τότε αρχιμανδρίτη και νυν Μητροπολίτη Σύρου Δωρόθεο Β΄ να συλλέξει διάφορες εικόνες, εκκλησιαστικά κειμήλια, σκεύη και άμφια από τις εκκλησίες και τους ναούς των υπολοίπων νησιών της Μητροπόλεως. Το μουσείο φιλοξενήθηκε σε κτίριο ιδιοκτησίας της Ιεράς Μητροπόλεως και εμπλουτίστηκε με τον καιρό με περισσότερα άμφια, εκκλησιαστικά κειμήλια και κοσμήματα. Το μουσείο στέγαζε, επίσης, ένα εργαστήριο δημιουργικής απασχόλησης και έκφρασης παιδιών, καθώς και εκμάθησης αγιογραφίας σε ισόγεια αίθουσα του Ναού του Αγίου Νικολάου. Αργότερα μεταφέρθηκαν σε άλλον ιδιόκτητο χώρο της Ιεράς Μητροπόλεως μαζί με το βιβλιοπωλείο Θεογνωσία, πλησίον του Ναού του Αγίου Νικολάου. Στα εκθέματα προστέθηκαν και αντικείμενα κυκλαδικής λαογραφίας και είναι πλέον στη διαθεσιμότητα του κοινού, ενώ η επίσκεψη είναι δωρεάν.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr>

Θρησκευτικά Μνημεία

ΤΑΦΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΟΝ ΝΑΟ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ο κοιμητηριακός Ναός του Αγίου Γεωργίου χτίστηκε το 1833 και εγκαινιάστηκε από τον Μητροπολίτη Κυκλάδων Άθιμο το 1839. Στον προαύλιο χώρο βρίσκεται το επιβλητικό μαρμάρινο καμπαναριό, ενώ την κεντρική αψίδα του ναού κοσμεί η επιγραφή που αναφέρει την ημερομηνία ολοκλήρωσης του ναού, τον πολιούχο, αλλά και τους δωρητές. Στις μακρές πλευρές προστέθηκαν τα παρεκκλήσια της Αγ. Θέκλας και του Αγ. Ανδρέα. Στο μαρμάρινο τέμπλο της Αγ. Θέκλας υπάρχει επιγραφή με το όνομα του γλύπτη Ι. Φιλιπότη. Το Νεκροταφείο εγκαινιάστηκε το 1834 και περιλαμβάνει δύο κατηγορίες τάφων, τους απλούς και τους μνημειακούς. Τα ταφικά μνημεία χρονολογούνται από το 1860 περίπου και αποτελούν ένα θαυμαστό και σπάνιο σύνολο γλυπτικών και αρχιτεκτονικών έργων, που ακολουθούν τις αρχές του κλασικισμού, όπως τις διατύπωσαν στα ταφικά μνημεία της Ευρώπης από τα τέλη του 18ου αι. μεγάλοι γλύπτες και ιδίως ο Ιταλός Antonio Canova. Οι επικρατέστεροι τύποι είναι οι ναΐσκοι, οι σαρκοφάγοι και οι επιτύμβιες στήλες, κατά τα αρχαιοελληνικά και ρωμαϊκά πρότυπα, ενώ ο θάνατος παριστάνεται συνήθως με τις ευχάριστες μορφές των αγγέλων., Αρχικά κτίστηκε ως μονόκλιτη βασιλική με ανοιχτές στοές στις τρεις πλευρές που σήμερα έχουν κλειστεί, ενώ μετά τις διαδοχικές καταστροφές που υπέστη η εκκλησία ανακατασκευάστηκε στις αρχές του 20ου αιώνα ως τρίκλιτη βασιλική με την προσθήκη των παρεκκλησιών της Αγίας Θέκλας και του Αγίου Ανδρέα. Στον ναό ξεχωρίζουν, επίσης, οι εικόνες που έχουν φιλοτεχνήσει οι Δ. Κωσταράκης, Φρ. Δεσίπρης και Εμμ. Ψαλτίδης, ενώ δίπλα στον ναό βρίσκεται και το ορθόδοξο νεκροταφείο της Σύρου. Στην δυτική πλευρά του Ναού, όπου σήμερα είναι το οστεοφυλάκιο, επί σειρά ετών λειτούργησε η Ιερατική Σχολή Σύρου.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.syrostopday.gr/>

Σαντορίνη

Η Σαντορίνη (ή Θήρα) βρίσκεται στο νοτιότερο σημείο των Κυκλάδων και είναι στην ουσία ένα σύμπλεγμα νησιών που αποτελείται από τα νησιά της Θήρας, της Θηρασίας, του Ασπρονησίου, της Παλαιάς και της Νέας Καμένης.

- ✓ Η Σαντορίνη είναι προσβάσιμη αεροπορικώς μέσω του διεθνούς αεροδρομίου της από 49 Ευρωπαϊκά αεροδρόμια και 32 αεροπορικές εταιρείες (>1.000 αφίξεις).
- ✓ Στο νησί δεν υπάρχει οργανωμένη μαρίνα, αλλά υπάρχει πλάνο δημιουργίας στο Μονόλιθο χωρητικότητας 350 θέσεων, εκ των οποίων οι 37 για σκάφη άνω των 25 μέτρων.
- ✓ Υπάρχει πλάνο κατασκευής ενός δεύτερου τελεφερίκ.

Σαντορίνη: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Το νησί της Σαντορίνης βρίσκεται στο νότιο Αιγαίο πέλαγος και ανήκει στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Κυκλάδων. Η Σαντορίνη αποτελεί έναν από τους δημοφιλέστερους ταξιδιωτικούς προορισμούς στη Μεσόγειο.

Όπως στα περισσότερα Αιγαιοπελαγίτικα νησιά, έτσι και στο νησί της Σαντορίνης, μπορεί κανείς να συναντήσει πολλές εκκλησίες, επιβλητικούς καθεδρικούς ναούς, εξωκλήσια και μοναστήρια. Στη Σαντορίνη υπάρχουν τουλάχιστον 600 εκκλησίες και ξωκλήσια, πολλά από αυτά κτισμένα μετά τον σεισμό του 1956. Τα 50 είναι αφιερωμένα στην Παναγία.

Στις εκκλησίες του νησιού κυριαρχεί η αξιοθαύμαστη ανώνυμη (λαϊκή) αρχιτεκτονική. Ως επί το πλείστον έχουν μεγάλες, κατάλευκες, επιφάνειες σε τμήματα με μορφή κύβου, ορθογώνιου παραλληλεπίπεδου, οκταγωνικού πρίσματος, σφαίρας και κυλίνδρου.

Το πιο σημαντικό βυζαντινό μνημείο στο νησί της Σαντορίνης είναι ο Βυζαντινός ναός της Παναγίας στο χωριό Επισκοπή, ο οποίος είναι αφιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Ορθόδοξος Καθεδρικός Ναός της Υπαπαντής
Καθολικός Καθεδρικός Ναός του Αγίου Ιωάννη του Βαπτιστή
Παναγία της Επισκοπής
Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου
Ιερά Μονή Προφήτη Ηλία
Ιερός Ναός Αγίας Τριάδος
Ιερός Ναός Τιμίου Σταυρού
Ιερός Ναός Αγίου Νικόλαου του Μαρμαρίτη
Θεοτοκάκι
Ιερός Ναός Ζωοδόχος Πηγής
Θρησκευτικώς ανενεργά κτίσματα
Αγία Ειρήνη
Θρησκευτικά μουσεία
Εκκλησιαστικό Μουσείο Πύργου

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΑΘΕΔΡΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΥΠΑΠΑΝΤΗΣ

Η Υπαπαντή της Θεοτόκου γνωστή στο παρελθόν και ως “Παναγία του Μπελώνια”, (μιας και ήταν ιδιοκτησία της ομώνυμης οικογένειας), είναι η Μητρόπολη του νησιού. Ο παλιός ναός, κτίσμα του 1827, ανακατασκευάστηκε μετά την καταστροφή που υπέστη από το σεισμό της 9ης Ιουλίου του 1956. Σήμερα στην καλντέρα των Φηρών υπάρχει ο ολόλευκος ναός με τις καμάρες στην πρόσοψή του, το ψηφιδωτό στον προαύλιο χώρο του, ενώ μαγευτική είναι η θέα προς τη θάλασσα και το ηφαίστειο. Τις υπέροχες τοιχογραφίες στο εσωτερικό του ναού έχει φιλοτεχνήσει ο Σαντορινιός ζωγράφος Χριστόφορος Ασιμής. Ο ναός της Υπαπαντής γιορτάζει στις 2 Φεβρουαρίου.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece>

ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΚΑΘΕΔΡΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΤΗ

Στον καθολικό μαχαλά των Φηρών (όπως λέγεται) βρίσκεται ο Καθολικός Καθεδρικός Ναός. Με την έλευση των Σταυροφόρων και τον καθολικισμό να έχει μακρά ιστορία στο νησί, έχουμε την ανοικοδόμηση του ναού το 1823. Η σημερινή του μορφή είναι αποτέλεσμα της αναστήλωσής του έπειτα από τις καταστροφές του σεισμού, το 1956. Ένας ναός σε μπαρόκ ρυθμό, αφιερωμένος στον Άγιο Ιωάννη το Βαπτιστή, που ξεχωρίζει για το καμπαναριό και το ρολόι του.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.cathecclesia.gr/>

ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ

Ο ναός της Παναγίας της Επισκοπής, αφιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου είναι από τις σημαντικότερες εκκλησίες της Σαντορίνης, που για πολλά χρόνια διεκδικούσαν ορθόδοξοι και καθολικοί. Ανεγέρθηκε, όπως εικάζεται, τον 11ο αι. από τον Αλέξιο Α' Κομνηνό και στο εσωτερικό της είναι εμφανή τα υπολείμματα προγενέστερου ναού με τμήματα αυτού όπως και γλυπτά που έχουν ενσωματωθεί στο μεσοβυζαντινό ναό. Στο εσωτερικό του ο επισκέπτης μπορεί να δει εικόνες, δυστυχώς πολλές από τις οποίες εκλάπησαν το 1982, αιογραφίες καθώς και το πελεκητό, μαρμάρινο τέμπλο της. Στο ναό παραμένει η εικόνα της Παναγίας της Γλυκοφιλούσας, η οποία ήταν λιτανευτική εικόνα στα τείχη της Κωνσταντινούπολης και δόθηκε τον 11ο αι. στο ναό της Επισκοπής. Η σημερινή ωστόσο εικόνα του ναού, είναι διαφορετική από αυτή του 11ου αι. μιας και έχουν γίνει προσθήκες, όπως το καμπαναριό. Το σημαντικό αυτό Βυζαντινό μνημείο βρίσκεται στη Μέσα Γωνιά στο δρόμο προς το Καμάρι.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr>

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Νικολάου από τα Βυζαντινά χρόνια.

Ένα τρισυπόστατο μοναστήρι μιας και έχει ένα παρεκκλήσι αφιερωμένο στον Άγιο Παντελεήμονα, ένα στη Ζωοδόχο Πηγή και το κεντρικό που είναι αφιερωμένο στον Άγιο Νικόλαο. Η Μονή ιδρύθηκε το 1651 στο καστέλι του Σκάρου, όπου λειτουργούσε ως γυναικείο μοναστήρι, έως το 1815 που αποφασίστηκε η κατασκευή της νέας μονής στη σημερινή της θέση. Αξιοθαύμαστο είναι το ξυλόγλυπτο τέμπλο αλλά και η εικόνα του Αγίου

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.monastiria.gr>

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

Το μοναστήρι του Προφήτη Ηλία δεσπόζει στο ψηλότερο σημείο του νησιού, σε υψόμετρο 567 μ. Ένα ανδρικό μοναστήρι (χτίστηκε μεταξύ 1711-1724), με οχυρωματική όψη και θέα σε όλο το νησί. Στο μοναστήρι βρίσκονται 2 μουσεία, το Λαογραφικό και το Εκκλησιαστικό όπως και η ιδιωτική συλλογή του Π. Νομικού με είδη καθημερινής χρήσης από παλιά αρχοντικά (εργόχειρα, πίνακες κ.ά.).

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

Μέσα στο καστέλι του Πύργου βρίσκεται ο Ναός της Αγίας Τριάδος που διαθέτει εξάισια συλλογή (16ος έως 19ος αι.) βυζαντινών και μεταβυζαντινών εικόνων, είδη της εκκλησιαστικής ζωής αλλά και θαυμάσια έργα ξυλογλυπτικής.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Πρόκειται για έναν από τους μεγαλύτερους ναούς στη Σαντορίνη. Από μακριά ξεχωρίζουν οι μπλε τρούλοι του. Ο πρώτος ναός ήταν οικοδόμημα του 1835-1840, με τον σεισμό όμως του 1956, καταστράφηκε και ανοικοδομήθηκε πάλι.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΜΑΡΜΑΡΙΤΗ

Η εκκλησία του Αγίου Νικολάου του Μαρμαρίτη βρίσκεται λίγο πριν την είσοδο του χωριού Εμπορείο. Η σκεπή της εκκλησίας είναι κατασκευασμένη από μαρμαρίνες πλάκες που υποστηρίζονται από τρεις μονολιθικές κολόνες στο εσωτερικό του ναού. Η είσοδος βρίσκεται στην νότια πλευρά. Υπάρχει μία μικρή κόγχη στο εσωτερικό του ναού, που πλαισιώνεται από μικρότερους Ιωνικού ρυθμού κίονες που στήριζαν ένα Δωρικού ρυθμού επιστύλιο, όπου βρίσκονταν το άγαλμα της θεάς. Ο ναός

έχει το σχήμα ενός μικρού τετράγωνου κτηρίου (4,18 x 3,59 μέτρα) και είναι χτισμένο πάνω από ένα σκευοφυλάκιο του 3ου αιώνα Π.Χ.

Σύμφωνα με επιγραφή που υπάρχει χαραγμένη κάτω από την κόγχη, ο ναός ήταν αφιερωμένος ως προσφορά στη θεά Βασιλεία και χρησιμοποιούνταν σαν οικογενειακός τάφος. Το μνημείο μετατράπηκε σε χριστιανική εκκλησία αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο και ονομάζεται Μαρμαρίτης (που σημαίνει από μάρμαρο) από το γκρίζο μαρμάρινο σκαλιστό τέμπλο.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr/>

ΘΕΟΤΟΚΑΚΙ

Το Θεοτοκάκι ή Κοίμησης της Θεοτόκου είναι από τις παλαιότερες εκκλησίες της Σαντορίνης (10ος αι.). Βρίσκεται μέσα στο καστέλι του Πύργου και συγκεντρώνει το ενδιαφέρον των επισκεπτών τόσο για την παλαιότητα τόσο των εικόνων όσο και του ξυλόγλυπτου τέμπλου της.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΖΩΟΔΟΧΟΣ ΠΗΓΗΣ

σημείο.

Ένα μικρό εκκλησάκι (περίπου του 1830) σκαρφαλωμένο πάνω στα βράχια, στο δρόμο για την Αρχαία Θήρα. Η προσέγγιση γίνεται είτε ανηφορίζοντας το ελικοειδές λιθόστρωτο μονοπάτι είτε να οδικώς από το δρόμο που οδηγεί στην Αρχαία Θήρα μέχρι το κατάλληλο ύψος και στη συνέχεια με πεζοπορία. Η θεά από το σημείο είναι μοναδική, ενώ ο επισκέπτης έχει και την ευκαιρία να επισκεφθεί και το μοναδικό σπήλαιο του νησιού που βρίσκεται σε αυτό το

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr>

Θρησκευτικώς ανενεργά κτίσματα

ΑΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ

Στην Περίσσα βρίσκονται τα ερείπια της Αγίας Ειρήνης, εκκλησίας που θεωρείται πως έδωσε το όνομά της στο νησί. Οι απόψεις δίστανται μεταξύ της Αγίας Ειρήνης στην Περίσσα και της Αγίας Ειρήνης στη Θηρασιά. Η Αγία Ειρήνη είναι μια παλαιοχριστιανική τρίκλιτη βασιλική εκκλησία, του 5ου αι. στους πρόποδες του Μέσα Βουνού πάνω από την Περίσσα.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr>

Θρησκευτικά μουσεία

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΥΡΓΟΥ

Η Συλλογή εκκλησιαστικών εικόνων και κειμηλίων του Πύργου φιλοξενεί εικόνες Θηραίων και Κρητικών αγιογράφων το 16ου, 17ου αλλά και του 18ου αιώνα, ξυλόγλυπτα, μεταλλικά και κεραμικά λατρευτικά αντικείμενα, ιερατικά άμφια μεγάλης ιστορικής και εκκλησιαστικής αξίας, σπάνια και μοναδικά εκκλησιαστικά βιβλία όπως ευαγγέλια και ψαλτήρια, καθώς και πλήθος άλλων αντικειμένων του 17ου και 18ου αιώνα, σχετικών με τις λατρευτικές θρησκευτικές παραδόσεις της ορθοδοξίας.

Μεταξύ των αντικειμένων που εκτίθενται υπάρχουν χιτώνια (μέρη των εκκλησιαστικών φορεσιών) με κεντημένες αναπαραστάσεις επάνω τους από εικόνες σημαντικών γεγονότων της ορθόδοξης ιστορικής μας κληρονομιάς όπως τα Εισόδια της Θεοτόκου, η Υπαπαντή, καθώς και η “ποδιά” ένα εκκλησιαστικό ένδυμα που βρίσκεται δίπλα στην εικόνα της Παναγίας.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.e-kyklades.gr/>

Τήνος

Η Τήνος είναι το τρίτο σε μέγεθος νησί των Κυκλάδων. Ανήκει στις βόρειες Κυκλάδες.

✓ Η Τήνος είναι προσβάσιμη ακτοπλοϊκώς από το λιμάνι της Ραφήνας και το λιμάνι του Πειραιά.

Τήνος: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Η Τήνος αποτελεί σημείο αναφορά της ελληνικής ορθόδοξης πίστης. Το νησί των Κυκλάδων από το 1971 αναγνωρίστηκε ως ιερό και κάθε χρόνο προσελκύει χιλιάδες τουρίστες και προσκυνητές. Το νησί διαθέτει περίπου 1.300 εκκλησίες και εξωκλήσια, είτε Ορθόδοξα, είτε Καθολικά, καθέδρες ή μικρά εκκλησάκια.

Το πιο σημαντικό μνημείο του νησιού είναι η Παναγία της Τήνου που αποτελεί το μεγαλύτερο προσκύνημα της Ελλάδας αλλά και ένα από τα πιο γνωστά θρησκευτικά προσκυνήματα σε όλο τον κόσμο. Το νησί της Τήνου θεωρείται το σημαντικότερο Ορθόδοξο κέντρο λατρείας, αλλά αποτελεί και ένα σημαντικό Καθολικό κέντρο λατρείας. Κάτι τέτοιο θεωρείται σπάνιο και αυτός ο λόγος το κάνει ξεχωριστό.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Παναγία Ευαγγελίστρια (ή Παναγία της Τήνου)
Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου
Ιερός Ναός Αγίας Τριάδος
Καθολικός ενοριακός Ναός Κιουρά Καρδιανή
Ναός Αγίας Τριάδας Φαλατάδου
Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου
Θρησκευτικά μουσεία
Έκθεση Εκκλησιαστικών Κειμηλίων στο κτιριακό συγκρότημα του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία

ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ

Το σήμα κατατεθέν της Τήνου, η Παναγία Ευαγγελίστρια δεσπόζει στην κορυφή του λόφου της Χώρας. Η θέα της από το λιμάνι, με τον ανηφορικό δρόμο που φτάνει μέχρι τα σκαλοπάτια της είναι εντυπωσιακή και το θέαμα το βράδυ γίνεται ακόμα πιο επιβλητικό με το φωτισμό της. Ένας ναός που συγκεντρώνει προσκυνητές από όλο τον κόσμο, οι οποίοι αφιερώνουν στη χάρη της τάματα και κοσμήματα ως παρακλήσεις ή ευχαριστήρια για τις ευεργεσίες - θαύματά της. Ο ναός χτίστηκε στο σημείο όπου βρέθηκε η θαυματουργική εικόνα, μετά από υπόδειξη της μοναχής Πελαγίας. Απεικονίζει τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και σήμερα είναι διακοσμημένη με τα πολυάριθμα τάματα των πιστών. Ο ναός στο εσωτερικό του εντυπωσιάζει ακόμα και όσους δεν έχουν θρησκευτικό ενδιαφέρον. Τα πολυάριθμα τάματα, το ξυλόγλυπτο τέμπλο και ο διάκοσμος δημιουργούν μια κατανυκτική ατμόσφαιρα. Κάτω από το ναό υπάρχει ο Ναός της Ζωοδόχου Πηγής - Ευρέσεως, με τους πιστούς να παίρνουν αγίασμα από την πηγή που αναβλύζει. Όλο το χρόνο και ιδιαίτερα τον 15αύγουστο χιλιάδες προσκυνητές επισκέπτονται την Τήνο, την ημέρα που εορτάζεται η Κοίμηση της Θεοτόκου, με την ατμόσφαιρα να είναι ιδιαίτερα φορτισμένη.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.monastiria.gr/>

ΜΟΝΗ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Η Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου, γνωστή και ως Κυρίας των Αγγέλων είναι ένα μοναστήρι του 10ου-11ου αιώνα, χτισμένο στην πλαγιά του Κεχροβουνίου. Η εικόνα από μακριά μοιάζει με οχυρωματικό οικισμό ωστόσο πρόκειται για το μοναστήρι που σύμφωνα με την λαϊκή παράδοση έχτισαν 3 αδερφές από τον Τριπόταμο, στο οποίο όμως αργότερα μόνασε και η Οσία Πελαγία. Η Οσία Πελαγία είδε σε όνειρο την τοποθεσία όπου βρέθηκε η εικόνα της Παναγίας της Τήνου. Το μοναστήρι γνώρισε μεγάλη δυναμική με περιόδους να έχει 120 μοναχές, ενώ σήμερα είναι περίπου 50. Μπαίνοντας στη μονή ο επισκέπτης αισθάνεται σαν να βρίσκει σε κυκλαδίτικο οικισμό, με πλακόστρωτα σοκάκια, καμάρες και σκαλοπάτια. Εκεί υπάρχει ο Ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, αλλά και τα εκκλησάκια της Αγίας Τριάδας, του Τιμίου Προδρόμου, της Αγίας Χριστίνας και της Ζωοδόχου Πηγής. Στο ηγουμενείο φυλάσσονται λείψανα Αγίων, μικρό τεμάχιο Τιμίου Ξύλου, η εικόνα τού πυρπολητή Κωνσταντίνου Κανάρη, ένα μικρό ασημένιο Ευαγγέλιο, δώρο της Βασίλισσας Όλγας και πολλές αξιόλογες εικόνες. Στη βιβλιοθήκη της Μονής φυλάσσονται αξιόλογα βιβλία, θεολογικά, ιστορικά, μουσικά κ.ά.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.ekklisiaonline.gr/>

ΚΙΟΥΡΑ ΚΑΡΔΙΑΝΗ

Στο κέντρο του χωριού, βρίσκεται ο καθολικός ενοριακός Ναός «Γενέθλια της Θεοτόκου» - Κιουρά, Κυρία της Καρδιανής. Ένας ναός, δείγμα εξαιρετικής αρχιτεκτονικής με ένα επιβλητικό μαρμάρινο καμπαναριό.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr/>

ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ ΦΑΛΑΤΑΔΟΥ

Επιβλητικός ναός στην καρδιά του Φαλατάδου, που ξεχωρίζει στη θέα του χωριού. Εντυπωσιάζει η βοτσαλωτή αυλή του, τον μαρμάρινο διάκοσμό του και τον μεγάλο τρούλο του.

Πηγή φωτογραφίας: <https://tinostoday.gr/>

ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Το Μοναστήρι της Ιεράς Καρδίας του Ιησού θεωρείται από τα μεγαλύτερα προσκυνήματα της Ελλαδικής Καθολικής Εκκλησίας. Ιδρύθηκε από τους Ιησουΐτες μοναχούς, οι οποίοι ήλθαν στην Τήνο στο β' μισό του 17ου αιώνα. Περιλαμβάνει, εκτός από το ναό, εστιατόριο και κοιτώνες για φιλοξενία των επισκεπτών. Στη μέση του προαύλιου χώρου δεσπόζει το άγαλμα της Ιεράς Καρδίας του Ιησού, φιλοτεχνημένο από τον Ι. Φιλιππότη το 1950, αφιερωμένο στους Καθολικούς πεσόντες το διάστημα 1912-1950. Κάθε δεύτερη Κυριακή του Ιουλίου εορτάζει πανηγυρικά με την προσέλευση πολυπληθών πιστών απ' όλη την Ελλάδα.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.tinos360.gr/>

Θρησκευτικά μουσεία**ΈΚΘΕΣΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ ΣΤΟ ΚΤΙΡΙΑΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ ΤΗΝΟΥ**

Το Μουσείο – Έκθεση Εκκλησιαστικών Κειμηλίων συγκεντρώνει σπάνιες εικόνες και εκκλησιαστικά κειμήλια.

Η έκθεση των εικόνων περιλαμβάνει εικόνες (κυρίως 17ου αι. – 19ου αι.) από ναούς της Τήνου και άλλων περιοχών.

Οι παλαιότερες εικόνες της έκθεσης είναι η Παναγία η Περίβλεπτος (14ος αι.) και η Παναγία Γαλακτοφορούσα (15ος αι.) ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι εικόνες που έχουν φιλοτεχνηθεί από τον Φ. Κόντογλου και τον Νικηφόρο Λύτρα. Τα ξυλόγλυπτα εκθέματα περιλαμβάνουν: τέμπλο, επιτάφιο, σταυρούς, κηροπήγια, εξαπτέρυγα, κ.α. Ιδιαίτερα είναι τα έργα λεπτοξυλογλυπτικής, εκκλησιαστικής θεματολογίας, του Ιωάννη Πλατύ από την Τήνο.

Η έκθεση του μουσείου συμπληρώνεται με χαλκογραφίες, χαρακτηριστικά και αφιερώματα.

Το χρυσό δαχτυλίδι του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη που αφιέρωσε ο ίδιος στην Παναγία, η αυθεντική Χάρτα του Ρήγα Φεραίου (1797) και το αντίγραφο της εικόνας της Μεγαλόχαρης από τον Φρ. Δεσίπρη ξεχωρίζουν.

Πηγή φωτογραφίας: <https://https://tinosecret.gr/>

Μήλος

Η Μήλος, το νησί που ανακαλύφθηκε το γνωστό άγαλμα της Αφροδίτης, βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο των Κυκλάδων

- ✓ Είναι το το νησί όπου το 1820 ανακαλύφθηκε το άγαλμα της Αφροδίτης, το οποίο σήμερα βρίσκεται στο μουσείο του Λούβρου ενώ το αντίγραφο βρίσκεται στο αρχαιολογικό μουσείο της Μήλου. Λόγω της ηφαιστιογενούς προέλευσης του εδάφους της, η Μήλος έχει εντυπωσιακή μορφολογία και έχει σημαντικό μεταλλευτικό πλούτο. Κατοικείται από τους προϊστορικούς χρόνους και ο πολιτισμός της θεωρείται τόσο αρχαίος όσο και αυτός της Κρήτης.
- ✓ Η Μήλος είναι προσβάσιμη αεροπορικώς και ακτοπλοϊκώς από το λιμάνι του Πειραιά και από μερικά νησιά των Κυκλάδων, ενώ υπάρχει σύνδεση με ferry boat με τη γειτονική Κίμωλο.

Μήλος: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Η Μήλος ανακηρύχτηκε το 2009 από την Ιερά Σύνοδο ως ιερό νησί, λόγω της ύπαρξης Παλαιοχριστιανικών Κατακόμβων. Επίσης, είναι ένα από τα λίγα νησιά που διαθέτουν Εκκλησιαστικό Μουσείο, καθώς και περισσότερες από 140 εκκλησίες και ξωκλήσια. Στις εκκλησίες φυλάσσονται σημαντικά έργα, εικόνες και κειμήλια των περασμένων αιώνων, αλλά έχουν και ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό και καλλιτεχνικό ενδιαφέρον. Οι εκκλησίες της Μήλου διαθέτουν λιτή και απέριττη αρχιτεκτονική, είναι κάτασπρες και συνήθως βρίσκονται στο κέντρο του χωριού ή πάνω σε βράχια με θέα τη θάλασσα.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Κοίμηση της Θεοτόκου ή Άγιος Χαράλαμπος
Γενέσιον της Θεοτόκου ή Παναγία Κορφιάτισσα
Υπαπαντή του Χριστού ή Παναγία Θαλασσίτρα
Παναγία Τουρλιανή
Άγιος Νικόλαος
Παναγία Πορτιανή & Άγιος Χαράλαμπος
Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος ή Σιδεριανός
Παναγία του Κήπου
Θρησκευτικά μουσεία
Εκκλησιαστικό Μουσείο
Θρησκευτικά μνημεία ως τμήματα του φυσικού τοπίου
Παλαιοχριστιανικές Κατακόμβες

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική στις λειτουργία

Η ΚΟΙΜΗΣΗ ΣΤΙΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ Η ΆΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

Η δυσυπόστατη αυτή εκκλησία βρίσκεται πίσω από το λιμάνι του Αδάμαντα, στο υψηλότερο σημείο του χωριού. Κτίστηκε από Κρήτες πρόσφυγες το 1870 και πήρε το όνομά της από την εκκλησία Κοίμηση της Θεοτόκου της Προταΐτισσας (παλιά μητρόπολη του νησιού) και τη διπλανή εκκλησία, τον Άγιο Χαράλαμπο. Οι δύο αυτές εκκλησίες βρίσκονταν στην παλαιά πρωτεύουσα του νησιού, την Ζεφυρία, από όπου μεταφέρθηκαν το ξυλόγλυπτο τέμπλο και οι παλαιές εικόνες. Η αρχιτεκτονική του ναού είναι τρίκλιτος καμαροσκεπής μετά τρούλου και ο τρούλος της βρίσκεται πάνω στον ημικυλινδρικό θόλο του μεσαίου κλίτους. Στην Κοίμηση της Θεοτόκου ή Άγιο Χαράλαμπο (όπως αποκαλείται από τους ντόπιους), υπάρχουν εικόνες κρητοβυζαντινής τέχνης από τις κατεστραμμένες

εκκλησίες της Ζεφυρίας, το ξυλόγλυπτο τέμπλο, καθώς και η πολύτιμη εικόνα της Παναγίας, που είναι καλυμμένη από ασημένιο φύλλο.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.imsyrou.gr/>

ΓΕΝΕΣΙΟΝ ΣΤΙΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΟΡΦΙΑΤΙΣΣΑ

Στο δυτικό άκρο της Πλάκας, πάνω σε απόκρημνους βράχους χτίστηκε το 1810 ο ναός της Παναγίας της Κορφιάτισσας. Η τοποθεσία είναι γνωστή ως «Χάλαρα», ενώ ο χώρος μπροστά από το ναό ως «Μάρμαρα», λόγω του ότι η αυλή του ναού είναι στρωμένη με μαρμάρινες επιτύμβιες πλάκες από την παλαιά πόλη. Από το ναό ο επισκέπτης απολαμβάνει υπέροχη θέα στο πέλαγος και εκπληκτικό ηλιοβασίλεμα. Στον ναό φυλάσσονται κειμήλια από τις παλιές εγκαταλελειμμένες εκκλησίες του νησιού, εικόνες κρητοβυζαντινής τέχνης από τις εκκλησίες της Ζεφυρίας, λείψανα αγίων, το ξυλόγλυπτο, επιχρυσωμένο τέμπλο του ναού, καθώς και ο επιχρυσωμένος επιτάφιος του 1600 από την Παναγιά τη Σκινιώτισσα.

ΥΠΑΠΑΝΤΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΤΡΑ

Η Υπαπαντή του Χριστού ή Παναγία Θαλασσίτρα, είναι προστάτιδα των ναυτικών και η πιο πολυφωτογραφημένη εκκλησία του νησιού. Βρίσκεται σε ένα από τα ωραιότερα σημεία του νησιού στις το Κάστρο. Αυτή η εκκλησία το 1739 ήταν ναΐδριο που το κατεδάφισαν για να χτίσουν στη θέση του το 1839 αυτόν τον μεγαλύτερο ναό, ενσωματώνοντας ως νότιο κλίτος και τη διπλανή Φράγκικη εκκλησία της Παναγίας της Ελεούσας. Στην Παναγία τη Θαλασσίτρα φυλάσσονται έργα του 17^{ου} αιώνα από το φημισμένο αγιογραφικό εργαστήριο των Σκορδιλιδων, και συγκεκριμένα

σημαντικές εικόνες του Αγίου Ελευθερίου και της Παναγίας και του Χριστού, δημιουργίες του Εμμανουήλ Σκορδίλη

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr/>

ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥΡΛΙΑΝΗ

Στο Κληματοβούνι, υπάρχει η εκκλησία στις Παναγίας της Τουρλιανής. Εκτός από τις πολύ παλιές εικόνες της εκκλησίας, η εκκλησία χαρακτηρίζεται για τη μαγευτική θέα που προσφέρει προς τα πάνω χωριά του νησιού, αλλά και προς την είσοδο του κόλπου του Αδάμαντα.

Άγιος Νικόλαος

Στο κέντρο του χωριού της Τρυπητής δεσπόζει ο ναός του Αγίου Νικολάου. Κτίστηκε το 1888 στη θέση μιας μικρότερης εκκλησίας, σύμφωνα με το σχέδιο του Αγίου Νικολάου στη Σύρο. Ο ναός διαθέτει πλούσιο και αξιόλογο διάκοσμο. Σημαντικό είναι και το μαρμάρινο τέμπλο του, τα όμορφα ξυλόγλυπτα, το παλαιό εικονοστάσι του 17^{ου} αιώνα, το εικονοστάσι και το δεσποτικό του Γ. Ι. Λαουτάρη και ο άμβωνας του Μηλιού Εμμ. Μαρκαντώνη. Επίσης, υπάρχουν εικόνες του Εμμανουήλ Σκορδίλη και άλλων καλλιτεχνών της Κρητικής Σχολής. Ο ναός παρουσιάζει και ένα αρχιτεκτονικό παράδοξο, καθώς λόγω έλλειψης επαρκούς χώρου, το μήκος του είναι μικρότερο από το πλάτος του.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.tinos360.gr/>

Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος η Σιδεριανός

Το μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Σιδεριανού βρίσκεται στη νοτιοδυτική πλευρά του νησιού, στον Χάλακα. Η χρονολογία ίδρυσης και λειτουργίας του παραμένει άγνωστη, αν και σε έγγραφα αναφέρεται από το 1582. Η αρχιτεκτονική του είναι βασιλική μετά θόλου και ο ναός είναι αρκετά ευρύχωρος, πολύ καλά διατηρημένος και περιβάλλεται από πολλά κελιά διαφορετικών διαστάσεων, για να φιλοξενεί τους πιστούς. Η εικόνα του Αγίου Ιωάννη, που βρίσκεται στο εσωτερικό του ναού, είναι ένα πάρα πολύ παλαιό έργο και πιθανολογείται πως είναι έργο του Ευαγγελιστή Λουκά. Η επίσκεψη στην εκκλησία μπορεί να συνδυασθεί με κολύμβηση στην αμμουδιά της ομώνυμης παραλίας. Στις 25 Σεπτεμβρίου, ημέρα εορτή του Αγίου, οργανώνεται μεγάλο πανηγύρι που διαρκεί αρκετές ημέρες.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ

Η εκκλησία βρίσκεται στο νότιο τμήμα του νησιού, στην περιοχή Κήπος και είναι αφιερωμένη στην Παναγία. Η διαφορετικότητά της έγκειται στο γεγονός ότι είναι η παλαιότερη εκκλησία του νησιού. Κτίστηκε τη Βυζαντινή εποχή, είναι καλοδιατηρημένη και διαθέτει εξαιρετική αρχιτεκτονική. Επίσης, το βαπτιστήριό της είναι ένα από τα δύο που υπάρχουν στο νησί, ενώ υπάρχουν και κομμάτια μιας μαρμάρινης σαρκοφάγου της ελληνιστικής περιόδου.

Θρησκευτικά μουσεία

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

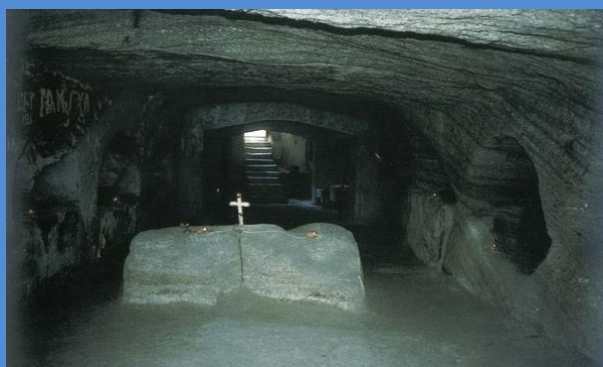

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο Μήλου το οποίο στεγάζεται από το 2000 στην εκκλησία της Αγίας Τριάδας κοντά στο λιμάνι του Αδάμαντα, φυλάσσεται και εκτίθεται μεγάλο μέρος της μηλέικης καλλιτεχνικής παράδοσης και κληρονομιάς και της μηλέικης αγιογραφικής παράδοσης, (εικόνες από τον 14ο αιώνα, έργα της Κρητικής σχολής, έργα του Εμμανουήλ και Αντώνιου Σκορδίλη και των Κρητικών ζωγράφων, επιτάφιοι και ξυλόγλυπτα αναλόγια, εικονοστάσια του 17ου αιώνα και άλλα εκθέματα υψηλής καλλιτεχνικής αξίας).

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.e-kyklades.gr/>

Θρησκευτικά μνημεία ως τμήματα του φυσικού τοπίου

ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΚΑΤΑΚΟΜΒΕΣ

Οι κατακόμβες βρίσκονται κοντά στο χωριό της Τρυπητής, σε σπηλιές 150 μέτρων πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Το 2009 η Ιερά Σύνοδος ανακήρυξε τη Μήλο ως ιερό νησί, καθώς οι Κατακόμβες του νησιού αποτελούν το αρχαιότερο μνημείο της χριστιανοσύνης. Ήταν ο τόπος συγκέντρωσης των πρώτων Χριστιανών και το πρώτο κοινοτικό νεκροταφείο στα τέλη του 2ου μ.Χ. αιώνα. Οι Κατακόμβες της Μήλου είναι μοναδικές σε μέγεθος σε όλο τον Ελλαδικό χώρο και από τα πιο γνωστά και αξιόλογα

Χριστιανικά μνημεία παγκοσμίως, μαζί με τις κατακόμβες της Ρώμης και των Αγίων Τόπων.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.e-kyklades.gr/>

Πάρος

Η Πάρος βρίσκεται στο κέντρο των θαλάσσιων δρόμων του Αιγαίου.

- ✓ Η Πάρος συνδέεται με τακτική συγκοινωνία με τον Πειραιά, την Ραφήνα τους καλοκαιρινούς μήνες, το Λαύριο, τις υπόλοιπες Κυκλάδες, τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου, τη Θεσσαλονίκη και την Κρήτη με συμβατικά και ταχύπλοα.
- ✓ Έχει αεροπορική σύνδεση με την Αθήνα.

Πάρος: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Το νησί της Πάρου αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα σημεία ενδιαφέροντος για τους λάτρεις της Βυζαντινής και μεταβυζαντινής αρχιτεκτονικής. Σήμερα στην Πάρο υπάρχουν 450 εκκλησίες, από τις οποίες οι 150 είναι μέσα σε οικισμούς και οι υπόλοιπες είναι ξωκλήσια στην ύπαιθρο.

Στην Πάρο οι εκκλησίες είναι δύο κατηγοριών, οι βασιλικές που είναι οι περισσότερες (περίπου 360) και οι εκκλησίες με τρούλο (περίπου 70). Για την κατασκευή τους χρησιμοποιήθηκαν σχιστολιθικές πέτρες και μάρμαρο, που υπάρχουν άφθονα στην Πάρο, όπως και μάρμαρα από παλαιοχριστιανικά ή αρχαία μνημεία. Τα μνημεία (εκκλησίες και μοναστήρια) προσελκύουν την προσοχή του επισκέπτη.

Συνολικά υπάρχουν πάνω από 30 μοναστήρια στο νησί, όμως μόνο πέντε λειτουργούν σήμερα. Δεν παύουν όμως να εντυπωσιάζουν με την επιβλητικότητά τους και να συγκαταλέγονται στα μνημεία του νησιού. Είναι χτισμένα σε ερημικές τοποθεσίες της Πάρου, συνήθως σε υψώματα με πανοραμική θέα. Περιβάλλονται από ψηλούς τοίχους, χωρίς μεγάλα παράθυρα, αλλά με μεγάλους χώρους και μεγάλα στεγασμένα μπαλκόνια. Σε κάθε μοναστήρι υπάρχει και το εκκλησάκι με ένα κυπαρίσσι δίπλα του, σύμβολο της αθανασίας.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Παναγία Εκατονταπυλιανή
Άγιος Αντώνιος
Μονή Ζωοδόχου Πηγής, Λογγοβάρδας
Μονή Ταξιάρχη
Μονή Αγίου Γεωργίου
Θρησκευτικά μουσεία
Εκκλησιαστικό Μουσείο Μάρπησσας

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική στις λειτουργία

ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΚΑΤΟΝΤΑΠΥΛΙΑΝΗ

Ο επιβλητικός και μεγαλοπρεπής ναός της Παναγίας Εκατονταπυλιανής, το διαμάντι της Πάρου ή όπως συχνά λέγεται η Αγία Σοφία του Αιγαίου, βρίσκεται κοντά στο λιμάνι της Παροικιάς. Είναι η μοναδική εκκλησία στον Ελλαδικό χώρο που διατηρήθηκε σχεδόν ακέραια από την εποχή της τελικής της διαμόρφωσης (6ος αι.) και αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα παλαιοχριστιανικά μνημεία ως προς το μέγεθός της. Ο ναός της Παναγίας, που προσελκύει επισκέπτες όλο το χρόνο, κτίστηκε, σύμφωνα με την παράδοση, τον 4ο αιώνα από τον Μεγάλο Κωνσταντίνο, ως εκπλήρωση του τάματος της μητέρας του, Αγίας Ελένης. Μεγάλο μέρος του αρχικού κτίσματος καταστράφηκε, πιθανότατα λόγω πυρκαγιάς, και ο ναός ανακατασκευάστηκε επί Ιουστινιανού, τον 6ο αιώνα, όταν

στο ήδη περίτεχνο οικοδόμημα προστέθηκαν τρούλος με ημιθόλια. Έργα αναστήλωσης έγιναν το 1959 και το σύγχρονο οικοδόμημα έχει τη μορφή σταυρικής βασιλικής με τρούλο, η οποία φέρει στοιχεία διαφόρων βυζαντινών περιόδων αλλά και μεταβυζαντινής εποχής, και είναι διακοσμημένη με παριανό μάρμαρο.

Ουσιαστικά, ο περίλαμπρος ναός με τις 99 ανοιχτές και τη μία κλειστή πύλη είναι ένα ολόκληρο κτιριακό συγκρότημα, με τον κυρίως ναό και με έξι παρεκκλήσια αφιερωμένα σε αγίους όπως ο Άγιος Φίλιππος, οι Άγιοι Ανάργυροι. Στον εξωτερικό χώρο οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να θαυμάσουν, εκτός από την τεράστια σιδερένια πύλη της εισόδου, και τους υπόλοιπους ναούς όπως την περίφημη βασιλική του Αγίου Νικολάου, το ναό της Αγίας Θεοδοσίας αλλά κυρίως το καλοδιατηρημένο βαπτιστήριο του 4ου αι., το αρχαιότερο σε όλη την ορθόδοξη Ανατολή. Το εσωτερικό της εκκλησίας δεν στερείται τίποτα από την αίγλη του εξωτερικού, αντίθετα αποπνέει το μεγαλείο μιας μακραίωνης παράδοσης, δημιουργώντας αισθήματα χαράς και πνευματικής ανάτασης, ενισχύοντας την πίστη των προσκυνητών.

Πηγή φωτογραφίας: <https://el.wikipedia.org/>

Άγιος Αντώνιος

Στην κορυφή του Λόφου του Κεφάλου βρίσκεται ο εντυπωσιακός αυτός ναός, δείγμα λαϊκής αρχιτεκτονικής, με δύο τρούλους, περίτεχνη είσοδο και πλούσιο εσωτερικό διάκοσμο. Κτίστηκε στα τέλη του 15ου αι. και λέγεται ότι το 18ο αι. βρισκόταν υπό την προστασία του γνωστού για τις δωρεές και ευεργεσίες του προς τη γενέτειρά του Πάρο ηγεμόνα Μολδοβλαχίας, Νικολάου Μαυρογένη. Η πρόσβαση επιτυγχάνεται είτε από το παλιό μονοπάτι με μια γοητευτική διαδρομή μέσα από τα ερείπια του Βενετσιάνικου κάστρου είτε και με αμάξι μέσω του χωματόδρομου.

ΜΟΝΗ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ, ΛΟΓΓΟΒΑΡΔΑΣ

Είναι ένα από τα μεγαλύτερα προσκυνήματα του Αιγαίου. Χτισμένη το 1638, η Μονή βρίσκεται στο δρόμο από την Παροικιά προς τη Νάουσα. Διαθέτει κυκλαδίτικη πολυτέλεια, αξιομνημόνευτη ιστορία ενώ η φρουριακή της αρχιτεκτονική και οι θρησκευτικοί της θησαυροί την καθιστούν μοναδική. Ουσιαστικά, η εποχή της μεγάλης ακμής της Μονής ήταν το 19ο και τον 20ο αιώνα, όταν ο ασκητής Φιλόθεος Ζερβάκος βοήθησε φτωχά παιδιά να σπουδάσουν, κάνοντας μεγάλο φιλανθρωπικό έργο. Κατά

τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο το μοναστήρι χρησίμευσε ως κρησφύγετο. Κρύβει σπάνια χειρόγραφα και γραπτό υλικό. Αποτελέσει κέντρο δημιουργικής δράσης μοναχών, που ασχολήθηκαν με την αιογραφία, τη συγγραφή και τις τέχνες. Διαθέτει βιβλιοθήκη με σπάνιες εκδόσεις και χειρόγραφα.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr/>

ΜΟΝΗ ΤΑΞΙΑΡΧΗ

Είναι από τις λίγες που λειτουργούν ακόμα και είναι τόσο γραφικές στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Βρίσκεται σε γωνιακό κεντρικό σημείο στην αγορά της Παροικιάς και προσελκύει σαν μαγνήτης τους περαστικούς που εντυπωσιάζονται από το μεγάλο καμπαναριό.

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Τοποθετείται κοντά στο λιμανάκι της Νάουσας σε ορεινή περιοχή, με όμορφο κλίμα και θέα Νάξο, Ηρακλεία και Κουφονήσια. Είναι από τα πιο γραφικά μοναστήρια του νησιού, χτισμένο το 17ο αιώνα και στεγάζει τάφους σημαντικών προσώπων ανάμεσα τους και του πειρατή Γκρεβελιέρ. Περιέχει ακόμα διώροφο ξενώνα, λιοτρίβι, κοιτώνες για επισκέπτες και μοναχούς, κελιά, τραπεζαρία, ενώ το εξωτερικό του χαρακτηρίζεται από την καμαροσκεπαστή βασιλική με δύο καμπαναριά. Από τις πιο σπουδαίες

μονές του νησιού, με ενδιαφέρον εσωτερικό και υποδομές που ανακαινίστηκαν παρά τις σημαντικές καταστροφές που υπέστησαν.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.aboutparos.gr/>

Θρησκευτικά μουσεία**ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΠΗΣΣΑΣ**

Το εκκλησιαστικό μουσείο της Μάρπησσας βρίσκεται δίπλα στον Ιερό Ενοριακό Ναό του χωριού, ο οποίος είναι αφιερωμένος στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος Χριστού. Το μουσείο εγκαινιάστηκε το 1998. Στο μουσείο φυλάσσονται αξιόλογες ιερές εικόνες, μεταβυζαντινής κυρίως εποχής και διάφορα ιερά κειμήλια. Οι περισσότερες εικόνες του μουσείου ακολουθούν τη βυζαντινή τεχνοτροπία και ειδικότερα την Κρητική σχολή, ενώ ελάχιστες είναι αυτές στις

οποίες διακρίνονται δευτερεύοντα στοιχεία από τη δυτική τέχνη. Ο επιτάφιος θρήνος είναι η αρχαιότερη εικόνα, χρονολογείται στα τέλη του 15^{ου} αιώνα και αποτελεί αξιόλογο έργο της πρώιμης Κρητικής τέχνης.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.e-kyklades.gr/>

Νάξος

- ✓ Η Νάξος συνδέεται με την Αθήνα με τακτικά δρομολόγια από το λιμάνι του Πειραιά και της Ραφήνας καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Έχει αεροπορική σύνδεση με την Αθήνα
- ✓ Η Νάξος έχει μεγάλη ιστορική αλλά και λαογραφική παράδοση που αποτυπώνεται στα πλούσια ιστορικά της, αρχαιολογικοί χώροι όλων των περιόδων, αρχαία και μεσαιωνικά κάστρα, πλήθος από βυζαντινές εκκλησίες με αγιογραφίες και μεσαιωνικοί πύργοι και μια πλούσια θρησκευτική παράδοση.
- ✓ Λόγω της θέσης της στο κέντρο των Κυκλάδων, η Νάξος αποτελεί ιδανική επιλογή για island hopping στις μικρές Κυκλάδες και σε άλλους δημοφιλείς προορισμούς του Αιγαίου όπως η Μύκονος και η Σαντορίνη. Από τη Νάξο μπορείς να ταξιδέψεις και στην Κρήτη, τα Δωδεκάνησα και τα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου.

Νάξος: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Η Νάξος έχει διάσπαρτα εκκλησίες και μοναστήρια. Οι βυζαντινοί ναοί υπάρχουν σε όλο σχεδόν το νησί. Χαρακτηριστικά των ναών ξεκινώντας από τους παλαιοχριστιανικούς χρόνους είναι οι Βασιλικές του 6^{ου} αιώνα μ.Χ., καμαροσκεπείς, ναοί τύπου «μαυσωλείου», ναοί ιδιότυποι, δίκογχοι, και ένας τρίκογχος ναός, η Παναγία η Δροσιανή στην Τραγαία. Ένα άλλο χαρακτηριστικό στοιχείο των ναών είναι οι αψίδες που είναι σχεδόν στο σύνολο τους ημικυκλικές, και σπάνια τρίπλευρες ορθογωνικές. Στο νησί υπάρχουν και τόσο βυζαντινοί όσο και μεταβυζαντινοί ναοί. Επίσης σώζονται τμήματα από μαρμαρόγλυπτα τέμπλα και σημαντικές τοιχογραφίες που καταστράφηκαν με το πέρασμα των χρόνων από παρεμβάσεις. Οι ναοί με ζωγραφικό διάκοσμο υπολογίζονται συνολικά γύρω στους 120.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Μητρόπολη των Ορθοδόξων
Καθολική Μητρόπολη
Αγία Κυριακή
Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου
Παναγία η Θεοσκέπαστη
Μονή Παναγίας Δροσιανής
Παναγία Αργοκοιλιώτισσα
Άγιος Νικόλαος
Άγιος Γεώργιος ο Διασορίτης
Παναγία Φιλοτίτισσα
Παναγία Μυρτιδιώτισσα
Καστρομονάστηρο του Φωτοδότη Χριστού
Παναγία η Απειρανθίτισσα

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική στις λειτουργία

ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ

Η Μητρόπολη των Ορθοδόξων, στη Χώρα της Νάξου, κτίσθηκε στον χώρο μικρότερης εκκλησίας, της Ζωοδόχου Πηγής. Κτίσθηκε το 1787 από τον Μητροπολίτη Παροναξίας Νεόφυτο στη θέση παλαιότερου μικρού ναού. Παλαιότερος μητροπολιτικός ναός φέρεται ο της Παναγίας της Χρυσοπολίτισσας. Έλαβε τη σημερινή της μορφή το 1780-1787. Στο κτίριο έχουν χρησιμοποιηθεί υλικά παλαιών ναών και αρχαίων κτισμάτων. Λέγεται ότι οι μονοκόμματα γρανιτένιες κολόνες του ναού μεταφέρθηκαν από τα ερείπια της Δήλου. Στο εσωτερικό της εκκλησίας υπάρχουν εικόνες από

την εποχή της Τουρκοκρατίας κι ένα Ευαγγέλιο, που σύμφωνα με την παράδοση το δώρισε η Μεγάλη Αικατερίνη της Ρωσίας. Μπροστά από τον χώρο του μητροπολιτικού ναού αποκαλύφθηκαν σημαντικά λείψανα της 2ης και 1ης π.Χ. χιλιετίας μεταξύ των οποίων και τύμβος των Ναξίων της περιόδου εκείνης. Εκεί παραμένει ανοιχτός ο αρχαιολογικός χώρος, που έχει διαμορφωθεί σε αρχαιολογικό πάρκο.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.allovergreece.com/>

ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΤΩΝ ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ

Η Μητρόπολη των Καθολικών βρίσκεται στη Χώρα της Νάξου και κτίστηκε στη μεσαιωνική εποχή. Χρονολογείται στον 13ο αι. αλλά πέρασε από διάφορες οικοδομικές φάσεις και, τελικά, έλαβε τον οριστικό της χαρακτήρα τον 17ο αιώνα. Εδώ στεγάστηκε η καθολική επισκοπή Νάξου το 1207 η οποία το 1522 μετατράπηκε σε Αρχιεπισκοπή στην οποία υπάγονταν όλα τα νησιά. Είναι η αρχαιότερη καθολική αρχιεπισκοπή της Ανατολής και το εσωτερικό της είναι πολύ εντυπωσιακό. Το δάπεδό της είναι μαρμάρινο, γεμάτο με επιτύμβιες πλάκες του 17ου και 18ου αι., με τα οικόσημα μερικών από τις σημαντικότερες καθολικές οικογένειες του νησιού από τον 16ο αι. και μετά. Η αφθονία του μπαρόκ στο κεντρικό βήμα (17ος αι.) αποτελεί το πλαίσιο μιας βυζαντινής εικόνας με τη διπλή όψη, της Παναγίας της Ελεούσας, από τη μια όψη, και του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, από την άλλη όψη, του 12ου αι., αρχαιότερη κι από την ίδια την εκκλησία. Σ' άλλες εικόνες, η ανάμιξη βυζαντινών και δυτικών ρυθμών αποκαλύπτει τους επηρεασμούς της ενετο-κρητικής κουλτούρας από την οποία προέρχεται και ο Ελ Γκρέκο. Εδώ φυλάσσεται μια ενδιαφέρουσα συλλογή που περιλαμβάνει αρχιτεκτονικά μέλη και ανάγλυφα, λαογραφικό υλικό, χαρακτηριστικά, εικόνες, εκκλησιαστικά σκεύη κ.ά.

ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η εκκλησία της Αγίας Κυριακής, βρίσκεται στο Νιό Χωριό της Χώρας Νάξου, στις παρυφές της παλαιάς πόλεως, κάτω ακριβώς από το ανατολικό μέρος του «φράγκικου» κάστρου. Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας η Αγία Κυριακή ήταν μοναστήρι και αποτελούσε μετόχι της Μονής Φανερωμένης. Στα πρώτα μετεπαναστατικά χρόνια λειτούργησε και ως σχολείο. Το τέμπλο του ναού είναι ξυλόγλυπτο. Αξιόλογες είναι οι μεγάλες Δεσποτικές εικόνες που ανήκουν στον 17ο αιώνα, και η εικόνα της Αγίας Κυριακής, στην οποία σώζονται ένδεκα εξαιρετικής ποιότητας μικρογραφικές σκηνές του βίου και του μαρτυρίου της. Μπροστά από το τέμπλο έχουν τοποθετηθεί δύο εντυπωσιακά ορειχάλκινα μανουάλια, έργα του 17ου αιώνα, στα οποία δεσπόζουν λέοντες και

δράκοντες. Στην αυλή της Αγίας Κυριακής υπάρχει μια μικρή παλαιά εκκλησία, αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Είναι το μοναδικό μοναστήρι στην Ελλάδα αφιερωμένο στον Άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο. Το μοναστήρι βρίσκεται στο βουνό της Γρόττας στη βορειοανατολική πλευρά της Χώρας της Νάξου σε απόσταση 3 χιλιομέτρων από αυτή, παρέχοντας στον προσκυνητή εξαιρετική αμφιθεατρική θέα προς το Αιγαίο και τα υπόλοιπα νησιά. Στο νησί της Νάξου λειτουργεί από το 1280 ως γυναικεία μονή, χωρίς ποτέ να ερημωθεί και χωρίς να παύσει η αδιάκοπη λατρευτική ζωή σε αυτή.

Σύμφωνα με τον τοπικό λαογράφο Νίκο Κεφαλληνιάδη ως χρονολογία ίδρυσης αναφέρεται το 1606, ενώ οι νεώτερες χρονολογίες σε επιγραφές

των υπερθύρων του μαρτυρούν διάφορες ανακαινίσεις του στα έτη 1753, 1757 και 1777. Το σχετικά μικρό Καθολικό φέρει ξυλόγλυπτο τέμπλο με σημαντικές βυζαντινές εικόνες, από τις οποίες ξεχωρίζει η μεγάλη Ιερά Εικόνα του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου που χρονολογείται από το 1818. Το δάπεδο του ναού είναι μαρμάρινο και στολίζεται από ανάγλυφο δικέφαλο αετό και το καθολικό έχει αγιογραφηθεί στο σύνολό του με παραστάσεις που αποδίδουν σκηνές από το βίο του Αγίου Χρυσοστόμου.

Πηγή φωτογραφίας: <https://greekorthodoxreligioustourism.blogspot.com/>

ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΘΕΟΣΚΕΠΑΣΤΗ

Η εκκλησία βρίσκεται πίσω από την Καθολική Μητρόπολη και δίπλα στο Καθολικό Επισκοπικό Μέγαρο. Η εκκλησία είναι ναός δίκλιτος. Το ένα κλίτος (δεξιά) ανήκει στην Παναγία και το άλλο στην Αγία Αναστασία τη Φαρμακολύτριά. Πρόκειται πιθανότατα για το παλαιότερο μνημείο απ' όσα σώζονται στο Κάστρο, που «κληροδότησε» τον «Κώδικα της Θεοσκεπάστης» και αμφιπρόσωπες φορητές εικόνες.

ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΔΡΟΣΙΑΝΗΣ

Η Παναγία Δροσιανή βρίσκεται σε μικρή απόσταση από τη Μονή, στον δρόμο προς το Χαλκί, και είναι μια από τις αρχαιότερες εκκλησίες της Νάξου. Μερικές από τις τοιχογραφίες που έχουν διασωθεί, χρονολογούνται στον 6ο αιώνα και θεωρούνται από πολλούς μελετητές οι παλαιότερες των Βαλκανίων, ενώ οι υπόλοιπες ανήκουν στην περίοδο από τον 11ο έως τον 14ο αιώνα. Επίσης στην εκκλησία σώζονται το μαρμάρινο τέμπλο, οι μαρμάρινοι κηροστάτες, καθώς και η παλιά εικόνα της

Παναγίας Δροσιανής που συνδέεται με πολλούς θρύλους και παραδόσεις. Ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής είναι και τα παρεκκλήσια που βρίσκονται στη βόρεια πλευρά, καθώς δύο από αυτά έχουν εξωτερικά τετράγωνους τρούλους, ενώ υπάρχει και ένα μικρό κοιμητήριο που δίπλα στην εκκλησία.

Πηγή φωτογραφίας: <https://mynaxos.gr//>

ΠΑΝΑΓΙΑ ΑΡΓΟΚΟΙΛΙΩΤΙΣΣΑ

Γύρω από την Κόρωνο υπάρχει ο οικισμός Αργοκοίλι, που είναι ονομαστός για το μοναστήρι της Παναγίας Αργοκοιλιώτισσας. Κάθε χρόνο τη «Νια Παρασκευή», δηλαδή την πρώτη Παρασκευή μετά το Πάσχα, της Ζωοδόχου Πηγής, γίνεται το μεγαλύτερο προσκύνημα της Νάξου. Εκατοντάδες πιστοί από όλα τα μέρη της Νάξου φθάνουν στο ομώνυμο Μοναστήρι για να προσκυνήσουν την εικόνα της Παναγίας.

Το μοναστήρι της Παναγίας Αργοκοιλιώτισσας καταλαμβάνει έκταση 25 περίπου στρεμμάτων και

περιλαμβάνει την παλιά μονόκλιτη εκκλησία του 1851, τη μεγάλη καινούργια εκκλησία, καθώς και μια ακόμα εκκλησία αφιερωμένη στο ιερό αγίασμα που βρέθηκε να αναβλύζει από βράχο απέναντι από το σημείο εύρεσης της εικόνας. Επίσης υπάρχουν και 30 κελιά φιλοξενίας πιστών, που κάθε χρόνο την ημέρα της Ζωοδόχου Πηγής, συρρέουν κατά χιλιάδες από όλα τα μέρη της Νάξου για να προσκυνήσουν. Υπάρχει οδική πρόσβαση από ασφαλτοστρωμένο δρόμο μήκους 3 χλμ.

Άγιος Γεώργιος Διασορίτης

Ο Άγιος Γεώργιος Διασορίτης, είναι βυζαντινή εκκλησία του κάμπου της Τραγαίας και βρίσκεται ανάμεσα στο Χαλκί και τα Μονοίτσια. Ο ναός είναι σταυροειδής με τρούλο του 10ου – 11ου αιώνα, έχει πολλές και σπάνιες τοιχογραφίες του 11ου, 12ου και του 13ου αιώνα.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.naxostimes.gr>

Παναγία Φιλωτίτισσα

Η εκκλησία της Παναγίας της Φιλωτίτισσας είναι αφιερωμένη στη Κοίμηση τη Θεοτόκου και βρίσκεται στο Φιλώτι, κοντά στον πύργο του Μπαρότσι. Το Φιλώτι απέχει 18χλμ από τη Χώρα με την οποία συνδέεται με κεντρικό οδικό δίκτυο. Η εκκλησία κτίστηκε γύρω στο 1710, μέσα στο κτήμα που διεκδίκησαν και κέρδισαν μετά από πολλές προσπάθειες οι κάτοικοι της περιοχής από τον άρχοντα Μπαρότσι. Είναι τρίκλιτη κιονοστήρικτη τρουλλαία βασιλική, με υπέροχο γλυπτό καμπαναριό, παλιές εικόνες και εξαιρετικής τέχνης μαρμάρινο τέμπλο.

Πηγή φωτογραφίας: <https://el.wikipedia.org/>

Παναγία η Μυρτιδιώτισσα

με βάρκα, από το λιμάνι της Νάξου.

Η Παναγία η Μυρτιδιώτισσα, είναι ένα μικρό νησάκι με μία κατάλευκη εκκλησία που βρίσκεται στη μέση του λιμανιού της Νάξου. Σύμφωνα με ιστορικές πηγές, στην αρχαιότητα η βραχονησίδα αυτή υπήρξε τόπος λατρείας του Ποσειδώνα. Σήμερα έχει διαπλατυνθεί και διαμορφωθεί σε επισκέψιμο χώρο, προσφέροντας μοναδική θέα προς την Πορτάρα και τη Χώρα της Νάξου. Το εκκλησάκι, στο οποίο οφείλει κι το όνομά του το νησάκι, είναι αφιερωμένο στην Παναγία και γιορτάζει κάθε χρόνο στις 24 Σεπτεμβρίου. Η πρόσβαση γίνεται μόνο

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.naxos.net/>

Καστρομοναστήρι του Φωτοδότη Χριστού

Η Μονή Φωτοδότη βρίσκεται βόρεια του οικισμού Δανακός και είναι το αρχαιότερο και ίσως και το σημαντικότερο καστρομοναστήρι της Νάξου. Βρίσκεται σε υψόμετρο περίπου 500 μ., σε πληθώρα από αιωνόβιες βελανιδιές, συκιές και αμπέλια, ένα αιωνόβιο πλάτανο στην αυλή του, και μαγευτική θέα προς τα καταγάλανα νερά του Αιγαίου και τις Δονούσες. Ο «Φωτοδότης», όπως αποκαλείται από τους ντόπιους, πέρα από την ιστορική και θρησκευτική του σημασία αποτελεί και φυσικό αξιοθέατο. Το μοναστήρι κτίστηκε στα ερείπια παλαιοχριστιανικής τρίκλιτης κιονοστήρικτης βασιλικής του 6ου αιώνα, και αποτελείται από δύο ορόφους. Στο ισόγειο βρίσκεται τρίκλιτος ναός με τρούλο που στηρίζεται σε τέσσερις μαρμάρινους κίονες, και τέμπλο επίσης μαρμάρινο με βυζαντινά γλυπτά και ανάγλυφα. Οι διάκοσμοι του τέμπλου και των τοιχογραφιών του ναού, χρονολογούνται από την περίοδο της Εικονομαχίας, για αυτό και η ανέγερσή του τοποθετείται

Άνδρος

στον 9ο μ.Χ. αι. Η πρόσβαση στον πρώτο όροφο γίνεται από μια πρόσθετη εξωτερική πέτρινη σκάλα. Στο κέντρο του ορόφου πάνω από τον ναό, υπάρχει αίθριο στο οποίο δεσπόζει ο τρούλος της εκκλησίας, ενώ περιμετρικά βρίσκονται το αρχονταρίκι και σε ψηλότερα επίπεδα τα κελιά των μοναχών. Επίσης υπάρχουν πολεμίστρες και επάλξεις. Η αναστήλωση του Μοναστηριού, ξεκίνησε το 1991 και οι εργασίες ολοκληρώθηκαν το 2007.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.kastra.eu/>

ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΑΠΕΙΡΑΝΘΙΤΙΣΣΑ

Η εκκλησία που φέρει το όνομα του χωριού, χρονολογείται του 18^{ου} αιώνα και βρίσκεται στον κεντρικό δρόμο της Απειράνθου. Εξαιρετικά περίτεχνο είναι το μαρμάρινο καμπαναριό και το τέμπλο της καθώς και οι εικόνες. Σήμερα στην αυλή της φιλοξενούνται συχνά τα πανηγύρια των κατοίκων και τον Δεκαπενταύγουστο ο εορτασμός της γίνεται με λαμπρές εκδηλώσεις. Στον χώρο της εκκλησίας στεγάζεται Μουσείο Φυσικής Ιστορίας.

Η Άνδρος βρίσκεται σε απόσταση 2 ωρών από την Αθήνα, είναι το δεύτερο σε έκταση νησί των Κυκλάδων

✓ Η Άνδρος βρίσκεται σε απόσταση 2 ωρών από την Αθήνα και είναι προσβάσιμη ακτοπλοϊκώς από τη Ραφήνα. Σύμφωνα με τον Ανδρέα Εμπειρικό η Άνδρος είναι «η νήσος η έκπαγλος, η βασιλίσ του Αιγαίου... η ωραιότερα όλων του κόσμου». Είναι νησί με πλούσιες γεωγραφικές αντιθέσεις που συνδυάζει το ξερό κυκλαδίτικο τοπίο με την πλούσια βλάστηση τα άφθονα νερά και τα ψηλά βουνά.

Άνδρος: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Στην Άνδρο μπορεί κανείς να επισκεφτεί αξιόλογα μοναστήρια που χρονολογούνται από τη Βυζαντινή περίοδο ως και τα τελευταία χρόνια της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Κάποια από αυτά έχουν ανακαινισθεί πρόσφατα. Όλα παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον, καθώς σώζονται σε αυτά σημαντικά ιερά κειμήλια.

Το νησί έχει πλούσια θρησκευτική ιστορία, αναδεικνύοντας μάλιστα και κάποιους εξαιρετικούς αγιογράφους, έργα των οποίων σώζονται και κοσμούν διάφορες εκκλησίες του νησιού. Εκτός από τα μοναστήρια, μπορεί κανείς να επισκεφθεί παλιές βυζαντινές εκκλησίες

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία

Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Γεωργίου

Παναγία Θαλασσινή
Ιερά Μονή Παναχράντου - Αγίου Παντελεήμονος
Μονή Αγίας Μαρίνας
Μονή Αγίου Νικολάου
Μονή Ζωοδόχου Πηγής
Παναγία η Θεοσκέπαστη

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική στις λειτουργία

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ο ναός του Αγίου Γεωργίου αποτελεί το μητροπολιτικό ναό του νησιού. Οικοδομήθηκε το 18ο αιώνα στα ερείπια παλαιότερου ναού, που υπήρχε στην ίδια θέση πριν από το 1613. Αξιοπρόσεκτο στην πρόσοψη, είναι το μαρμαρίνο ανάγλυφο του Αγίου Γεωργίου. Στις 10 Μαΐου του 1821 ο Θεόφιλος Καΐρης κηρύσσει επισήμως, μετά τη θεία λειτουργία, την επανάσταση στο νησί.

Πηγή φωτογραφίας: <https://poimin.gr/>

ΠΑΝΑΓΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗ

Η Παναγία η Θαλασσίνη είναι χτισμένη πάνω σε βράχο στο λιμάνι της Χώρας της Άνδρου. Η Παναγία Θαλασσίνη – μαζί με τον Άγιο Νικόλαο – προστατεύει τους ταξιδιώτες στη θάλασσα. Στην εικόνα της Θαλασσίνης συναντάται ένα πρωτότυπο στοιχείο στην αγιογραφία που όμως, δεν είναι και τόσο τυχαίο. Η Παναγία εικονίζεται πάντα φορώντας κόκκινο χιτώνα, όμως, σε αυτή την εικόνα φοράει μπλε, θέλοντας να δείξουν τη σχέση της με τη θάλασσα.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.androportal.gr/>

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΧΡΑΝΤΟΥ - ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

Παντελεήμονος, η οποία μεταφέρθηκε από την Κωνσταντινούπολη το 1705.

Η Μονή Παναχράντου βρίσκεται στην πλαγιά του όρους Γερακώνες και είναι το ωραιότερο βυζαντινό μοναστήρι της Άνδρου. Σύμφωνα με την παράδοση, κτίστηκε από τον Αυτοκράτορα Νικηφόρο Φωκά το 963-969, κατά την επιστροφή του από την εκστρατεία κατά των Αράβων της Κρήτης. Εκεί φυλάσσεται η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, που είναι έργο του Ευαγγελιστή Λουκά. Στο μοναστήρι, επίσης, φυλάσσεται η κάρα του Αγίου

Πηγή φωτογραφίας: <https://andros.gr>

ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ

την περιουσία του στην Πελοπόννησο. Το μετατρέπει σε γυναικείο μοναστήρι, που έφθασε να φιλοξενεί ακόμη και 100 καλόγριες. Το 1833, με διάταγμα, κλείνουν 417 μοναστήρια σε όλη την

Βόρεια της Χώρας βρίσκεται η Ιερά Μονή της Αγίας Μαρίας, που ανακαινίσθηκε πρόσφατα. Η Μονή χρονολογείται από το 1325, όταν στην περιοχή Λίτρες παρουσιάζεται με θαυματουργό τρόπο η Αγία Μαρίνα σε γέροντα ασκητή και του υποδεικνύει να βρει την εικόνα της σε μια σχισμή ενός βράχου, όπως και έγινε. Κατά τον 16ο αιώνα το μοναστήρι καίγεται τρεις φορές από επιδρομές πειρατών, αλλά ο Ιερομόναχος Σωφρόνιος καταφέρνει να το ανακαινίσει, πουλώντας

Ελλάδα -κι ανάμεσά τους και αυτό της Αγίας Μαρίνας. Η θαυματουργή εικόνα της αγοράζεται από την οικογένεια Εμπειρικού και μεταφέρεται στον Ιερό Ναό της Παναγίας, στη Χώρα. Το 1975 ο τότε Μητροπολίτης Σύρου, Δωρόθεος, περνώντας από τα ερείπια της Μονής ζητά από τον διάκονό του, Κυπριανό Χειμώνα, να αναστηλώσει τη Μονή. Πράγμα που γίνεται στα χρόνια που ακολουθούν.

Πηγή φωτογραφίας: <https://andros.gr/>

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Σύμφωνα με την παράδοση, η Μονή κτίσθηκε τον 11ο αιώνα, ενώ το 1760 έγιναν εκτεταμένες επισκευές. Μέσα στη Μονή υπάρχουν πολλά παρεκκλήσια. Στο μοναστήρι φυλάσσεται η τίμια Κάρα του Αγίου Νικολάου του εν Βουνένους, η γνάθος του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού, τμήμα της Κάρας του Αγίου Ιωσήφ του Αριμαθαίας και πλήθος άλλων ιερών και τιμίων λειψάνων. Η Ιερά Μονή υπήρξε παράρτημα της Φιλικής Εταιρείας, ενώ λειτουργούσε ως τυπογραφείο, βιβλιοδετείο και κρυφό σχολειό τα χρόνια της τουρκοκρατίας, λόγω της απόκρυφης τοποθεσίας στην οποία βρίσκεται. Μοναδικό στο είδος του είναι το ιερό εικονοστάσιο της Μονής. Από την Αγία Τράπεζα αναβλύζει αγίασμα, το οποίο αγιάζει τους πιστούς μέχρι σήμερα. Εντυπωσιάζει το ξυλόγλυπτο τέμπλο, ενώ υπάρχουν ίχνη από τοιχογραφίες.

Πηγή φωτογραφίας: <https://andros.gr>

ΜΟΝΗ ΖΩΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ

Είναι το μεγαλύτερο μοναστήρι της Άνδρου. Οι ντόπιοι το ονομάζουν “της Αγίας” και εορτάζει την πρώτη Παρασκευή μετά την Κυριακή του Πάσχα. Το πότε χτίστηκε παραμένει άγνωστο. Σύμφωνα με την παράδοση ήταν Σχολή και μετατράπηκε σε μοναστήρι το 842. Η Μονή αναφέρεται για πρώτη φορά σε έγγραφο του 1400, ενώ στην εκκλησία της υπάρχει εικόνα με χρονολογία 1325. Το 1928 το μοναστήρι μετατράπηκε σε γυναικείο. Η εκκλησία του μοναστηριού είναι βυζαντινού ρυθμού με ξυλόγλυπτο τέμπλο και η ζωγραφική του διακόσμηση χρονολογείται στη μεταβυζαντινή περίοδο. Φιλοξενεί σπάνιες εικόνες του 14ου και 16ου αιώνα, πλούσια βιβλιοθήκη με βιβλία και χειρόγραφα, καθώς και μουσείο με ιερά σκεύη και άμφια. Υπάρχει και μια μικρή συλλογή προϊστορικών εργαλείων.

Πηγή φωτογραφίας: <http://ikivotos.gr/>

ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΘΕΟΣΚΕΠΑΣΤΗ

Είναι ενδιαφέρουσα η θρησκευτική ιστορία του ναού της Θεοσκεπάστου που κτίστηκε στον όρμο του Παραπορτιού κοντά στο κύμα που χτυπά πάνω στα βράχια. Εκεί σε μια βραχώδη σπηλιά βρέθηκε ως εκ θαύματος η Αγία Εικόνα της Θεομήτορος, σύμφωνα με τον ιστορικό Δ. Πασχάλη. Η εικόνα μεταφέρεται στο κοντινό παρεκκλήσιο του Αγίου Αθανασίου και τελείται Θεία Λειτουργία.

Στον ίδιο αυτό τόπο έχτισαν οι πιστοί την εκκλησία αυτή με κόπους και εισφορές ευσεβών και η οποία ελλείπει χρημάτων έμενε πολύ διάστημα χωρίς σκεπή, έως ότου έγινε το πρώτο θαύμα, να παρουσιαστεί στην άμμο άφθονη ξυλεία και με αυτή να στεγάσουν οι πιστοί την εκκλησία που την ονόμασαν έτσι «ΘΕΟΣΚΕΠΑΣΤΗ».

Σύμφωνα με το θρύλο η ξυλεία που βρέθηκε αναπάντεχα ήταν πράγματι θαύμα καθώς το υλικό

βρέθηκε κάτω από τα βράχια της εκκλησίας από κάποιο καράβι φορτωμένο με ξυλεία που η κακοκαιρία το έφερε στις ακτές της Άνδρου και κινδυνεύοντας να βυθιστεί έριξε στη θάλασσα μέρος του φορτίου του.

Ο ναός είναι επιμήκης βασιλική τρίκλιτη με νάρθηκα. Η οροφή στηρίζεται σε μεγαλοπρεπείς κολώνες που δημιουργούν τόξα με διάκοσμο απλό αλλά όμορφο. Τα δύο καμπαναριά στην πρόσοψη λιτά αλλά δεμένα με την αρχιτεκτονική του όλου χώρου. Το χρυσόφωτο τέμπλο της αποτελεί μουσειακό κειμήλιο με τα ανάγλυφά του στοιχεία και τον περίτεχνο διάκοσμο που έγιναν απο Χιώτη καλλιτέχνη στο τέλος του 17ου αιώνα με θεολογικές και ιστορικές αναπαραστάσεις, άγνωστο πότε ακριβώς, έχοντας όμως διασώσει την ημερομηνία επιχρύσωσης το 1855. Οι παραστάσεις ξεκινούν κλιμακωτά. Τα στάδια των ξυλόγλυπτων φιλοτεχνημάτων έχουν την ακρίβεια των ιερών εικόνων της τελείωσης του ανθρώπου. Επάνω, στο επιστέγασμα όλου αυτού του Χρυσόφωτου καλλιτεχνήματος, η αναπαράσταση του ιερού Άμβωνα.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.arttravel.gr/>

Η Σίφνος βρίσκεται στο Αιγαίο Πέλαγος και ανήκει στο σύμπλεγμα των Δυτικών Κυκλάδων. Βρίσκεται στο κέντρο του τριγώνου που σχηματίζουν η Σέριφος, η Κίμωλος και η Αντίπαρος. Το σχήμα της είναι τριγωνικό και βρίσκεται 75 ναυτικά μίλια από τον Πειραιά.

- ✓ Η Σίφνος έχει καταφέρει να διατηρεί αναλλοίωτη στον χρόνο την παράδοσή της, τη γραφικότητα, τη γαστρονομία, και τη λαϊκή τέχνη που είναι στενά συνδεδεμένες με την καθημερινή ζωή των κατοίκων της.
- ✓ Η πρόσβαση στο νησί της Σίφνου γίνεται ακτοπλοϊκώς από το λιμάνι του Πειραιά.

Σίφνος: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Στενά συνδεδεμένα με την ιστορία, την αρχιτεκτονική παράδοση και τη θρησκευτική – κοινωνική ζωή της Σίφνου είναι οι πολυάριθμες εκκλησίες και τα μοναστήρια του νησιού. Από ιστορική άποψη, οι Σιφνιοί επωφελήθηκαν από τα προνόμια που τους παραχώρησαν οι Τούρκοι σουλτάνοι σχετικά με την ελεύθερη εκδήλωση της χριστιανικής τους πίστης. Έτσι το 1646 συστήθηκε η Αρχιεπισκοπή Σίφνου, η οποία περιελάμβανε, εκτός από τη Σίφνο, τα νησιά Αμοργό, Ανάφη, Αστυπάλαια, Ηρακλειά, Ίο, Μύκονο, Σέριφο, Σίκινο και Φολέγανδρο. Οι Σίφνιοι συνήθιζαν να κληροδοτούν τα περιουσιακά τους στοιχεία σε εκκλησίες ή μοναστήρια και να αναλαμβάνουν διάφορες υποχρεώσεις απέναντι σε αυτά με την τέλεση τελετουργιών.

Απόδειξη της θρησκευτικής παράδοσης των Σιφνίων ο αριθμός των 235 εκκλησιών και Μοναστηριών που υπάρχουν στο νησί. Ο αριθμός αυτός είναι ο μεγαλύτερος από κάθε άλλο νησί των Κυκλάδων, αναλογικά με τη συνολική έκταση του νησιού. Πολλές από τις εκκλησίες και τα μοναστήρια της Σίφνου έχουν χαρακτηριστεί ως ιστορικά μνημεία και έχουν τεράστιο θρησκευτικό και αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον. Εκκλησιαστικές επιτροπές και «αδερφάτα» φροντίζουν με αξιοζήλευτη συνέπεια και εθελοντική εργασία για τη συντήρηση ακόμα και αυτών που βρίσκονται σε περιοχές μη προσβάσιμες από τροχοφόρα.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Ιερός Ναός του Αγίου Σπυρίδωνα (Μητροπολιτικός)
Παναγία Ουρανοφόρα
Η εκκλησία της Παναγιάς τα Γούρνια
Παναγία της Κόγχης
Παναγία της Άμμου
Ιερός Ναός Ταξιαρχών
Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου
Ενοριακός Ναός Ζωοδόχου Πηγής
Παναγία Ελεούσα
Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου
Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου
Μοναστήρια

Μοναστήρι της Παναγιάς της Χρυσοπηγής

Μοναστήρι της Βρυσιανής

Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία του Αψηλού

Μοναστήρι του Χρυσοστόμου

Μοναστήρι της Παναγιάς του Βουνού

Μοναστήρι της Παναγιάς των Φυρογείων

Θρησκευτικά Μνημεία

Το εκκλησάκι των επτά μαρτύρων

Εκκλησιαστικά Μουσεία

Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική στις λειτουργία

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ

Ο Ιερός Ναός του Άγιου Σπυρίδωνα αποτελεί τον Μητροπολιτικό Ναό του νησιού. Υπολογίζεται ότι κτίστηκε το 1700 και βρίσκεται στην Απολλωνία, στην πρωτεύουσα του νησιού. Το έτος 1893, η διορισμένη ενοριακή επιτροπή αποφάσισε να κατεδαφίσει τον παλιό ναό και να προβεί στην ανοικοδόμησή του.

Η αρχιτεκτονική του ναού αποτελεί μικρογραφία του Ιερού Ναού Αγ. Νικολάου στην Ερμούπολη της Σύρου. Είναι Βυζαντινού ρυθμού, σταυροειδής με τρούλο και δύο κωδωνοστάσια.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.greece.com>

ΠΑΝΑΓΙΑ ΟΥΡΑΝΟΦΟΡΑ

Μία από τις πιο αξιοσημείωτες εκκλησίες της Σίφνου βρίσκεται στην Απολλωνία και είναι ο υπέροχος Ναός της Παναγίας της Ουρανοφόρας. Το εσωτερικό του Ναού κοσμούν σπάνιες εικόνες και ένα μοναδικό επιχρυσωμένο τέμπλο, ενώ στο προαύλιο δεσπόζει ένα εξαιρετικό επιβλητικό καμπαναριό και μια ανάγλυφη πλάκα πάνω από την είσοδο του Ναού με τις παραστάσεις του Αγίου Γεωργίου και της Παναγίας.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.greece.com/>

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΑ ΓΟΥΡΝΙΑ

Η εκκλησία της Παναγίας τα Γουρνιά (1774) χαρακτηρίζεται από τις σπάνιες τοιχογραφίες θρησκευτικού και λαϊκού χαρακτήρα έργα του Σιφνιού ιερομόναχου και λαϊκού ζωγράφου Αγάπιου Ναδάλη ή Δευτεραίου (1750-1829). Η ονομασία «Γουρνιά» οφείλεται στις γούρνες, πέτρινες φυσικές κοιλάδες που υπήρχαν στο διπλανό χείμαρρο και όπου έπλεναν άλλοτε τα ρούχα τους οι νοικοκυρές.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.greece.com/>

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΣ ΑΜΜΟΥ

Στον Ναό της Παναγίας της Άμμου (Υπαπαντή) υπάρχει η εικόνα "Παναγία η Μοναχή" μία σπάνια απεικόνιση της Παναγίας χωρίς το Θείο Βρέφος, ενώ ο δικέφαλος αετός στο δάπεδο της εκκλησίας εκτός από τον σταυρό και τη σφαίρα στα νύχια του κρατάει και κλειδιά σπάνιο σύμβολο που παραπέμπει στα κλειδιά της Πόλης (Κωνσταντινούπολης).

Μοναστήρια

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΧΡΥΣΟΠΗΓΗΣ

Το μοναστήρι είναι του 16ου μ.Χ. αιώνα και βρίσκεται πάνω στον ιερό βράχο που είναι σκισμένος στα δύο κι ένα μικρό γεφυράκι συνδέει τη νησίδα με το υπόλοιπο νησί της Σίφνου. Σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση, κάποιες γυναίκες πήγαν να ανάψουν τα καντήλια της Παναγίας, αλλά μόλις μπήκαν στην εκκλησία αντιλήφθηκαν ότι στην εκκλησία κοιμόντουσαν πειρατές. Αψηφώντας τον κίνδυνο πέρασαν ανάμεσα από τους κοιμισμένους

άνδρες, ανάψαν τα καντήλια και το θυμιατό, αλλά την ώρα που έφευγαν ένας πειρατής ξύπνησε από τη μυρωδιά του λιβανιού, ξύπνησε και τους άλλους και τις πήραν στο κυνήγι. Κι ενώ οι γυναίκες έτρεχαν έξω από την εκκλησία για να γλιτώσουν, η Παναγία, έσκισε το βράχο, οι πειρατές δεν πρόλαβαν να περάσουν και έτσι οι γυναίκες σώθηκαν.

Η πολιούχος του νησιού Παναγία Χρυσοπηγή εορτάζει της Αναλήψεως, και είναι το μεγαλύτερο πανηγύρι του νησιού. Την παραμονή το απόγευμα η θαυματουργή εικόνα με τον «πανηγυρά» και τον ιερό κλήρο επιβιβάζονται στο πλοίο της γραμμής που τους μεταφέρει στον ιερό Βράχο.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.monastiria.gr/>

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΒΡΥΣΙΑΝΗΣ

Το Μοναστήρι της Παναγίας της Βρυσιανής ή αλλιώς Παναγιάς της Βρύσης κτίστηκε τον 17ο αιώνα, και είναι αφιερωμένο στο Γενέθλιο της Θεοτόκου. Χαρακτηρίζεται από τον σταυροειδή βασιλικό ρυθμό του ναού της και το δυσπόστατο καμπαναριό της. Βασικό γνώρισμά του Ναού αποτελεί επίσης το ξυλόγλυπτο τέμπλο του και η εικόνα της Παναγίας της Βρύσης της Βρεφοκρατούσας. Στη μονή στεγάζεται το Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης που στα εκθέματά του περιλαμβάνονται

έντυπα παλαιών εκδόσεων, ένα ευαγγέλιο του 1796, λειψανοθήκες, εξαπτέρυγα, ιερά σκεύη, άμφια, εικόνες και ένας σημαντικός αριθμός ιστορικών εικόνων, χειρογράφων και άλλων θρησκευτικών κειμηλίων.

Πηγή φωτογραφίας: <https://sifnos.gr/>

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΤΟΥ ΑΨΗΛΟΥ

Το μοναστήρι του Προφήτη Ηλία του Αψηλού, που βρίσκεται στην κορυφή του ομώνυμου και ψηλότερου βουνού της Σίφνου (σε υψόμετρο 700 μ.), οικοδομήθηκε πάνω στα ερείπια αρχαίας ακρόπολης. Στα δεξιά του μοναστηριού βρίσκεται το μικρό εκκλησάκι του Αγίου Ελισαίου.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.wondergreece.gr/>

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Το μοναστήρι του Χρυσοστόμου στο Κάτω Πετάλι είναι ένα ιστορικό μοναστήρι της Σίφνου στα ανατολικά του οικισμού, όπου σύμφωνα με την παράδοση λειτούργησε το πρώτο Ελληνικό σχολείο του νησιού, πιθανότατα το 1650. Στη Μονή αυτή στεγάστηκε από το 1835 και μετά η περίφημη Σχολή του Αγίου Τάφου.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.sifnosestate.com/>

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

Το μοναστήρι της Παναγίας του Βουνού, (σύντομη παράκαμψη δεξιά στο δρόμο Απολλωνίας - Πλατύ Γιαλού) έχει ιδιαίτερη αρχιτεκτονική ομορφιά και καταπληκτική θέα προς τον οικισμό, την παραλία του Πλατύ Γιαλού και το απέναντι νησάκι της Κιτριανής. Η εκκλησία είναι τρισυπόστατη – αφιερωμένη στα Εισόδια της Θεοτόκου, στους Αγίους Κωνσταντίνο και Ελένη και στον Άγιο Νικόλαο – και φέρεται ότι κτίστηκε στις αρχές του 19ου αιώνα.

Πηγή φωτογραφίας: <http://sifnosinfo.gr/>

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΥΡΟΓΕΙΩΝ

απονομή του τιμητικού Διπλώματος Europa Nostra.

Το μοναστήρι της Παναγίας των Φυρογείων (16ος αιώνας), βρίσκεται στον δρόμο προς το Βαθύ, πάνω στη διασταύρωση με τον περιφερειακό δρόμο Απολλωνίας. Πιθανότατα οφείλει την ονομασία του στα κόκκινα χρώματα που υπήρχαν στην περιοχή. Παλιότερα διέμεναν σε αυτήν, κατά τους χειμερινούς μήνες, οι μοναχοί του Αϊ Νηγιά του Αψηλού. Η Μονή επισκευάστηκε τη δεκαετία του '70 από την Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού και η αναστήλωσή της επιβραβεύτηκε με την

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.allovergreece.com/>

Θρησκευτικά Μνημεία**ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΚΙ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΜΑΡΤΥΡΩΝ**

Το γραφικό εκκλησάκι των Επτά Μαρτύρων (Εφταμάρτυρος), χτισμένο στην κορυφή ενός βράχου που μοιάζει να αναδύεται από τους αφρούς της θάλασσας, βρίσκεται στο ανατολικό άκρο του Κάστρου, της παλαιάς πρωτεύουσας του νησιού, με τα ερείπια της ακρόπολης της αρχαίας Σίφνου και τον περίφημο μεσαιωνικό οικισμό.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.in.gr/>

Εκκλησιαστικά Μουσεία

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΕΧΝΗΣ

Το Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης στεγάζεται στο γραφικό Μοναστήρι της Παναγιάς της Βρυσιανής λίγο πιο έξω από τον οικισμό Εξάμπελα στη Σίφνο. Η μονή συνοδεύεται από μακραίωνη ιστορία, δείγματα της οποίας παρουσιάζονται στο Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης. Οι επισκέπτες αφού απολαύσουν την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική της μονής, μπορούν να ταξιδέψουν στα βάθη της θρησκευτικής παράδοσης της Σίφνου μέσα από τα εκθέματα του μουσείου. Ανάμεσα στα εκθέματα του Μουσείου Εκκλησιαστικής Τέχνης υπάρχουν πολλά έντυπα παλαιών θρησκευτικών εκδόσεων, ιερά σκεύη, άμφια, σπάνιες παλαιές εικόνες, ορισμένα παλαιά έγγραφα και χειρόγραφα όπως το Πατριαρχικό σιγίλλιο του Γρηγορίου Ε΄ έκδοσης 1798, λειψανοθήκες καθώς και το φελόνιο χειροποίητο κεντητό της Κασσιανής.

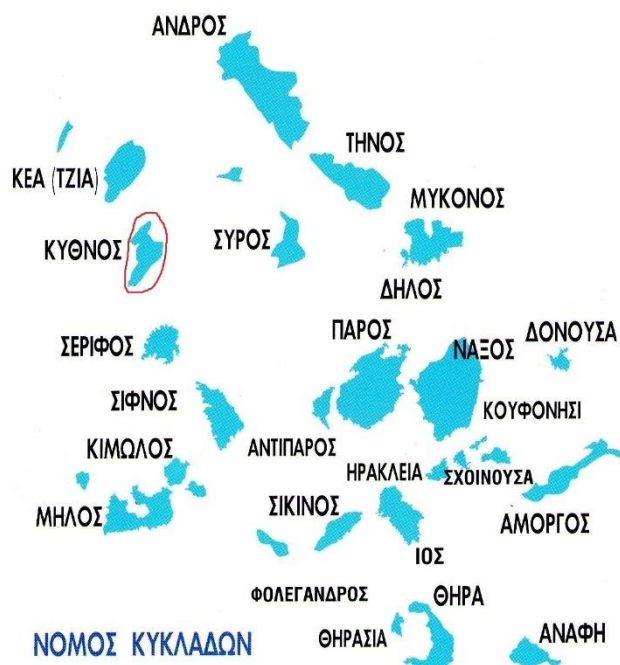
Πηγή φωτογραφίας: <https://www.sifnos.gr/>

Κύθνος

Η Κύθνος είναι νησί των Δυτικών Κυκλάδων ανάμεσα στην Κέα και τη Σέριφο. Απέχει 56 ναυτικά μίλια (104 χλμ.) από το λιμάνι του Πειραιά και 2 ώρες από το λιμάνι του Λαυρίου. Ονομάζεται και Θερμιά (τα Θερμιά), λόγω της ύπαρξης των θερμών πηγών.

✓ Η πρόσβαση στην Κύθνο μπορεί να γίνει με Ferry Boat τόσο από το λιμάνι του Πειραιά όσο και από το λιμάνι του Λαυρίου που εκτελούν καθημερινά δρομολόγια. Ακόμη, η Κύθνος συνδέεται τους καλοκαιρινούς μήνες καθημερινά ακτοπλοϊκώς με τη Σέριφο, τη Σίφνο, τη Μήλο και την Κίμωλο αλλά και κάποιες φορές την εβδομάδα με τη Σαντορίνη, τη Σίκινο, τη Φολέγανδρο και τη Σύρο.

Κύθνος: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Η Κύθνος όπως και κάθε νησί των Κυκλάδων έχει ιστορία στενά συνδεδεμένη με τους ναούς της. Η θρησκευτική πίστη φαίνεται από τα περίπου 130 ξωκλήσια της που είναι διάσπαρτα σε όλο το νησί. Στη Χώρα σημαντικά αρχιτεκτονικά μνημεία με παλιές εικόνες είναι κυρίως η Αγία Τριάδα, ο Άγιος Σάββας, ο Θεολόγος, ο Άγιος Νικόλαος κ.α. Στη Δρυοπίδα αξιοπρόσεχτος είναι ο ναός του Αγίου Μηνά με ξυλόγλυπτο τέμπλο, δεσποτικό θρόνο και υπέροχες εικόνες. Ο μοναδικός παλιός ναός στον οποίο σώζονται τοιχογραφίες, αν και φθαρμένες, είναι η Αγία Τριάδα στο ενετικό κάστρο στον Κατακέφαλο.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι ναοί των παλιών μοναστηριών της Κύθνου, που η οριστική τους διάλυση έγινε το 1833 με νομοθετικό διάταγμα της βαυαρικής κυβέρνησης. Πέρα από τον ιστορικό, θρησκευτικό και κοινωνικό τους ρόλο, τα λευκά ξωκλήσια, οι μεταβυζαντινές εκκλησίες και τα μοναστήρια προκαλούν τον θαυμασμό για την απλή, μα τόσο υψηλή λαϊκή αρχιτεκτονική τους.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Παναγιά Κανάλα
Η εκκλησία της Αγίας Τριάδας
Η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου
Η εκκλησία του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου
Η εκκλησία του Αγίου Σάββα
Η εκκλησία του Αγίου Στεφάνου
Παναγία η Στρατηλάτισσα
Η εκκλησία του Αγίου Μηνά
Ανενεργά Μοναστήρια
Μοναστήρι της Παναγιάς του Νικούς
Μοναστήρι του Ταξιάρχη
Μοναστήρι του Προδρόμου
Εκκλησιαστικά Μνημεία
Παναγία η Φλαμπουριανή
Εκκλησιαστικά Μουσεία
Εκκλησιαστικό Μουσείο Κύθνου

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική στις λειτουργία

ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΝΑΛΑ

Η Παναγιά η Κανάλα, βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα του νησιού και είναι από τους σημαντικότερους χώρους προσκυνήματος στις Κυκλάδες, καθώς θεωρείται θαυματουργή. Σύμφωνα με την παράδοση η εικόνα της Παναγίας βρέθηκε από τους ψαράδες στο στενό –κανάλι– ανάμεσα στην Κύθνο και τη Σέριφο. Γι' αυτό ονομάστηκε και Παναγία της Κανάλας. Πρόκειται για ένα εξαιρετικό έργο της Κρητικής σχολής και φιλοξενείται σήμερα σε ένα μεγάλο ναό που χτίστηκε το 1869.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.kythnos.gr/>

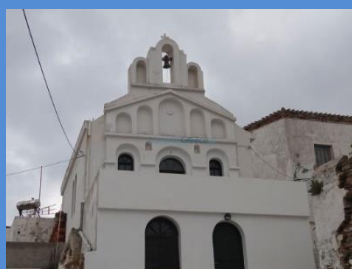
Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ

Η Εκκλησία της Αγίας Τριάδας αποτελεί τον μητροπολιτικό ναό και είναι μονόκλιτη βασιλική μεγάλης ιστορικής αξίας καθώς είναι ο αρχαιότερος ναός της Κύθνου. Η Αγία Τριάδα βρίσκεται εντός του οικισμού της Χώρας όπου στον περίβολο διασώζονται αρχαίες επιγραφές και γλυπτά και εορτάζεται την ημέρα της Αγίας Τριάδος. Εκεί βρίσκονται τα ιερά λείψανα του Αγίου Ιγνατίου εκ Μαριουπόλεως Ουκρανίας του Κύθνιου.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr>

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Από τους παλαιότερους ναούς της Κύθνου. Υπήρξε κάποτε καθολικό Μονής. Ο Άγιος Γεώργιος βρίσκεται εντός του ενετικού κάστρου, στην περιοχή Κέφαλος, στο βόρειο τμήμα του νησιού. Η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου είναι η μοναδική που διασώζει παλαιές και αξιοθαύμαστες τοιχογραφίες.

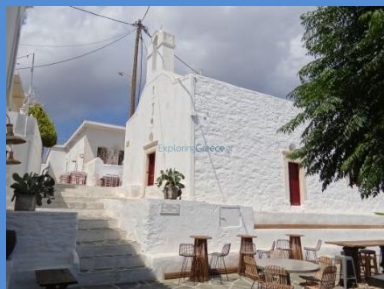
Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr>

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Η εκκλησία του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου βρίσκεται στην Χώρα. Σύμφωνα με την κτητορική της επιγραφή ανηγέρθη το έτος 1846 με δαπάνη του τότε ιερέα της. Ο ναός ξεχωρίζει καθώς διαθέτει ηλιακό ρολόι και ξυλόγλυπτο τέμπλο. Μέσα στην εκκλησία υπάρχουν αξιόλογες αγιογραφίες και μεταβυζαντινές φορητές εικόνες.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr/>

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΑΒΒΑ

Βρίσκεται στη Χώρα της Κύθνου. Μαζί με την επιγραφή και το παλαιό οικόσημο του Ενετού μονάρχη Α. Γαζανίδου, μία κοκκινωπή επιγραφή στα ψηλά, ακριβώς στην είσοδο του ναού αναφέρει το έτος 1613 που κτίστηκε.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr/>

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

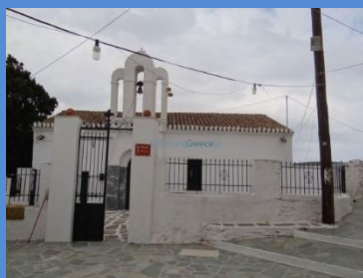
Η εκκλησία του Αγίου Στεφάνου είναι μία από τις πιο γραφικές εκκλησίες της Κύθνου, τοποθετημένη στο νότιο άκρο της παραλίας του οικισμού. Δίπλα στο εκκλησάκι υπάρχει ένα πηγάδι αλλά και κήπος που τον περιποιούνται οι ντόπιοι καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.kythnos.gr/>

ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΣΤΡΑΤΗΛΑΤΙΣΣΑ

Η εκκλησία της Παναγίας βρίσκεται σε ήσυχο σημείο εκτός οικισμών περίπου 3,5 χιλιόμετρα από τη Δρυοπίδα με κατεύθυνση προς Κανάλα. Εσωτερικά υπάρχει ένα σύνολο από έξοχες μεταβυζαντινές εικόνες πάνω στο τέμπλο του ναού.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.kythnos.gr/>

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ

Η εκκλησία του Αγ. Μηνά δεσπόζει στην Δρυοπίδα. Ξεχωρίζει το υπέροχο ξυλόγλυπτο τέμπλο της, ο μοναδικής λαϊκής τέχνης δεσποτικός θρόνος, καθώς και ο θαυμάσιος επιτάφιος της.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr/>

Η ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΦΛΑΜΠΟΥΡΙΑΝΗ

Στα νοτιοδυτικά του νησιού, στον όρμο Φλαμπούρια, βρίσκεται ένα σημαντικό εκκλησιαστικό μνημείο, η Παναγία η Φλαμπουριανή, χτισμένη στην άκρη ενός βράχου. Σύμφωνα με την παράδοση, τα ίχνη που βρίσκονται από την παραλία έως την εκκλησία είναι τα ίχνη που άφησε η Παναγία.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.kythnos.gr/>

Ανενεργά Μοναστήρια

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥΣ

Έξω από τη Χώρα βρίσκεται το Μοναστήρι της Παναγίας του Νίκους. Το μοναστήρι πήρε το όνομά του, από τη βυζαντινή Παναγία «Νικοποιάς» και είναι χτισμένο πάνω σε ερείπια αρχαίων ναών. Σήμερα διατηρείται μόνο το καθολικό της μονής που στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, λίγο πριν το 1821, στέγασε τη Μεγάλη Σχολή υπό τον Ελληνοδιδάσκαλο Μακάριο. Ένας θρύλος που συνοδεύει την Παναγία του Νίκους είναι ότι εδώ είχε μεταφερθεί στα χρόνια της Άλωσης από την Κωνσταντινούπολη η περίφημη εικόνα της Παναγίας Νικοποιάς και ότι από εδώ την «πήραν» οι Ενετοί κατακτητές για να την τοποθετήσουν στον Άγιο Μάρκο της Βενετίας όπου φυλάσσεται μέχρι σήμερα.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.kythnos.gr/>

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΗ

Το Μοναστήρι του Ταξιάρχη βρίσκεται στο Βελίδι. Αποτελεί παλιά Μονή στο κέντρο του νησιού και θα το συναντήσει κανείς στον δρόμο του στη διαδρομή από την Δρυοπίδα στην Χώρα της Κύθνου χρησιμοποιώντας τον νέο δρόμο. Αποτελείται από το καθολικό και δυο ακόμα κτίσματα. Το καθολικό μια τρίκογχη τρουλαία βασιλική διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr/>

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Αποτελεί παλαιό γυναικείο Μοναστήρι στην περιοχή Χορδάκι. Την εποχή της διάλυσής της το 1833 η Μονή διέθετε το περισσότερο ανθρώπινο δυναμικό. Το σωζόμενο καθολικό του ναού του Προδρόμου διαθέτει ξυλόγλυπτο τέμπλο του 16ου αιώνα ανυπολόγιστης αξίας και σημαντικές αγιογραφίες.

Εκκλησιαστικά Μουσεία

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΥΘΝΟΥ

Το Εκκλησιαστικό & Βυζαντινό μουσείο του νησιού φιλοξενείται σε ένα ειδικά διαμορφωμένο χώρο στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στη Δρυοπίδα και δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του πατέρα Κωνσταντίνου Γονίδη. Στο μουσείο υπάρχουν αρκετά εκκλησιαστικά εκθέματα βυζαντινής εποχής και αρκετές εικόνες που άντεξαν στο πέρασμα του χρόνου.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.kythnos.gr/>

Μύκονος

Η Μύκονος είναι νησί του Αιγαίου Πελάγους και ανήκει στις Κυκλάδες. Πρωτεύουσα του νησιού είναι η Χώρα, που βρίσκεται στη δυτική πλευρά του νησιού. Η Μύκονος ήταν από τα πρώτα ελληνικά νησιά που αναπτύχθηκε τουριστικά. Ήδη από τη δεκαετία του 1960 συνέρρεαν μαζικά τουρίστες προς το νησί.

- ✓ Η πρόσβαση στο νησί γίνεται αεροπορικώς μέσω του Κρατικού Αερολιμένα Μυκόνου και ακτοπλοϊκώς μέσω των 2 λιμανιών που διαθέτει (Παλιό και Νέο Λιμάνι). Και τα δύο λιμάνια βρίσκονται κοντά στη Χώρα, σε απόσταση 1,5 χλμ. το ένα από το άλλο. Τα περισσότερα δρομολόγια από Πειραιά, Ραφήνα και Κυκλάδες εξυπηρετούνται από το Νέο Λιμάνι στον Τούρλο. Η Μύκονος έχει απευθείας ακτοπλοϊκές συνδέσεις με αρκετά νησιά, όπως είναι η Τήνος, Άνδρος, Σύρος, Πάρος, Νάξος, Χίος κτλ.

Μύκονος: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Η Μύκονος είναι ένας από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς της Μεσογείου εδώ και δεκαετίες και συγκεντρώνει κάθε χρόνο δεκάδες χιλιάδες επισκέπτες από όλον τον κόσμο. Η Χώρα της Μυκόνου, ένας παραδοσιακός κυκλαδίτικος οικισμός με στενά σοκάκια, ολόλευκα κυβόσχημα σπίτια, εκκλησίες και μικρές πλατείες.

Οι περισσότερες εκκλησίες της Μυκόνου έχουν μια απλή κατασκευή, με το χαρακτηριστικό κόκκινο χρώμα των τούβλων στις στέγες. Μερικές είναι πολύ παλιές, αλλά η πλειοψηφία τους χρονολογείται από τον 17ο, 18ο και 19ο αιώνα. Το νησί έχει επίσης πολλά παλιά μοναστήρια, με πολύ ενδιαφέρουσα αρχιτεκτονική και αξιόλογα έργα θρησκευτικής τέχνης.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Παναγία Παραπορτιανή
Άγιος Νικόλαος της Καδένας
Μητροπολιτικός ναός Παναγίας Ζωοδόχου Πηγής
Παναγία Παναχράντου
Καθολική εκκλησία της Παναγίας του Ροδαρίου
Μοναστήρια
Παναγία Τουρλιανή
Μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονος
Μονή Παλαιοκάστρου

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική στις λειτουργία

ΠΑΝΑΓΙΑ ΠΑΡΑΠΟΡΤΙΑΝΗ

Ένα από τα πιο σπουδαία αξιοθέατα της Μυκόνου και ένας τόπος θρησκευτικής κατανύξης για τους Χριστιανούς είναι η Παναγία η Παραπορτιανή, στην Χώρα. Βρίσκεται στην άκρη του Κάστρου, δίπλα στα βράχια της ακτής. Συνδυάζει ένα μεγάλο αριθμό αρχιτεκτονικών στυλ σε ένα ενιαίο κτίριο. Άρχισε να χτίζεται στα τέλη του 14ου αιώνα και ολοκληρώθηκε τον 17ο αιώνα και είναι στην πραγματικότητα μια συλλογή από πέντε εκκλησίες που συνδέονται μεταξύ τους διατεταγμένες σε μια σύνθετης μορφής διώροφη οικοδομή. Οι τρεις αποτελούν τη δυτική πρόσοψη, ενώ ο Άγιος Ευστάθιος βρίσκεται στο εσωτερικό του ίδιου επιπέδου και εφάπτεται του καταστεγιού. Η μονόκλιτη επίσης εκκλησία του ορόφου που επιστεγάζεται με τρούλο έχει κι αυτή δύο ισχυρά τόξα στη βορεινή και τη νότια πλευρά της. Κατά την ανατολική πρόσοψη της στέφεται από κωδωνοστάσιο με μικρή αψίδα, που ολοκληρώνει πλαστικά το μοναδικό στο είδος του "χρονογενές" και ανθρωπογενές σύμπλεγμα, αξιολογότερο λείψανο της μεσαιωνικής αρχιτεκτονικής των κυκλαδικών κάστρων (σύστημα κυψελίδων).

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.in.gr/>

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΗΣ ΚΑΔΕΝΑΣ

Ο Άγιος Νικόλαος της Καδένας είναι το γραφικό εκκλησάκι με τον γαλάζιο τρούλο μπροστά από το κτήριο του Δημαρχείου στην παραλία της Χώρας. Υπολογίζεται πως χτίστηκε στα 1700, όταν το σημείο εκείνο ήταν ξεχωριστό νησάκι. Μάλιστα, μια σιδερένια τοξωτή γέφυρα, με αλυσίδες (καδένες) το ένωνε με τη στεριά και σε αυτήν οφείλει το προσωνύμιό του. Πάντως, πολλοί Μυκονιάτες τον ονομάζουν και Άγιο Νικόλαο στον Γιαλό.

Το εκκλησάκι ανακατασκευάστηκε από τον πρώτο Ρώσο πρόξενο της Μυκόνου κόμη Ιωάννη Βοϊνοβίτς, αμέσως μετά τα Ορλοφικά και μετά ξανά στις αρχές του 20ού αιώνα, από το 1908 ως το 1912, όταν απέκτησε και τον εντυπωσιακό γαλάζιο τρούλο.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr>

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ

Ο Μητροπολιτικός ναός της Ζωοδόχου Πηγής ή της Μεγάλης Παναγιάς, όπως συνηθίζουν να την αποκαλούν οι ντόπιοι, είναι ο μεγαλύτερος ναός στη Χώρα. Η ακριβής χρονολογία που χτίστηκε ο ναός δεν είναι γνωστή, αναφέρεται όμως σε έγγραφο της 1ης Απριλίου 1667. Η εκκλησία άνηκε στην οικογένεια των Γρυπάρη, μέχρι το 1879 που παραχωρήθηκε στον Δήμο για να χρησιμοποιηθεί ως Μητροπολιτικός ναός. Είναι χτισμένος σε ρυθμό μονόκλιτης βασιλικής μετά τρούλου, έχει κόγχες στην βόρεια και νότια πλευρά. Το 1912 κατασκευάστηκε το μεγάλο καμπαναριό. Ο ναός στολίζεται με πανέμορφες εικόνες και ένα περικαλλή Δεσποτικό θρόνο με χρονολογία 25 Μαρτίου 1769 και μ' ένα εξάισιο ξυλόγλυπτο βενετσιάνικο τέμπλο.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.mykonostour.gr/>

ΠΑΝΑΓΙΑ ΠΑΝΑΧΡΑΝΤΟΥ

Στο κέντρο της Χώρας, σε πάροδο της γνωστής περιοχής «Ματογιάννια», βρίσκεται ο Ιερός Ναός της «Πανάχραντου». Είναι χτισμένος σε ρυθμό δίκλιτης Βασιλικής προ του 1663, αφιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Στον ναό υπάρχουν πολλές εικόνες, εξαιρετικής τέχνης, εποχής του 1600-1700. Οι εικόνες του τέμπλου είναι μεταβυζαντινές, της Κρητικής Σχολής, ενώ η Αγία Τράπεζα στηρίζεται σε αρχαίο κιονόκρανο της Δήλου. Στο τέμπλο δεσπόζει το παμπάλαιο δωδεκάορτο, ενώ η εικόνα που βρίσκεται στη θέση της Παναγίας, εικονίζει στη μέση τη γέννηση και γύρω απ' αυτήν τον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο και τον προφήτη Ηλία. Στο τέμπλο του ναού, ξεχωρίζει η εικόνα του Χριστού, ως Βασιλεύς Βασιλευόντων και Μέγας Αρχιερέυς, της Μακεδονικής Σχολής, το εικόνισμα του Αποστόλου Μάρκου και το εικόνισμα της Πανάχραντου. Στο δάπεδο του ναού, βρίσκεται ο τάφος του πρώτου Δημάρχου της Μυκόνου Πέτρου Μαυρογένη (1837-1838).

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr/>

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΡΟΔΑΡΙΟΥ

Η Καθολική Εκκλησία της Μυκόνου είναι η Παναγία του Ροδαρίου και βρίσκεται στην Χώρα, στην πλατεία της Αλευκάντρας κοντά στους γραφικούς ανεμόμυλους. Υπολογίζεται πως χτίστηκε κατά τον 17ο αιώνα, με πιθανότερη χρονολογία εγκαινίων το 1668. Η εικόνα του ναού, που χρονολογείται επίσης από την ίδια περίοδο, παριστάνει την Παναγία του Ροδαρίου με το Βρέφος και υπέστη σοβαρές ζημιές κατά τη μεγάλη πυρκαγιά που ξέσπασε στο ναό την Πρωτομαγιά του 1991. Στην εικόνα απεικονίζονται ακόμη ο Άγιος Δομίνικος, ο Απόστολος της Ευλάβειας του Αγίου Ροδαρίου και η Αγία Αικατερίνη της Σιένας.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.e-mykonos.gr/>

Μοναστήρια

ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥΡΛΙΑΝΗ

Το ιστορικό μοναστήρι της Παναγίας της Τουρλιανής, χτίστηκε τον 15ο αιώνα σε σημείο που προϋπήρχε μικρός ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου και βρίσκεται στην Άνω Μερά σε απόσταση 7 χιλιομέτρων από τη Χώρα της Μυκόνου. Το σημερινό καθολικό της μονής, που είναι η κεντρική της εκκλησία, είναι τρίκλιτος βυζαντινός ναός σταυροειδούς σχήματος με τρούλο και κοσμεύεται με πανύψηλο επιβλητικό κωδωνοστάσιο. Η αρχιτεκτονική εντυπωσιάζει με τη λιτή μεγαλοπρέπεια την πλούσια ανάγλυφη διακόσμηση του μαρμάρινου κωδωνοστασίου και της βρύσης, χαρακτηριστικά δείγματα της παραδοσιακής μαρμαρογλυπτικής των Κυκλάδων. Στις συλλογές του μοναστηριού υπάρχουν πολλά παλιά εργαλεία και σκεύη, σημαντικά εκκλησιαστικά κειμήλια, αρχιερατικά άμφια, επίπλωση (ένας ξυλόγλυπτος επιτάφιος, αναλόγια κ.α), μεταβυζαντινές εικόνες και διάφορα άλλα αφιερώματα.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.e-mykonos.gr/>

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΟΣ

Το Άγιος Παντελεήμων είναι ένα από τα μοναστήρια της Μυκόνου. Βρίσκεται στο Μαράθι, προς την Άνω Μερά, και ιδρύθηκε το 1665, από τους αδελφούς μοναχούς Καμπουράκη και Γεράσιμο. Διαθέτει πανέμορφες τοιχογραφίες και ξυλόγλυπτο τέμπλο, όπου ξεχωρίζει ο Εσταυρωμένος, έργο του ντόπιου ζωγράφου Χριστόδουλου Καλλέργη.

Το μοναστήρι είναι ενδιαφέρον και από αρχιτεκτονικής άποψης, καθώς είναι τετράγωνο και έχει τη μορφή κάστρου. Το 1820 προστέθηκε το πλακόστρωτο δάπεδο και τοιχογραφήθηκε από τον Μιχάλη Καγιάννη. Πολλοί θεωρούν πως είναι το τρίτο κατά σειρά σπουδαιότητας μοναστήρι της Μυκόνου, μετά την Μονή Παλαιοκάστρου και την Παναγία Τουρλιανή.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.thepressroom.gr/>

ΜΟΝΗ ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ

Η Μονή Παλαιοκάστρου είναι γυναικείο μοναστήρι και ιδρύθηκε τον 18ο αιώνα. Θεωρείται ένα από τα πιο σπουδαία μοναστήρια του νησιού και βρίσκεται στα βόρεια της Άνω Μεράς. Το κτήριο όπου στεγάζεται θεωρείται τυπικό δείγμα της μοναστηριακής κυκλαδίτικης αρχιτεκτονικής και το όνομά της προέρχεται από τον γειτονικό λόφο, όπου υπάρχουν τα ερείπια μεσαιωνικού κάστρου.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exploring-greece.gr>

2. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Λευκωσία

Η Λευκωσία, γνωστή διεθνώς με το ιταλικό της όνομα Nicosia, είναι η πρωτεύουσα της Κύπρου.

Λευκωσία: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Η Λευκωσία είναι η πρωτεύουσα της Κύπρου. Γενικά η πόλη και η επαρχία της Λευκωσίας είναι περιοχές πλούσιες σε πολιτιστικούς πόρους και ιδιαίτερα μουσεία και εκκλησίες.

Το ιστορικό κέντρο της πρωτεύουσας είναι χτισμένο μέσα στα μεγάλα μεσαιωνικά τείχη που έκτισαν οι Ενετοί. Τα τείχη αποτελούν σήμα κατατεθέν για την πόλη αλλά και πόλο έλξης για πολλούς τουρίστες. Εντός των τειχών της Λευκωσίας χτίστηκε ο Καθεδρικός Ναός του Αγίου Ιωάννη, στο ίδιο σημείο που βρισκόταν κάποτε και το παρεκκλήσι του Αγίου Ιωάννη του Ευαγγελιστή.

Η Λευκωσία είναι η μόνη πρωτεύουσα σε όλη την Ευρώπη που παραμένει διχοτομημένη. Έτσι λοιπόν, το βόρειο τμήμα της πόλης είναι υπό την τούρκικη κατοχή.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Καθεδρικός Ναός του Αγίου Ιωάννη
Ιερός Ναός Παναγίας Φανερωμένης
Ιερός Ναός Παναγίας Χρυσαιλιιώτισσας
Ιερά Μονή Μαχαιρά
Μονή του Κύκκου
Θρησκευτικώς ανενεργά κτίσματα
Εκκλησία του Σταυρού του Αγιασμάτι

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία

ΚΑΘΕΔΡΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ

Ο Καθεδρικός Ναός του Αγίου Ιωάννη κτίστηκε το 1662 και είναι ο μοναδικός ναός της Λευκωσίας που διατηρεί άθικτη την εικονογράφησή του. Ο ναός είναι αφιερωμένος στον Άγιο Ιωάννη τον Θεολόγο και ήταν μοναστήρι μέχρι το 18ο αιώνα, οπότε μετατράπηκε σε καθεδρικό ναό. Το εξωτερικό μέρος του ναού είναι χτισμένο με απλότητα, καθώς απαιτούνταν κατά την τα χρόνια της Οθωμανικής κυριαρχίας. Ωστόσο, το εσωτερικό μέρος του ναού είναι εντυπωσιακό και διαθέτει πολλά επίχρυσα στοιχεία και κρυστάλλους, κάτι το οποίο εντυπωσιάζει τους ταξιδιώτες που επισκέπτονται τον ναό.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.nicosia.org.cy/>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ

Ο Ιερός Ναός Παναγίας Φανερωμένης βρίσκεται στο ιστορικό κέντρο της Λευκωσίας και είναι ο μεγαλύτερος σε μέγεθος ορθόδοξος ναός στην εντός των ενετικών τειχών Λευκωσία ο οποίος χρονολογείται ως κτίσμα του 1872-73. Στα ανατολικά της εκκλησίας υπάρχει μουσείο όπου φυλάσσονται και εκτίθενται τα λείψανα κληρικών και επισκόπων που εκτελέστηκαν το 1821 από της Τούρκους.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.cyprusalive.com/>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΧΡΥΣΑΛΙΝΙΩΤΙΣΣΑΣ

Θεωρείται η παλαιότερη βυζαντινή εκκλησία της Λευκωσίας και πιστεύεται ότι κτίστηκε το 1450 από τη Βασίλισσα Ελένη Παλαιολόγου.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.cyprushighlights.com/>

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΑΧΑΙΡΑ

Αποτελεί ένα από τα παλαιότερα και σημαντικότερα μοναστήρια του νησιού. Θεωρείται ότι ιδρύθηκε το 1148 από δύο μοναχούς. Στα χρόνια της τουρκοκρατίας απετέλεσε κέντρο εκπαίδευσης. Στεγάζει τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας του Μαχαιρά, που αποδίδεται στον Απόστολο και Ευαγγελιστή Λουκά.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.visitcyprus.com/>

ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΚΥΚΚΟΥ

Η Μονή του Κύκκου βρίσκεται στην ορεινή περιοχή της Κοιλιάδας της Μαραθάσας κι είναι η πλουσιότερη Μονή στο νησί. Βρίσκεται στην κορυφή του βουνού, σε υψόμετρο 1.318 μέτρων.

Αφιερωμένη στην Παναγία, η Μονή διαθέτει μια από τις τρεις εικόνες που αποδίδονται στον Απόστολο και Ευαγγελιστή Λουκά. Η εικόνα -

επικαλυμμένη με ασήμι - είναι σε μια θήκη από ταρταρούγα και σεντέφι και βρίσκεται τοποθετημένη μπροστά στο εικονοστάσι. Υπάρχει επίσης ένα μουσείο στους χώρους της Μονής.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.visitcyprus.com/>

Θρησκευτικώς ανενεργά κτίσματα

ΤΙΜΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΓΙΑΣΜΑΤΙ

Η εκκλησία του Σταυρού του Αγιασμάτι βρίσκεται σε ερημική τοποθεσία στα βορειοδυτικά του χωριού Πλατανιστάσα της επαρχίας Λευκωσίας και αποτελεί κατάλοιπο μιας μικρής Μονής. Η ζωγραφική του τέχνη που ακολουθεί την Παλαιολόγια τεχνοτροπία εκπροσωπεί την τέχνη του τέλους του 15ου αιώνα στην Κύπρο. Έχει καταχωρηθεί ως μνημείο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Λάρνακα

 Η Λάρνακα είναι πόλη στη νοτιοανατολική ακτή της Κύπρου. Στη Λάρνακα βρίσκεται διεθνές αεροδρόμιο, ο κυριότερος και μεγαλύτερος αερολιμένας της Κύπρου.

Λάρνακα: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Η Λάρνακα ή αλλιώς αρχαία πόλη του Κιτίου είναι η παλαιότερη κατοικημένη πόλη της Κύπρου και συμπεριλαμβάνεται στη λίστα με τις 20 αρχαιότερες κατοικημένες πόλεις σε ολόκληρο τον πλανήτη. Η μακραίωνη ιστορία της, τα πολλά μνημεία της και η πολυπολιτισμικότητά της αποτελούν ένα ισχυρό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη του τόπου.

Ο Ναός του Αγίου Λαζάρου είναι μία από τις ωραιότερες και αρχαιότερες εκκλησίες του νησιού της Κύπρου.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Ιερός ναός Αγίου Λαζάρου
Καθολική εκκλησία Τέρρα Σάντα
Ιερά Μονή Σταυροβουνίου
Ιερά μονή Αγίου Μηνά
Ιερός ναός του Αγίου Αντωνίου
Ιερός ναός Παναγίας της Αγγελόκτιστης
Θρησκευτικά μουσεία
Εκκλησιαστικό Μουσείο Αγίου Λαζάρου

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ

Η εκκλησία του Αγίου Λαζάρου είναι κτισμένη στην παραλιακή ζώνη της πόλης της Λάρνακας. Η εκκλησία φτιάχτηκε πάνω από τον τάφο του Αγίου Λαζάρου, του φίλου του Ιησού Χριστού που αναστήθηκε, ήρθε στο Κίτιον (τη σημερινή Λάρνακα) το 33 μ.Χ., έγινε ο πρώτος Επίσκοπος και Προστάτης Άγιος και έζησε 30 χρόνια. Τα λείψανά του βρίσκονται κάτω από την Αγία Τράπεζα, στον μεγαλοπρεπή αυτό ναό του 9ου αιώνα. Τον Τάφο, μαζί με άλλες μαρμάρινες σαρκοφάγους και τάφους σε σχήμα κουτιού, που ήρθαν στο φως κατά τη διάρκεια ανασκαφών μπορεί κάποιος να τα δει στην κρύπτη της εκκλησίας. Κατά το πέρασμα των αιώνων υπήρξε Καθολικός ναός, για ένα μικρό χρονικό διάστημα υπήρξε τζαμί και μετά ορθόδοξος.

Το μοναδικό, ξυλόγλυπτο, καλυμμένο με χρυσάφι και με στοιχεία μπαρόκ εικονοστάσι που φιλοξενεί τις εκπληκτικές τέχνης Βυζαντινές εικόνες, ολοκληρώθηκε το 1782 και επιβίωσε μέχρι σήμερα. Μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα ο ναός περιβαλλόταν από κελιά τα οποία ενοικίαζαν έμποροι, ταξιδιώτες και τεχνίτες. Με τα χρόνια, η εκκλησία αποτέλεσε τον πολεοδομικό πυρήνα, περιμετρικά του οποίου αναπτύχθηκαν οι συνοικίες του λιμανιού της πόλης.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exodos.com.cy/>

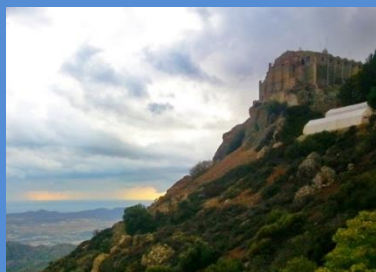
ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΕΡΡΑ ΣΑΝΤΑ

Η Terra Santa είναι η εκκλησία της Λατινικής κοινότητας της Λάρνακας. Ιδρύθηκε το 1596 μαζί με το μοναστήρι Santa Maria delle Grazie από ένα φραγκισκανό καλόγερο. Η αρχιτεκτονική της συνδυάζει εντυπωσιακά χαρακτηριστικά της Αναγέννησης και του Μπαρόκ.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.visitcyprus.com/>

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΤΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

Αποτελεί μια απομονωμένη μονή σε βραχώδη κορυφή, που έχει τις ίδιες αυστηρές αρχές με το Άγιο Όρος, καθώς σε αυτή απαγορεύεται η είσοδος στις γυναίκες. Σύμφωνα με την παράδοση, ιδρύθηκε από την Αγία Ελένη και τον Άγιο Κωνσταντίνο, όπου άφησαν σε αυτή και τμήμα του Τιμίου Σταυρού. Μια εντυπωσιακή ετήσια τελετή και φεστιβάλ πραγματοποιείται στην Ιερά Μονή Σταυροβουνίου στις 14 Σεπτεμβρίου για τον εορτασμό της ημέρας της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού.

Πηγή φωτογραφίας: www.visitcyprus.com

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ

Η μονή είναι κτισμένη σε κατάφυτη ορεινή περιοχή της επαρχίας Λάρνακας, στα όρια του χωριού

Βάβλα, κοντά στις όχθες του ποταμού Μαρωνίου. Ο χρόνος της ίδρυσής της δεν είναι γνωστός. Εκτός από τα θρησκευτικά τους καθήκοντα, οι μοναχές ασχολούνται με τη ζωγραφική, μαζί με την πώληση φρούτων και γλυκών του κουταλιού.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ένα από τα σπουδαιότερα θρησκευτικά μνημεία της Ορθοδοξία αλλά και του νησιού, βρίσκεται στο άλλοτε Τουρκοκυπριακό χωριό Κελλιά, το οποίο βρίσκεται βόρεια από την πόλη της Λάρνακας. Πιθανόν να χρονολογείται από τον 9ο αιώνα και αποτελεί μία από τις πιο κορυφαίες Βυζαντινές εκκλησίες στην Κύπρο. Υπήρξε μοναστικός μέχρι το 12ο αιώνα. Λόγω της μακροχρόνιας ερήμωσης και της εγκατάλειψης, πολλές από τις τοιχογραφίες έχουν χαθεί.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exodos.com.cy/>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΓΕΛΟΚΤΙΣΤΗΣ

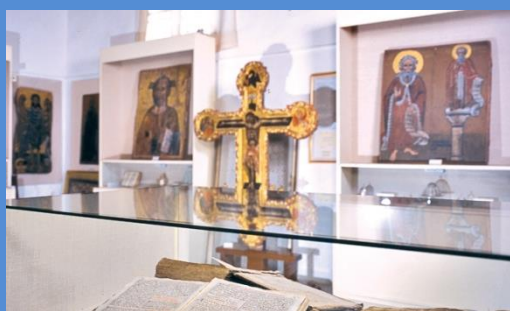

Ο ναός της Παναγίας της Αγγελόκτιστης βρίσκεται στο βορειοδυτικό άκρο του χωριού Κίτι, 12 χιλιόμετρα περίπου νοτιοδυτικά της πόλης Λάρνακας και του αρχαίου Κιτίου. Κτίστηκε τον 11ο αιώνα πάνω στα ερείπια μίας παλαιοχριστιανικής βασιλικής του 5ου αιώνα. Σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση, οι κάτοικοι του αρχαίου Κιτίου, εξ' αιτίας των Αραβικών επιδρομών μετακινήθηκαν προς το Κίτι για περισσότερη ασφάλεια, και αποφάσισαν να αναγείρουν ναό προς τιμή της Θεοτόκου. Με την έναρξη των εργασιών διαπίστωσαν ότι κατά τη διάρκεια της νύκτας τα θεμέλια του ναού μετακινούνταν σε διαφορετική τοποθεσία. Σύμφωνα πάντα με την παράδοση, οι κάτοικοι μετέφεραν το ναό αλλού και διαπίστωσαν πως τη νύκτα κατέβαιναν στρατιές αγγέλων και έκτιζαν το ναό, εξ ου και το προσωνύμιο Αγγελόκτιστη. Στο εσωτερικό του, ο ναός της Παναγίας της Αγγελόκτιστης κοσμεύεται με σημαντικές τοιχογραφίες του 13ου αιώνα, φορητές εικόνες διαφόρων εποχών και με το περίφημο ψηφιδωτό της Παναγίας της Αγγελόκτιστης.

Πηγή φωτογραφίας: www.mcw.gov.cy

Θρησκευτικά μουσεία

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ

Στεγάζεται σε ένα από τα κελιά της υπόστυλης σκεπαστής βεράντας, που βρίσκονται στο νότιο τμήμα της Εκκλησίας. Η ιστορία του Εκκλησιαστικού Μουσείου Αγίου Λαζάρου ξεκινά το 1922, όταν στην τότε επιτροπή του ναού συμμετείχε ο ιατρός Νεοκλής Κυριαζής. Δεκάδες βυζαντινών εικόνων και εκκλησιαστικών αντικειμένων συγκεντρώθηκαν στο κτήριο του αλληλοδιδασκτικού σχολείου και έτσι δημιουργήθηκε στον περίβολο του ναού το πρώτο «Μουσείο Αγίου Λαζάρου». Ανεκτίμητης αξίας βυζαντινές και μεταβυζαντινές εικόνες φιλοξενούνται σήμερα στο μουσείο. Οι πλείστες προέρχονται από τον ιερό ναό του Αγίου Λαζάρου και μερικές από ναούς της περιφέρειας, της Μητροπόλεως Κιτίου. Στα εκθέματα περιλαμβάνονται επίσης παλαιότυπα βιβλία και ευαγγέλια, ιερά σκεύη, κηροστάτες, ξυλόγλυπτα, ιερατικά άμφια και πολλά άλλα αντικείμενα του ναού, από το 16ο μέχρι και τον 20ο αιώνα.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.visitcyprus.com/>

Πάφος

Η Πάφος είναι πόλη στο νοτιοδυτικό τμήμα της Κύπρου. Αποτελεί τον κατ' εξοχήν τουριστικό προορισμό του νησιού.

Πάφος: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Η Πάφος είναι ένα τουριστικό θέρετρο με ζωντανό, μοντέρνο και προοδευτικό χαρακτήρα. Παράλληλα, έχει διατηρήσει τον χαρακτήρα του παραδοσιακού λιμανιού με πλούσια ιστορία: η πόλη στο σύνολο της είναι στη λίστα παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της UNESCO. Η περιοχή της Πάφου είναι επίσης πλούσια σε πολιτιστικούς και θρησκευτικούς πόρους, ιδιαίτερα μονές, με εξαιρετικά διατηρημένες τοιχογραφίες από τα βυζαντινά χρόνια.

Η εκκλησία της Παναγίας Χρυσοπολίτισσας είναι μία από τις μεγαλύτερες βασιλικές εκκλησίες του νησιού που έχει βρεθεί από αρχαιολογική σκαπάνη.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Παναγία η Χρυσοπολίτισσα
Εκκλησία της Αγίας Κυριακής
Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Γεροσκήπου
Ιερός Ναός Αποστόλου Ανδρέου Έμπας
Θρησκευτικώς ανενεργά κτίσματα
Εκκλησία της Αγία Σολομωνής
Θρησκευτικά μουσεία
Εκκλησιαστικό Μουσείο Ιεράς Μητροπόλεως Πάφου
Θρησκευτικά μνημεία ως τμήματα του φυσικού τοπίου
Στήλη του Αποστόλου Παύλου
Κατακόμβες του Αγίου Λαμπριανού σε Κάτω Πάφο και Έμπα

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία

ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΧΡΥΣΟΠΟΛΙΤΙΣΣΑ

Βρίσκεται στην Κάτω Πάφο και χτίστηκε τον 13ο αιώνα πάνω στα ερείπια της μεγαλύτερης Παλαιοχριστιανικής Βασιλικής του νησιού την Πρώιμη Βυζαντινή Περίοδο. Εντός του χώρου βρίσκεται η Στήλη του Αποστόλου Παύλου, όπου σύμφωνα με την παράδοση, ο Άγιος Παύλος μαστιγώθηκε πριν ο Ρωμαίος κυβερνήτης Σέργιος

Παύλος ασπαστεί τον Χριστιανισμό. Το δάπεδο της βασιλικής ήταν καλυμμένο με πολύχρωμα ψηφιδωτά, μερικά από τα οποία σώζονται μέχρι σήμερα.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.visitcyprus.com/>

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Βρίσκεται στην Κάτω Πάφο, είναι κτισμένη στα ερείπια του βόρειου κλίτους της Βασιλικής της Χρυσοπολίτισσας και χρονολογείται από τον 15ο αιώνα. Είναι μια όμορφη μικρή εκκλησία με υψωμένα μονοπάτια γύρω από αυτή. Είναι μία από τις μεγαλύτερες παλαιοχριστιανικές βασιλικές στην Κύπρο. Σχεδόν ολόκληρη η περιοχή είναι επικαλυμμένη με ψηφιδωτά δάπεδα και διακοσμημένα με γεωμετρικά μοτίβα. Σήμερα η εκκλησία λειτουργεί ως Ρωμαιοκαθολικός ναός. Τις τοιχογραφίες και τις ορθόδοξες εικόνες έχουν πλέον αντικαταστήσει οι εμπλουτισμένες με χρώμα καθολικές

εικόνες. Ο ναός, εξαιτίας της ύπαρξης σε αυτόν της Στήλης του Αποστόλου Παύλου, αποτελεί μια από τις δημοφιλέστερες στάσεις των προσκυνητών που έρχονται για να δουν τα θρησκευτικά αξιοθέατα του νησιού.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.bigcyprus.com.cy/>

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΓΕΡΟΣΚΗΠΟΥ

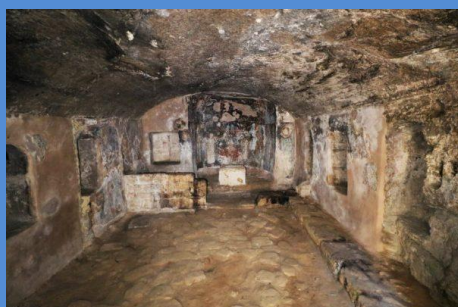
Ένα από τα αρχαιότερα μνημεία της Κύπρου. Η ίδρυσή του ανάγεται εις τον 9ο αιώνα. Είναι ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της Ελληνοχριστιανικής ταυτότητας των Ελληνοκυπρίων. Στον Ναό σώζονται αρχαιότερες τοιχογραφίες.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΈΜΠΑΣ

Είναι κτίσμα του 12ου αιώνα με ωραιότερες τοιχογραφίες και φορητές εικόνες.

Θρησκευτικώς ανενεργά κτίσματα

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑ ΣΟΛΟΜΩΝΗΣ

Η Εκκλησία της Αγία Σολομωνής βρίσκεται στην Κάτω Πάφο και είναι ένα παρεκκλήσι, που αποτελεί μέρος του μικρού υπόγειου συγκροτήματος θαλαμοειδών τάφων της Ελληνιστικής Περιόδου.

Η Εκκλησία της Αγία Σολομωνής βρίσκεται στην Κάτω Πάφο και είναι ένα παρεκκλήσι, που αποτελεί μέρος του μικρού υπόγειου συγκροτήματος θαλαμοειδών τάφων της Ελληνιστικής Περιόδου. Η Αγία Σολομωνή ήταν από τις πρώτες στην Κύπρο που είχε απορρίψει την ειδωλολατρία

και αγκάλιασε τον Χριστιανισμό. Σύμφωνα με την παράδοση, η Σολομωνή κατέφυγε στη σπηλιά για να αποφύγει τις διώξεις των Ρωμαίων, αλλά οι διώκτες της έκτισαν την είσοδο, καταδικάζοντας την σε ένα αργό και σκληρό θάνατο. Ωστόσο, όταν η σπηλιά άνοιξε 200 χρόνια αργότερα, η Αγία βγήκε ζωντανή. Η κατακόμβη Αγίας Σολομωνής, είναι η μοναδική εκκλησία-κατακόμβη που λειτουργείται από την εποχή του Μεγάλου Κωνσταντίνου τον 4ο αιώνα μ.Χ. μέχρι σήμερα.

Η περιοχή αποτελείται από μια υπαίθρια αυλή, που περιβάλλεται από πέντε θαλάμους λαξευμένους στον βράχο, ένας από τους οποίους έχει και πηγή.

Πάνω από τις κατακόμβες βρίσκεται ένα ιερό δέντρο, του οποίου τα κλαδιά κοσμούνται με πολύχρωμα κουρέλια και κομμάτια της ένδυσης, τα οποία τοποθετούν οι πιστοί στην Αγία. Πιστεύεται ότι το δέντρο έχει θεραπευτικές δυνάμεις.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.mixanitouxronou.com.cy/>

Θρησκευτικά μουσεία

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΦΟΥ

Στο μουσείο εκτίθενται μεταλλικά εκκλησιαστικά αντικείμενα του 6ου αιώνα, μοναδικά και εξαιρετικής σημασίας εκθέματα, λύχνος, κανδήλια, θυμιατός, κηροπήγια κ.ά. Ανάμεσα σε αυτές η αρχαιότερη εικόνα της Κύπρου, της Αγίας Μαρίας σε στάση δέησης και πλαισιωμένη με σκηνές του μαρτυρίου της.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.imparphou.org/>

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΡΣΙΝΟΗΣ

Ο μεγαλύτερος όγκος των εκθεμάτων του Μουσείου είναι βυζαντινές και μεταβυζαντινές φορητές εικόνες, που χρονολογούνται από το 13ο έως και το 19ο αιώνα. Μεταξύ αυτών ξεχωρίζει η εικόνα του έφιππου Γεωργίου Αγίου (13ος αι.), που φέρει στο κάτω μέρος ξύλινο κοντάρι. Πολύ σημαντική είναι και η εικόνα της Παναγίας Βρεφοκρατούσας του 14ου αιώνα, καθώς επίσης και η μικρή εικόνα του Αγίου Αρίστωνος που χρονολογείται στο 15ο αιώνα.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.imparphou.org/>

Θρησκευτικά μνημεία ως τμήματα του φυσικού τοπίου

ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Η Στήλη του Αποστόλου Παύλου αποτελεί μία από τις δημοφιλείς στάσεις των προσκυνητών που έρχονται για να δουν τα θρησκευτικά αξιοθέατα αυτού του πρώιμου προπυργίου της χριστιανικής πίστης. Βρίσκεται στο προαύλιο της εκκλησίας της Αγίας Κυριακής. Σύμφωνα με την παράδοση, όταν ο Απόστολος Παύλος έφτασε στην Πάφο και άρχισε το κήρυγμα του, οι παγανιστές τον έδεσαν σε μια στήλη και τον τιμώρησαν με τριάντα εννέα ραβδισμούς.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.biacyprus.com.cy/>

ΚΑΤΑΚΟΜΒΕΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΑΜΠΡΙΑΝΟΥ ΣΕ ΚΑΤΩ ΠΑΦΟ ΚΑΙ ΎΜΠΑ

Ο Άγιος Λαμπριανός "ο θαυματουργός" είναι πιθανώς ένας από τους 300 Αλαμάνους αγίους που ήρθαν και ασκήτεψαν στην Κύπρο. Στην Πάφο δύο μεγάλα σπήλαια φέρουν το όνομά του, ένα στην Κάτω Πάφο και ένα μεταξύ Ύμπας και Μεσόγης. Ένα από τα δύο σπήλαια (κατακόμβες) του Αγίου Λαμπριανού στην Κάτω Πάφο είναι ένας χώρος γεμάτος από κατακόμβες και είναι πολύ μεγάλο σε ύψος σπήλαιο με μια χαρακτηριστική τεράστια κολόνα.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.imparhou.org/>

Λεμεσός

Η Λεμεσός είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Κύπρου, το μεγαλύτερο λιμάνι του νησιού αλλά και από τα μεγαλύτερα της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής.

Λεμεσός: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Η Λεμεσός είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Κύπρου. Στην πόλη της Λεμεσού βρίσκεται το μεγαλύτερο λιμάνι του νησιού, το οποίο είναι και ένα από τα μεγαλύτερα της Ανατολικής Μεσογείου.

Τα αξιοθέατα της πόλης είναι πολλά. Ωστόσο το σήμα κατατεθέν της πόλης είναι το Κάστρο της Λεμεσού, όπου εκεί σήμερα στεγάζεται και το Μεσαιωνικό Μουσείο Κύπρου.

Πολύ σημαντικό μέρος της πόλης αποτελεί ο Καθεδρικός Ναός Αγίας Νάπας, που είναι ιστορικής σημασίας. Ο ναός είναι αφιερωμένος στην Παναγία και πήρε το όνομά του, σύμφωνα με την παράδοση, από εικόνα που βρέθηκε σε μία κοιλάδα.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία

Κατηγορία Πόρου /Όνομα
Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία
Μονή Αγίου Γεωργίου των Σπηλαίων
Μοναστήρι του Αρχαγγέλου Μιχαήλ
Εκκλησιάκι της Αγίας Θέκλας
Εκκλησία Αγίας Νάπας
Μονή Αγίου Νικολάου των Γάτων
Μονή Παναγίας Αμασγούς (Μονάγρι)
Θρησκευτικώς ανενεργά κτίσματα
Ναός της Παναγίας της Χρυσοσπηλιώτισσας
Ναός της Αγίας Μαρίνας
Εκκλησία Τιμίου Σταυρού στο χωριό Πελέντρι
Θρησκευτικά μουσεία
Εκκλησιαστικό Μουσείο Κοιλανίου

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων

Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΩΝ ΣΠΗΛΑΙΩΝ

Βρίσκεται ανάμεσα σε 3 κοινότητες της Δυτικής Λεμεσού, την Ερήμη, το Κολόσσι και τον Ύψωνα. το μοναστήρι δημιουργήθηκε γύρω από μια μεγάλη σπηλιά, που οι ντόπιοι ήξεραν ανέκαθεν ως «το σπήλαιο τ' Αϊ Γιωρκού». Μερικά μέτρα βόρεια του σπηλαίου υπάρχει «Το βρυσί του Αϊ Γιωρκού», δηλαδή μια πηγή που αναβλύζει καθαρό και κρύο νερό το οποίο θεωρείται αγιασμένο. Η προφορική παράδοση αλλά και τα ευρήματα που εντοπίστηκαν στο σπήλαιο, όπως ο σταυρός, η λειψανοθήκη, θραύσματα από αγγεία, νομίσματα κλπ., δηλώνουν ότι ο χώρος πιθανόν να άρχισε να χρησιμοποιείται από μοναχούς και ασκητές, γύρω στον 10ο – 11ο αιώνα.

Πηγή φωτογραφίας: <https://allaboutlimassol.com/>

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ ΜΙΧΑΗΛ

Το μοναστήρι του Αρχαγγέλου Μιχαήλ βρίσκεται στα βορειοδυτικά του χωριού Μονάγρι και απέχει από αυτό περίπου ένα χιλιόμετρο. Είναι πετρόκτιστη και θεωρείται από τις ομορφότερες εκκλησίες που έχει το νησί.

Συμφώνα προς την παράδοση, ιδρύθηκε τον 7ον αιώνα, όταν μεγάλος αριθμός μοναχών της Παλαιστίνης, ένεκα των σφαγών από τούς Πέρσες στα 614μ.Χ., κατέφυγαν στην Κύπρο προς εξεύρεση ασφαλούς και καταλλήλου τόπου για άσκηση.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exodos.com.cy/>

ΕΚΚΛΗΣΑΚΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΘΕΚΛΑΣ

βρίσκεται στην περιοχή της παλιάς Λεμεσού, είναι πετρόκτιστο σε κυκλική μορφή. αποτελείται από μία μικρή τρουλλαία αίθουσα με κλίμακα καθόδου στη σήραγγα, στο βάθος της οποίας υπάρχει φρεάτιο με αγίασμα. Το αγίασμα οικοδομήθηκε από Τουρκοκύπριο στις αρχές του 20ού αιώνα, μετά από όνειρο που είδε.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΓΙΑΣ ΝΑΠΑΣ

Η Εκκλησία Αγίας Νάπας βρίσκεται στην οδό Αγίου Ανδρέου στην παλιά πόλη της Λεμεσού και χτίστηκε στα τέλη του 19ου - αρχές του 20ου αιώνα, πάνω στα ερείπια μιας παλαιότερης και μικρότερης βυζαντινής εκκλησίας. Αποτελεί ένα μοναδικό οικοδόμημα που διαθέτει χαρακτηριστικά παραδοσιακής βυζαντινής αρχιτεκτονικής.

Σύμφωνα με την παράδοση, η εκκλησία πήρε το όνομά της από μια εικόνα της Παναγίας, που βρέθηκε σε μια ρεματιά («Νάπα» στα λατινικά), και ως εκ τούτου είναι αφιερωμένη σ' αυτή. Άλλες πηγές υποστηρίζουν ότι η εκκλησία οφείλει το όνομά της στο ναό που κτίστηκε κατά την Περίοδο της Φραγκοκρατίας και ήταν αφιερωμένος στο Άγιο Μανδήλιο της Αγίας Βερενίκης, που ήταν γνωστός ως 'Saint Nape'.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.visitcyprus.com/>

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΩΝ ΓΑΤΩΝ

κομμάτι ξύλο από τον Τίμιο Σταυρό στον χώρο.

Η Μονή βρίσκεται στο Ακρωτήριο Γάτα, 15 χιλιόμετρα δυτικά της Λεμεσού και νότιο-ανατολικά της Αλυκής του Ακρωτηρίου. Το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου των Γάτων είναι ίσως το αρχαιότερο μοναστήρι στην Κύπρο. Σύμφωνα με την παράδοση, η Μονή ιδρύθηκε από την Αγία Ελένη, μητέρα του Μεγάλου Κωνσταντίνου, η οποία άφησε ένα

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.visitcyprus.com/>

ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΑΜΑΣΓΟΥΣ (ΜΟΝΑΓΡΙ)

Κοντά στο χωριό Μονάγρι της Λεμεσού, βρίσκεται το μοναστήρι της Παναγίας Αμασγούς. Είναι κτισμένο πάνω σε ένα μικρό λόφο, κοντά στις όχθες του ποταμού Κούρη.

Το ασυνήθιστο όνομα «Αμασγού», συνδέεται από κάποιους με την Παναγία της Δαμασκού (Αμασκού). Το μοναστήρι ιδρύθηκε στο τέλος του 11ου αιώνα, αλλά καταστράφηκε και ξανακτίστηκε επανειλημμένα. Για αιώνες είχε ερημώσει και τις εκτάσεις του ενοικίαζαν αγρότες της περιοχής. Από

τα αρχικά κτίρια διατηρείται μόνο ο ναός, ο οποίος ανακαινίστηκε το 1960 και στη δεκαετία του 1990, ανεγέρθηκαν νέες εγκαταστάσεις. Η εκκλησία έχει μόνο ένα διάδρομο κι είναι καμαροσκέπαστη με μια δεύτερη ξύλινη στέγη με κεραμίδια σε σχήμα γάντζου. Ο αρχικός ναός χτίστηκε τον 12ο αιώνα και είναι διακοσμημένος με εξαιρετικές τοιχογραφίες του 12ου, 13ου και 16ου αιώνα.

Σε μικρή απόσταση από τη μονή, βρίσκονται οι σκήτες του Αγίου Ιωάννου του Μοναγρίτου και των Αγίων Σεργίου και Βάκχου.

Πηγή φωτογραφίας: <https://allaboutlimassol.com/>

Θρησκευτικώς ανενεργά κτίσματα

ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΑΣ

Βρίσκεται στο Τραχώνι Λεμεσού. πρόκειται για ένα κατασκευασμένο σπήλαιο – εξωκλήσι στην κορυφή ενός χαμηλού ασβεστολιθικού υψώματος, το οποίο είναι αφιερωμένο στην Παναγία. Σύμφωνα με την παράδοση, πιθανολογείται ότι το σπήλαιο αυτό, κατά τα πρώτα χριστιανικά χρόνια χρησιμοποιείτο σαν κατακόμβη. Στο εσωτερικό έχει δημιουργηθεί ιερό και ένα εντυπωσιακό πέτρινο τέμπλο με δυο εισόδους. Εκεί θα αντικρίσει κάποιος τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας η οποία θεωρείται προστάτιδα κυρίως παιδιών με προβλήματα υγείας.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.mixanitouxronou.com.cy/>

ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ

Η εκκλησία της Αγίας Μαρίας στην Λεμεσό στην περιοχή Αγίου Ανδρέου είναι πολύ παλιά και η αλήθεια είναι πως δεν θυμίζει καθόλου σε εκκλησία, αλλά περισσότερο σε ερειπωμένο σπίτι.

Βρίσκεται στο μέσα μέρος μιας μεγάλης αυλής μέσα σε ένα στενό δρομάκι, όπου εκεί χτίζεται μια πολύ πιο μεγάλη, νέα εκκλησία αφιερωμένη στη μνήμη της Αγίας Μαρίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΠΕΛΕΝΤΡΙ

Η Εκκλησία του Τιμίου Σταυρού του 14ου αιώνα βρίσκεται στο χωριό Πελέντρι και είναι διακοσμημένη με εξαιρετικές τοιχογραφίες της περιόδου των Παλαιολόγων. Αποτελεί Μνημείο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Ο ναός ήταν αρχικά μονόκλιτος με τρούλο, που χτίστηκε γύρω στα μέσα του 12ου αιώνα και μπορεί να ήταν η εκκλησία του νεκροταφείου. Καταστράφηκε κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες και η σημερινή μορφή του ναού είναι το αποτέλεσμα πολλών προσθηκών και αλλαγών, οι οποίες διενεργήθηκαν σε διάφορες περιόδους. Μόνο η αψίδα επέζησε του αρχικού κτίσματος

Θρησκευτικά μουσεία

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΟΥΛΑΝΙΟΥ

Η ιερά Μητρόπολη Λεμεσού προκειμένου να στεγάσει την βαριά εκκλησιαστική κληρονομιά της και τα ιερά αντικείμενα της ενορίας της, δημιούργησε το **εκκλησιαστικό Μουσείο Κουλανίου**, σαν ένα επαρχιακό παρακλάδι του Βυζαντινού Μουσείου Λεμεσού.

Το **εκκλησιαστικό Μουσείο Κουλανίου** αποτελείται από δύο δωμάτια και συναντάται στον χώρο που στεγάζεται ο ναός της Παναγίας της Ελεούσας.

Τα εκθέματα του Μουσείου καλύπτουν μια μεγάλη χρονική περίοδο επτά περίπου αιώνων και συνάμα ένα ευρύ φάσμα καλλιτεχνικής δημιουργίας θρησκευτικού περιεχομένου, όπου ξεχωρίζουν η ζωγραφική, η ξυλογλυπτική και η μεταλλοτεχνία. Το πλουσιότερο σύνολο αποτελείται από εξήντα περίπου εικόνες, που αντιπροσωπεύουν σημαντικές φάσεις της κυπριακής αγιογραφίας από τον 13ον μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα. Μεταξύ των εικόνων αυτών περιλαμβάνονται και τα διασωθέντα τμήματα ενός παλιού εικονοστασίου του 1735.

Αμμόχωστος

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.exodos.com.cy/>

Η Αμμόχωστος βρίσκεται στο ανατολικό μέρος της Κύπρου. Μετά την τουρκική εισβολή το 1974, το μεγαλύτερο μέρος της Επαρχίας Αμμοχώστου δεν ελέγχεται από την Κυπριακή Δημοκρατία. Τα εδάφη αυτά ανήκουν εκ του νόμου στην Κυπριακή Δημοκρατία, ενώ εκ των πραγμάτων ανήκουν στο μη αναγνωρισμένο κράτος της Τουρκικής Δημοκρατίας Βορείου Κύπρου.

Αμμόχωστος: Θρησκευτικός Τουρισμός

Καταγραφή πόρων θρησκευτικού τουριστικού ενδιαφέροντος

Η Αμμόχωστος ιδρύθηκε, σύμφωνα με την ιστορία, από τον Πτολεμαίο Β' τον Φιλάδελφο. Το όνομα της το πήρε από τις πλούσιες και αμμόδεις παραλίες που διαθέτει.

Η πόλη αυτή, κατά τη δεκαετία του 60' αποτελούσε έναν από τους πιο γνωστούς ταξιδιωτικούς προορισμούς σε όλο τον κόσμο και τον 13ο αι. το λιμάνι της Αμμόχωστου θεωρούνταν κύριος σταθμός, κάτι το οποίο συνέβαλε στο να γίνει η πόλη μία από τις πλουσιότερες της Ευρώπης, την τότε εποχή.

Η πόλη της Αμμοχώστου και η περιοχή γύρω απ' αυτήν συγκεντρώνει ένα σημαντικό αριθμό μνημείων, αρχαιοτήτων και αξιοθέατων, που μπορούν, από γεωγραφικής πλευράς, να διαχωριστούν σε αυτά που βρίσκονται στην παλιά πόλη, στα ευρισκόμενα στη νέα πόλη και στα ευρισκόμενα γύρω και κοντά στην πόλη.

Τα Βαρώσια (ή αλλιώς η νέα Αμμόχωστος) στην Κύπρο, ήταν μία πόλη με πλούσια θρησκευτική ιστορία και σύμφωνα με το θρύλο είχε 365 εκκλησίες, μία για κάθε μέρα του χρόνου! Μετά την εισβολή του 1974, η πόλη ρημάζει, οι ναοί της λεηλατήθηκαν και κειμήλια με τεράστια θρησκευτική αξία έπεσαν στα χέρια του κατακτητή.

Ένα πολύ σημαντικό θρησκευτικό μνημείο της πόλης, που πλέον λειτουργεί ως μουσείο, είναι η Μονή του Αποστόλου Βαρνάβα, ενώ ο Καθεδρικός ναός του Αγίου Νικολάου αποτελεί ακόμη ένα σημαντικό μνημείο της πόλης.

Αρκετές άλλες εκκλησίες, οι πιο πολλές ερειπωμένες πια, βρίσκονται στη παλαιά Αμμόχωστο: η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου των Ελλήνων (14ου αιώνα), η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου των Λατίνων (13ου αιώνα), εκείνη του Αγίου Γεωργίου Εξορινού (γνωστή και σαν εκκλησία των Νεστοριανών), γοτθική εκκλησία του 14ου αιώνα, όπως κι οι εκκλησίες των Καρμηλιτών, του Αγίου Φραγκίσκου, των Αγίων Πέτρου και Παύλου. Επίσης εξαιρετικού ενδιαφέροντος είναι ο ναός του Αγίου Συμεών, το αρχαιότερο γνωστό κτίσμα της πόλης (13ου αι.), προσαρτημένος κατά τον 14ο αιώνα στον μεγάλο ναό του Αγίου Γεωργίου των Ελλήνων. Του 14ου αιώνα είναι και οι βυζαντινές εκκλησίες της Αγίας Ζώνης και του Αρχαγγέλου, καθώς και οι εκκλησίες των Αρμενίων, των Γναφέων, των Ναϊτών και Ιωαννιτών, και της Αγίας Άννας της οποίας τις τοιχογραφίες που σώζονταν στα ερείπια αποδίδει (χωρίς ωστόσο να τεκμηριώνει) η τοπική παράδοση στον Λεονάρντο ντα Βίντσι.

Πίνακας Α: Επιγραμματική παρουσίαση πόρων ανά κατηγορία**Κατηγορία Πόρου /Όνομα****Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία**

Εκκλησία του Αγίου Ιωάννη

Θρησκευτικώς ανενεργά κτίσματα

Ιερά Μονή Αποστόλου Βαρνάβα

Καθεδρικός ναός του Αγίου Νικολάου

Εκκλησία Αγίου Γεωργίου των Ελλήνων

Εκκλησία Αποστόλων Πέτρου και Παύλου

Εκκλησία Αγίου Γεωργίου των Λατίνων

Παναγία η Χρυσοσπηλιώτισσα στο Κάτω Βαρώσι

Εκκλησία Αγίου Γεωργίου Εξορινού

Θρησκευτικά μουσεία

Εκκλησιαστικό Μουσείο Σωτήρας

Πίνακας Β: Αναλυτική παρουσίαση πόρων**Θρησκευτικώς ενεργά κτίσματα που διατηρούν τη θρησκευτική τους λειτουργία****ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ**

Η μοντέρνα εκκλησία του Αγίου Ιωάννη, που βρίσκεται στην περιοχή του λιμανιού, αποτελεί ενδιαφέρον δείγμα της σύγχρονης Ορθόδοξης εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής. Κτίστηκε το 1960 στη θέση μικρού μοναστηριού του Αγίου Ιωάννη της Κουρράθας.

Θρησκευτικώς ανενεργά κτίσματα**ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΒΑΡΝΑΒΑ**

Βρίσκεται κοντά στην Αμμόχωστο, ανάμεσα στα χωριά Έγκωμη, Άγιος Σέργιος, Λιμνιά και Στύλλοι, περίπου ένα χιλιόμετρο από την ιστορική Σαλαμίνα. Το μοναστήρι αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προσκυνήματα της Κύπρου αλλά εδώ και τριάντα πέντε χρόνια το ιστορικό αυτό μοναστήρι βρίσκεται υπό τουρκική κατοχή και λειτουργεί ως μουσείο εικόνων. Είναι άγνωστο που βρίσκονται τα ιερά σκεύη και οι εικόνες της Μονής που αριθμούσαν περίπου 150. Οι αρχικές εικόνες του εικονοστασίου έχουν εξαφανιστεί και οι εικόνες, στο μικρό μουσείο εικόνων καμία σχέση

έχουν με τις εικόνες που υπήρχαν στο χώρο, οι οποίες ή καταστράφηκαν ή πουλήθηκαν σε αρχαιοκάπηλους στο εξωτερικό. Σε απόσταση 100 μέτρων προς τα ανατολικά του Μοναστηριού βρίσκεται - σήμερα βέβαια άδειος - λαξευτός τάφος της ρωμαϊκής περιόδου που θεωρείται ως ο τάφος του Αποστόλου Βαρνάβα. Ακριβώς γι' αυτό κατέστη προσκυνηματικό κέντρο και διακοσμήθηκε με τοιχογραφίες, οι οποίες όμως ως επί το πλείστον καταστράφηκαν. Σήμερα η αδελφότητα της Μονής βρίσκεται σε εξορία και φιλοξενείται προσωρινά στο Μετόχι της Ιεράς Μονής Κύκκου.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.cyprushighlights.com/>

ΚΑΘΕΔΡΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

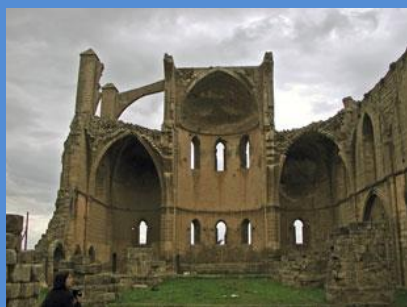

Ο επιβλητικός καθεδρικός ναός του Αγίου Νικολάου βρίσκεται στην εντός των τειχών πόλη της Αμμοχώστου και είναι κτίσμα του 14ου αι. Στον ναό αυτό στέφονταν οι Φράγκοι βασιλείς της Κύπρου και Ιερουσαλήμ. Ο ναός αρχικά ήταν κοσμημένος με τοιχογραφίες που όμως καταστράφηκαν όταν οι Οθωμανοί μετέτρεψαν την εκκλησία σε τζαμί το 1571 (τέμενος Λάλα Μουσταφά πασά). Τότε είναι που

καταστράφηκαν και τα αγάλματα που κοσμούσαν το ναό (π.χ. τα αγάλματα που βρίσκονταν στις κόγχες της κεντρικής εισόδου και οι πρόβολοι με ανθρώπινες μορφές φυσικού μεγέθους που βρίσκονταν στα παράθυρα του τελευταίου ορόφου των δύο πύργων). Ίχνη τοιχογραφιών σώζονται στο βόρειο τοίχο (έφιππος Άγιος Γεώργιος) και στην αψίδα (Σταύρωση). Επίσης, στο νότιο κλίτος διατηρούνται ακόμα τμήματα χρωματιστού γυαλιού (βιτρώ). Σήμερα είναι τζαμί (τέμενος Λαλά Μουσταφά Πασά).

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.cyprusalive.com/>

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Είναι ο μεγαλύτερος ορθόδοξος ναός της εποχής της φραγκοκρατίας στην Κύπρο. Η ανέγερση του ναού τοποθετείται στο β' μισό του 14ου αι. Αρχιτεκτονικά ο ναός συνδυάζει τη γοθική βασιλική με τον βυζαντινό τρούλο. Η εκκλησία εσωτερικά ήταν τοιχογραφημένη αλλά με την κατάρρευση του τρούλου, της ανωδομής και μεγάλου τμήματος του βόρειου τοίχου του ναού, η πλειονότητα των τοιχογραφιών δεν διατηρείται σήμερα. Κάποια τμήματα τοιχογραφιών που σώθηκαν

έτυχαν κακόβουλων ζημιών μετά τα γεγονότα του 1974. Προσαρτημένη στη νότια πλευρά της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου των Ελλήνων βρίσκεται μια μικρή μισοερειπωμένη εκκλησία αφιερωμένη στον Άγιο Συμεών που πιθανόν να ήταν ο Ορθόδοξος καθεδρικός ναός της Αμμοχώστου. Η αρχική εκκλησία πιθανόν να κτίστηκε στα τέλη του 12ου αι.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.cyprusalive.com/>

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ

Κτίστηκε κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Πέτρου Α' (1358 - 1369). Αποτελείται από ένα κεντρικό και δύο πλαϊνά κλίτη. Στα ανατολικά υπάρχει μια κεντρική ημικυκλική αψίδα και δύο πλαϊνά παρεκκλήσια. Ο ναός συνδυάζει αψίδες βυζαντινές με γοθτικά οξυκόρυφα τόξα. Η αρχιτεκτονική του ναού και ο εσωτερικός του διάκοσμος δεν έχουν έντονα διακοσμητικά στοιχεία με εξαίρεση τη βόρεια είσοδο που κοσμείται ακολουθώντας τα πρότυπα της γοθτικής παράδοσης με φυτικά μοτίβα (φύλλα συκής, φρούτα), άγγελους κ.ά. Ο ναός αυτός δεν είχε καταστραφεί από τους κανονιοβολισμούς της Οθωμανικής επίθεσης και μετά τον καθεδρικό του Αγίου Νικολάου ήταν ο δεύτερος ναός που μετατράπηκε σε τζαμί μετά την Οθωμανική κατάληψη. Κατά την Αγγλοκρατία το κτίριο χρησιμοποιήθηκε ως σιταποθήκη.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.cyprusalive.com/>

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΤΙΝΩΝ

Η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου των Λατίνων στο βορειοανατολικό άκρο της κατεχόμενης Αμμοχώστου αποτελεί εξαιρετικό δείγμα γοθτικής τέχνης με άριστη τοιχοδομία, προσεγγμένες αναλογίες και απλότητα όγκου. Χρονολογείται στα τέλη του 13ου αι. Σήμερα ο ναός διατηρείται σε ερειπωμένη κατάσταση και σώζεται μόνο ο βόρειος τοίχος, η τρίπλευρη αψίδα και ένα τμήμα του νότιου τοίχου που έχει αναστηλωθεί.

ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΑ ΣΤΟ ΚΑΤΩ ΒΑΡΩΣΙ

Η Παναγία η Χρυσοσπηλιώτισσα στο Κάτω Βαρώσι ήταν η μεγαλύτερη εκκλησία της πόλης, η οποία το 1975 μετατράπηκε από τους εποίκους που κατοίκησαν την περιοχή, σε μουσουλμανικό τέμενος. Η αρχαιότερη γραπτή μαρτυρία, που υπάρχει για την Χρυσοσπηλιώτισσα ανάγεται στο 1335. Το 1975 οι Τούρκοι που εγκαταστάθηκαν στη βόρεια Κύπρο μετέτρεψαν την εκκλησία σε μουσουλμανικό τέμενος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΞΟΡΙΝΟΥ

Πιθανόν να ταυτίζεται με τη νεστοριανή εκκλησία που κτίστηκε στην Αμμόχωστο λίγο πριν το 1360. Ο διάκοσμος της εκκλησίας ήταν περιορισμένος αλλά γενικά ο ναός παρουσίαζε μια αρμονία και απλότητα. Η εκκλησία κοσμήτο με τοιχογραφίες, περισσότερες από τις οποίες έχουν καταστραφεί αφού σε κάποια φάση της ζωής του ο ναός χρησιμοποιείτο ως στάβλος. Οι λίγες τοιχογραφίες που σώζονται παρουσιάζουν όρθιους αγίους με συριακές επιγραφές, στοιχείο που υποδηλώνει ότι πιθανόν ο ναός να είναι των νεστοριανών.

Θρησκευτικά μουσεία

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΩΤΗΡΑΣ

Βρίσκεται στο παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου και στεγάζει σημαντικούς θρησκευτικούς θησαυρούς, όπως εικόνες (συμπεριλαμβανομένης μιας του Ιησού Χριστού από τον 15ο αιώνα), παλαιά Ευαγγέλια, βιβλία Λειτουργίας, σταυρούς, ιερά σκεύη και άλλα χειροποίητα αντικείμενα. Στο Μουσείο βρίσκεται επίσης ένα από τα τρία φορητά ξύλινα τέμπλα του 16ου αιώνα που υπάρχουν στην Κύπρο.

Δίπλα στο Μουσείο βρίσκεται η Εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος. Πρόκειται για πέτρινο, μονόχωρο καμαροσκεπή ναό που χτίστηκε πάνω στα θεμέλια ενός παλαιότερου βυζαντινού ναού.

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.cyprusalive.com/>

ΜΕΡΟΣ Β: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ

1. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΑΚΕΤΟ - ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

1.1 Το τουριστικό πακέτο – Ορισμός και χαρακτηριστικά

Η έννοια του τουριστικού προϊόντος προσδιορίζεται ως μια συνολική εμπειρία και παρέχει ένα πρακτικά ενοποιημένο πλαίσιο εργασιών για την ανάλυση και τη διαχείριση των τουριστικών κινήσεων στον τόπο προορισμού, που σχετίζονται με το μάρκετινγκ, τον σχεδιασμό, τη διοίκηση και την ανάπτυξη του τουρισμού.

Ως εκ τούτου, το τουριστικό προϊόν αποτελείται από διάφορα επιμέρους συστατικά στοιχεία που έχουν διαφορετική ποιοτική και ποσοτική συγκρότηση, τα οποία όταν συνδυάζονται με κατάλληλο τρόπο, απαρτίζουν μια «δέσμη» τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών, που ονομάζεται τουριστικό πακέτο (package tour). Τα τουριστικά πακέτα είναι ιδέες στο μυαλό των τουριστών και μπορούν να γίνουν αντιληπτά μόνο μέσα από τη χρησιμοποίησή τους.

Μια απλή οροθέτηση του τουριστικού πακέτου έγκειται στο ότι συνιστά Πακέτο είναι μια τουριστική υπηρεσία που συντίθεται από δύο (2) ή περισσότερες υπηρεσίες.

Ο πλήρης ορισμός του τουριστικού πακέτου δόθηκε από τον Andre Perrault, σύμφωνα με τον οποίο: «ένα τουριστικό πακέτο είναι ένα ταξίδι με κύρια επιδίωξη τις διακοπές».

Συνεπώς το Τουριστικό Πακέτο αφορά στην πλήρη οργάνωση ενός ταξιδιωτικού προγράμματος ή ενός προγράμματος διακοπών, που δίνει τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες ν' απαλλαγούν ολοκληρωτικά από οποιαδήποτε οργανωτική διαδικασία κατά τη διάρκεια πραγματοποίησής του. Ουσιαστικά το τουριστικό πακέτο επιδιώκει ν' απομονώσει ή να ελαχιστοποιήσει όλες τις δυσάρεστες εκπλήξεις που συχνά συνοδεύουν την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού ή των διακοπών από μεμονωμένους τουρίστες (Βαρβαρέσος, 2000).

Τα κύρια χαρακτηριστικά του είναι τα εξής:

- Είναι κατασκευασμένο εκ των προτέρων σε όλες τις λεπτομέρειες ή μερικώς από ένα tour operator σε μια συνολική τιμή, η οποία καλύπτει στο ελάχιστο την παραμονή και στο μέγιστο τη μεταφορά, τις δαπάνες του τουριστικού καταλύματος και της διατροφής, τις δαπάνες αναψυχής ή όλες τις άλλες διευκολύνσεις που παρέχονται στον τουρίστα όπως οι εκδρομές.
- Είναι προσφερόμενο στο κοινό από τον tour operator με τη βοήθεια της κατάλληλης προβολής και διαφήμισης.
- Είναι πληρωμένο εξ' ολοκλήρου πριν την έναρξη του ταξιδιού.

Το απλούστερο πακέτο που συναντά κανείς στον κόσμο των τουριστικών γραφείων αποτελείται από μεταφορά και κατάλυση. Ωστόσο, το τουριστικό πακέτο μπορεί να αποδειχθεί ένα πολυσύνθετο προϊόν που κατασκευάζεται από τους tour operators, χωρίς κατ' ανάγκη να συγκεντρώνει υποχρεωτικά όλα εκείνα τα στοιχεία που το συνθέτουν, αλλά αρκετά από αυτά. Αυτή η συνάθροιση των διαφόρων υπηρεσιών σε ένα και μόνο προϊόν, το οποίο αποσκοπεί να ανταποκριθεί στη μελλοντική ζήτηση των τουριστικών καταναλωτών, είναι το κύριο έργο του tour operator. Έτσι, σύμφωνα με τα παραπάνω, ο τουρίστας που

αγοράζει το προτεινόμενο προϊόν έχει την εντύπωση ότι συναλλάσσεται με ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, το οποίο τον προμηθεύει με ένα τελικό προϊόν.

Τα τουριστικά πακέτα χαρακτηρίζονται από μικρό όριο ζωής συνήθως μιας με δυο εβδομάδες. Ο κύριος όγκος αγοράζεται από τους κατοίκους των ανεπτυγμένων χωρών και έχουν ως σκοπό να καλύψουν τις τουριστικές ανάγκες του τεράστιου και ετερογενούς πληθυσμού.

Το τελικό τουριστικό πακέτο που διατίθεται στους πελάτες και κατ' επέκταση στην αγορά για πώληση οφείλει:

- ⇒ να είναι εκ των προτέρων οργανωμένο
- ⇒ να αποτελεί συνάθροιση μιας σειράς αγαθών και υπηρεσιών
- ⇒ να έχει μια σταθερή τιμή κατά την προσφορά του στην αγορά.

Όπως ήδη έχει ειπωθεί, η ενιαία τιμή του τουριστικού πακέτου εξοφλείται πριν την έναρξη του ταξιδιού (προκαταβολικά), γεγονός που απαλλάσσει τον τουρίστα να κατανείμει το συνολικό του κόστος στα επιμέρους στοιχεία που απαρτίζεται.

Ο Coltman με τη σειρά του θεωρεί ότι κάθε τουριστικό πακέτο χαρακτηρίζεται από ευκολία αγοράς και συμβάλλει στον καλύτερο έλεγχο των εξόδων του ταξιδιού, γεγονός που συνεπάγεται την εξοικονόμηση χρημάτων για τον τουρίστα – καταναλωτή (Ζαχαράτος, 1999).

Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί ότι, ο σχεδιασμός των τουριστικών πακέτων επαφίεται στη δυνατότητα που υπάρχει για συνεργασία (π.χ. κοινή διαφήμιση, έντυπα, δημόσιες σχέσεις), στο μάρκετινγκ του τουριστικού προϊόντος /πακέτου από τους παραγωγούς των συστατικών του στοιχείων, που προέρχονται από διάφορους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας. Αυτή η δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ των φορέων της τουριστικής δραστηριότητας ονομάστηκε από τον Krippendorf (1971) «συμπληρωματικότητα».

1.2 Τα συστατικά στοιχεία ενός τουριστικού πακέτου

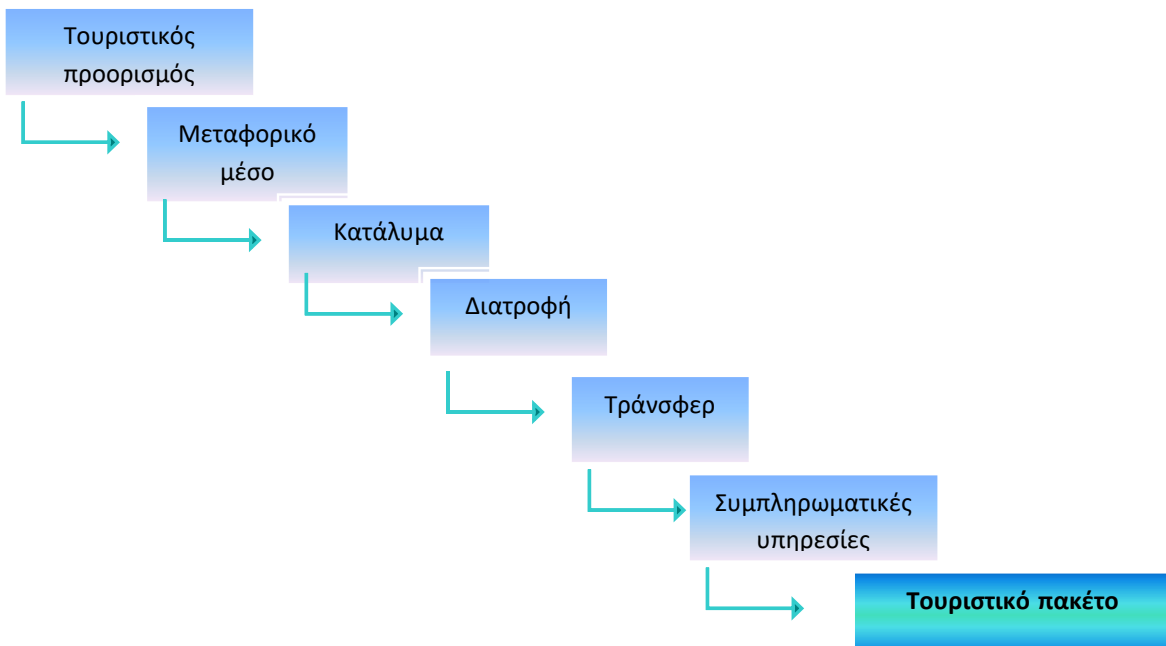
Δεδομένο ότι ο όρος «τουριστικό προϊόν» δεν αφορά ένα προϊόν που κατά την κλασική έννοια πωλείται στο ράφι ενός καταστήματος, αλλά μια σύνθετη δέσμη αγαθών, υπηρεσιών και αρκετών άυλων συστατικών που συνθέτουν την τουριστική εμπειρία, είναι σκόπιμο να αναλύσουμε ποια είναι τα συστατικά στοιχεία του τουριστικού πακέτου (ready made package tour), το οποίο αν και είναι ομοιογενές προϊόν αποτελεί συνάθροιση μιας σειράς αυτοτελών αγαθών και υπηρεσιών (Λαγός, 2005).

Ειδικότερα, το τουριστικό προϊόν αποτελείται από επιμέρους συστατικά με διαφορετική ποιοτική και ποσοτική συγκρότηση, τα οποία όταν συνδυάζονται με κατάλληλο τρόπο, απαρτίζουν μια δέσμη τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών, η οποία ονομάζεται τουριστικό πακέτο, το οποίο προσφέρεται στον τουρίστα - καταναλωτή τυποποιημένο και σε συγκεκριμένη τιμή.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι, πρόκειται για ένα ταξίδι με κύρια επιδίωξη τις διακοπές το οποίο κατασκευάζεται εκ των προτέρων σε όλες του τις λεπτομέρειες (διαδρομές, τουριστικά καταλύματα, εκδρομές) ή μερικώς (παραμονή) από έναν tour operator και προσφέρεται σε συνολική τιμή που καλύπτει στο ελάχιστο την παραμονή και στο μέγιστο τη μεταφορά, τις δαπάνες του καταλύματος, της διατροφής, της αναψυχής ή όλες τις διευκολύνσεις που παρέχονται στον τουρίστα, μπορούμε να πούμε ότι τα κύρια στοιχεία ενός τουριστικού πακέτου τα οποία αποτελούν και το σκελετό του είναι τα εξής:

- Η μεταφορά από και προς τον προορισμό και το μέσον με το οποίο αυτή πραγματοποιείται
- Η διαμονή σε κατάλυμα, πιθανώς σε συνδυασμό με την πλήρη ή μερική διατροφή
- Το transfer, δηλαδή η μεταφορά εντός του προορισμού (π.χ. από το αεροδρόμιο προς το κατάλυμα) και το μέσον με το οποίο πραγματοποιείται.

Βέβαια στη διεθνή βιβλιογραφία, αναδεικνύονται διαφοροποιήσεις πόσα και ποια είναι τα συστατικά ενός τουριστικού πακέτου. Αρκετοί συγγραφείς θεωρούν ότι θα πρέπει να συνυπολογίζονται ως συστατικά του τουριστικού πακέτου και άλλες συμπληρωματικές υπηρεσίες όπως η παρουσία συνοδών, η ξενάγηση, η ενοικίαση αυτοκινήτου, η συμμετοχή σε πολιτιστικές ή αθλητικές εκδηλώσεις, επισκέψεις σε αξιοθέατα, προσφορά πληροφοριακού υλικού, κλπ. Για άλλους συγγραφείς, όπως ο Hebestreit και ο Παυλίδης πιστεύουν ότι η παροχή ασφάλισης (π.χ. από κλοπή, ατύχημα, απώλεια) αποτελεί συστατικό ενός προσφερόμενου τουριστικού πακέτου. Ο Haedrich, θεωρεί ότι βασικό συστατικό αποτελεί ο προορισμός, δηλαδή το μίγμα των αξιοθέατων και των γεγονότων, οι εγκαταστάσεις, οι υποδομές, και οι πόροι φιλοξενίας που ένας προορισμός παρέχει στους επισκέπτες. Ο ίδιος συνυπολογίζει ως συστατικά μέρη του τουριστικού πακέτου τις διαδικασίες που απαιτούνται για την αγορά του και τις κρατήσεις, αλλά και τον προκαθορισμένο τρόπο διαχείρισης των παραπόνων και των αποζημιώσεων σε περίπτωση προβληματικών υπηρεσιών. Σχηματικά θα μπορούσαμε να απεικονίσουμε τα στοιχεία του τουριστικού πακέτου ως εξής:

Κάποια συμπληρωματικά στοιχεία που συνθέτουν την έννοια του τουριστικού πακέτου αφορούν στον τρόπο παραγωγής και διάθεσής του. Καταρχήν όπως ήδη έχει αναφερθεί πρόκειται για τυποποιημένο προϊόν που έχει τη δική του υπόσταση στην αγορά, διαφορετική από αυτή των επιμέρους συστατικών του. Επίσης, προσφέρεται στο κοινό σε ενιαία τιμή, μέσω της κατάλληλης προβολής και διαφήμισης ή άλλων μέσων προώθησης (π.χ. prospectus) και πληρώνεται εξ ολοκλήρου πριν την έναρξη του ταξιδιού. Το τουριστικό πακέτο διατίθεται σε προσβάσιμα σημεία λιανικής πώλησης μέσω του δικτύου τουριστικών γραφείων.

Τα τουριστικά πακέτα προκειμένου να είναι επιτυχημένα επιβάλλεται να έχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά (Morrison, 2001:49-51, Ζαχαράτος, 2003:88):

- 1) Περιλαμβάνουν θέλγητρα ή δημιουργούς ζήτησης. Το απλούστερο βασικό θέλγητρο είναι οι μειωμένες τιμές, μια προσέγγιση που χρησιμοποιείται σε πολλά ξενοδοχειακά πακέτα για σαββατοκύριακα.
- 2) Παρέχουν αξία στον πελάτη. Οι πελάτες αγοράζουν τα πακέτα, επειδή έχουν την αίσθηση ότι θα λάβουν μεγαλύτερη αξία τα χρήματα που ξοδεύουν σε ταξίδια. Για πολλούς η αξία μεταφράζεται σε ένα συνολικό πακέτο, το οποίο κοστίζει λιγότερο από το άθροισμα των κανονικών τιμών των μεμονωμένων στοιχείων του πακέτου. Προσφέρουν συνεπή ποιότητα και συμβατότητα ανάμεσα στα στοιχεία. Τα επιτυχημένα πακέτα προσφέρουν συνεπή ποιότητα και συμβατότητα ανάμεσα στοιχεία τους. Αν υπάρξουν συνέπειες στα επίπεδα της υπηρεσίας ή στην ποιότητα των εγκαταστάσεων, οι πελάτες είναι πολύ πιθανό να τις παρατηρήσουν. Οι πελάτες έχουν την τάση να κρίνουν το όλο βίωμα του πακέτου με βάση την ποιότητα κάποιου ειδικού στοιχείου ή υπηρεσίας.
- 3) Είναι καλά οργανωμένα και συντονισμένα. Ένα πακέτο είναι οργανωμένο και συντονισμένο προσεκτικά, ώστε να ανταποκρίνεται όσο περισσότερο γίνεται στις ανάγκες του πελάτη.
- 4) Προσφέρουν κάποιο ιδιαίτερο όφελος στον πελάτη. Τα κορυφαία πακέτα δίνουν στους πελάτες κάτι που δεν θα αποκόμιζαν, αν αγόραζαν ξεχωριστά τα διάφορα στοιχεία του. Συχνά, αυτό το χαρακτηριστικό όφελος είναι η προσφορά αξίας για τα χρήματα. Μια χαμηλότερη του συνηθισμένου τιμή δεν είναι πάντα το όφελος, που έλκει περισσότερο τους πελάτες του.
- 5) Καλύπτουν όλες τις λεπτομέρειες. Σε πολλές περιπτώσεις είναι απλό να ετοιμαστεί ένα πακέτο αλλά είναι η προσοχή που δίνεται στα λεπτά σημεία και μερικές φορές οι φαινομενικά ασήμαντες λεπτομέρειες είναι το στοιχείο που κάνει το υπέροχα πακέτα να ξεχωρίζουν. Ωστόσο, είναι η μέριμνα των συγκεκριμένων λεπτομερειών αυτό το οποίο συχνά παράγει πλέον ικανοποιημένους πελάτες και τη θετική προφορική διαφήμιση.
- 6) Παράγουν κάποιο κέρδος. Μολονότι τα πακέτα είναι ένας θαυμάσιος τρόπος να ικανοποιούνται οι ανάγκες και οι επιθυμίες ενός πελάτη, επιβάλλεται επίσης να παράγουν κάποιο κέρδος. Πολλά πακέτα που προσφέρονται από τον τομέα, έχουν εξελιχθεί σε οικονομικές καταστροφές. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα πακέτα πραγματικά αντιπροσωπεύουν έναν τύπο έκπτωσης επί της τιμής και επιβάλλεται να ακολουθούν τους ίδιους κανόνες. Οι ιδανικές χρονικές στιγμές για να προσφέρονται πακέτα είναι, όταν οι άλλες πηγές ζήτησης είναι στα κατώτατα όρια

τους ή είναι ανύπαρκτες, καθώς και όταν δεν εκτοπίζουν τους πελάτες, οι οποίοι δημιουργούν μεγαλύτερα έσοδα και την επιχείρηση.

1.3 Είδη των Τουριστικών Πακέτων

Τα τουριστικά πακέτα αγοράζονται από ανθρώπους διαφορετικών εθνικοτήτων, διαφορετικής κοινωνικής και οικονομικής στάθμης, διαφορετικού μορφωτικού επιπέδου και ηλικίας. Είναι λοιπόν φυσικό, η μαζική ζήτηση αυτών των προϊόντων, από διαφορετικού τύπου πελατεία, να έχει οδηγήσει σε μια ποικιλία στη μορφή τους. Υπάρχουν λοιπόν πολλών ειδών τουριστικά πακέτα, άλλα από τα οποία διαμορφώθηκαν για να εξυπηρετηθεί ο τουρίστας, άλλα διαμορφώθηκαν διότι εξυπηρετούσαν το πρακτορείο, αλλά επέζησαν και καθιερώθηκαν διότι εξυπηρετούσαν ταυτόχρονα και την προσφορά και τη ζήτηση (Χυτήρης, 1995:125, Λύτρας, 1998:196).

Τα τουριστικά πακέτα διακρίνονται σε δύο μεγάλους τύπους:

1. Τα **ολοκληρωμένα ή συνολικά τουριστικά** πακέτα. Πρόκειται για πακέτα που περιλαμβάνουν όλα τα συστατικά ενός ταξιδιού, όπως τον προορισμό, την παραμονή, τη διατροφή, τις εκδρομές και τις κρουαζιέρες κλπ.
2. Τα **πακέτα μικτού τύπου**. Πρόκειται για πακέτα τα οποία συνδυάζουν διάφορα στοιχεία όπως τη μεταφορά με την παροχή άλλων υπηρεσιών ή αφορούν θεματικά ταξίδια.

Επίσης διακρίνονται σε:

- **προσχεδιασμένα πακέτα (prepackaged)**, τα οποία έχει ήδη δημιουργήσει το τουριστικό γραφείο ή ο tour operator, προβλέποντας τις ανάγκες πελατών. Τα προσχεδιασμένα πακέτα μεμονωμένων ταξιδιωτών το τουριστικό γραφείο είτε τα δημιουργεί το ίδιο είτε τα προμηθεύεται από την αγορά, κυρίως σε δύσκολους προορισμούς. Η πληθώρα προσχεδιασμένων πακέτων μεμονωμένων ταξιδιωτών που υπάρχει στην τουριστική αγορά κάνει την τελική επιλογή μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση.
- **τα κατά παραγγελία (custom designed)**, δηλαδή τα πακέτα που δημιουργούνται στα «μέτρα του εκάστοτε πελάτη», σύμφωνα με τις επιθυμίες του.

Πέραν των παραπάνω κατηγοριών, αναφέρονται και τα εξής είδη τουριστικών πακέτων:

- **Ανεξάρτητα πακέτα (Independent Inclusive Tours)**. Είναι πακέτα φτιαγμένα στα μέτρα του πελάτη.
- **Ομαδικά πακέτα (Group Inclusive Tours)**. Είναι πακέτα φτιαγμένα για ομάδες τουριστών που ταξιδεύουν μαζί.
- **Πακέτα πτήσεων τσάρτερ (Inclusive Tour Charters)**. Είναι πτήσεις τσάρτερ συνδυασμένες με διάφορες συμφωνίες μεταξύ των προμηθευτών στη χώρα προορισμού.
- **Νεανικά πακέτα διακοπών**. Απευθύνονται σε νέους και νέες, αν και υπάρχει μια σχετική ελαστικότητα στα ηλικιακά όρια. Το κυριότερο χαρακτηριστικό αυτών των

πακέτων είναι το χαμηλό κόστος. Περιλαμβάνουν τη μετ' επιστροφής αερομεταφορά, το transfer και είναι συνήθως συμβολαίου "Bed and Breakfast". Η ζωή στον τουριστικό προορισμό είναι ομαδική. Γνωστά μέρη που διατίθενται τέτοια πακέτα είναι η Ibiza και η Majorca στην Ισπανία, η Μύκονος, η Χερσόνησος και η Χαλκιδική στην Ελλάδα, η Αγία Νάπα στην Κύπρο, η Goa στην βορειανατολική Ινδία κλπ.

- **Πακέτα κρουαζιέρων (Cruises).** Είναι κρουαζιέρες που αποτελούν τμήματα ενός ευρύτερου πακέτου. Οι κρουαζιέρες περιλαμβάνουν ένα σύνολο επιμέρους υπηρεσιών διαμονής, διατροφής, διασκέδασης, αγορών κλπ.
- **Πακέτα Fly and Drive.** Αυτού του είδους πακέτο περιλαμβάνει την αερομεταφορά και στο γκαράζ του αεροδρομίου του προορισμού περιμένει τον πελάτη ενοικιαζόμενο αυτοκίνητο. Τις περισσότερες φορές υπάρχει διαμορφωμένο πρόγραμμα που περιέχει καταλύματα σε διαφορετικές περιοχές και επιπλέον τουριστικές υπηρεσίες.
- **Πακέτα συνδυασμού αερομεταφοράς και κρουαζιέρας (Fly/Guises).** Είναι μια κατηγορία απλής κρουαζιέρας, που χρησιμοποιείται σε ένα ορισμένο συνδυασμό για τη μεταφορά με αεροπλάνο.
- **Πακέτα σιδηροδρομικών μετακινήσεων (Rail Tours).** Είναι τμήμα ενός μεγαλύτερου πακέτου, που η μετακίνηση γίνεται με τρένο, το οποίο είναι δημοφιλές σε ορισμένες χώρες και ηλικίες.
- **Πακέτα αγορών (Shop Tours).** Είναι πακέτα που γίνονται με κύριο στόχο την επίσκεψη «αγορών» για την απόκτηση αγαθών, των οποίων η τιμή τους θεωρείται ιδιαίτερα χαμηλή.
- **Πολιτιστικά πακέτα (Cultural tours).** Είναι πακέτα που αφορούν επισκέψεις σε μουσεία, σε αρχαιολογικούς και σε ιστορικούς χώρους.
- **Αθλητικά πακέτα (Sport Tours).** Είναι πακέτα που περιλαμβάνουν αερομεταφορά, κατάλυμα και δυνατότητα συμμετοχής σε ορισμένα αθλήματα, σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο και σε ξενοδοχεία που διαθέτουν ανάλογη υποδομή και παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες. Ο τουρισμός άθλησης έχει σαν κύριο κίνητρο την άσκηση ενός αθλήματος όπως για παράδειγμα η ποδηλασία, η ιππασία, το τένις, η πεζοπορία το γκολφ, διάφορα προγράμματα γυμναστικής, πεζοπορία κλπ., ενώ εναλλακτικά το κίνητρο τουρισμού μπορεί να είναι η παρακολούθηση σημαντικής αθλητικής διοργάνωσης, όπως για παράδειγμα τα πακέτα παρακολούθησης των Ολυμπιακών αγώνων ή των αγώνων Formula 1.
- **Πακέτα ειδικού τύπου (Club Tours).** Είναι πακέτα διακοπών ομαδικής ψυχαγωγίας και άθλησης, που περιλαμβάνουν αερομεταφορά, ψυχαγωγία και άθληση, μέσα σε ένα ειδικό πρόγραμμα που προσφέρεται από τα μέσα της τουριστικής διαμονής ή ένα ξενοδοχείο ειδικού τύπου (hotel club). Προϊόντα αυτού του τύπου είναι συνήθως υψηλού κόστους. Παρ' όλα αυτά όμως έχουν αρκετούς οπαδούς.
- **Πακέτα all ή full inclusive.** Είναι πακέτα διακοπών που εμφανίζονται συνήθως σε μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες και τις τελευταίες 2 δεκαετίες σημειώνουν μεγάλη εμπορική επιτυχία. Ουσιαστικά ο πελάτης που συμμετέχει σε ένα τέτοιο πακέτο μπορεί να κάνει διακοπές παίρνοντας ελάχιστα έως καθόλου χρήματα μαζί του. Το all inclusive περιλαμβάνει το τουριστικό ταξίδι, τη διαμονή, τη πλήρη διατροφή που

καλύπτει τα γεύματα σε εστιατόρια a la carte, ταβέρνες, στα snack, pool, beach bars κλπ. Επιπλέον περιλαμβάνει ποτά (αλκοολούχα ή μη) που ενδέχεται ο πελάτης να καταναλώσει, αθλητικές δραστηριότητες, οργανωμένη ψυχαγωγία και ασφαλιστικές καλύψεις. Αν εξαιρεθεί η μετακίνηση, όλα τα υπόλοιπα προσφέρονται εξ' ολοκλήρου στο ξενοδοχείο.

- **Συνεδριακά Πακέτα:** Για την επιτυχή έκβαση ενός συνεδρίου, η επιτροπή διοργάνωσης απευθύνεται σ' ένα τουριστικό γραφείο του οποίου ζητά την εξεύρεση κατάλληλου χώρου για τη διεξαγωγή του συνεδρίου. Σύμφωνα με αυτό, η καταλληλότητα του χώρου αφορά τους παρακάτω παράγοντες: Τοποθεσία, Αίθουσα, Δυνατότητα διαμονής σε όσους από τους συνέδρους το επιθυμούν, Δυνατότητα σίτισης σε όσους από τους συνέδρους το επιθυμούν, Δυνατότητα ψυχαγωγίας
- **Εκθεσιακά Πακέτα:** Περιλαμβάνουν την αερομεταφορά και το transfer, το κατάλυμα κοντά στο χώρο της έκθεσης, πρωινό, μεταφορά προς και από το χώρο της έκθεσης, κάρτες ή εισιτήρια εισόδου στην έκθεση καθώς και το ταξίδι της επιστροφής.
- **Πακέτα Κινήτρων:** Μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες οργανώνουν ταξίδια με σκοπό να βελτιώσουν τις σχέσεις τους με τους εργαζόμενους για να δείξουν την ικανοποίησή τους στους πωλητές που έφτασαν ένα ικανοποιητικό στόχο πωλήσεων ή για να ευχαριστήσουν τους συνεργάτες τους.
- **Άλλα πακέτα:** Πακέτα περιήγησης, πακέτα εξοχικών κατοικιών, πακέτα νέων, πακέτα θεραπευτικού, περιηγητικού, θρησκευτικού και φοιτητικού τουρισμού.

1.4 Ο ρόλος των tours operators

Όπως ήδη έχει αναφερθεί, οι Tour Operators είναι μεγάλοι ταξιδιωτικοί οργανισμοί (ή και μεμονωμένες ταξιδιωτικές επιχειρήσεις), βασική λειτουργία των οποίων είναι να συνθέτουν ένα ενιαίο τουριστικό προϊόν, το «τουριστικό πακέτο», από μια ποικιλία προορισμών (εσωτερικών ή διεθνών) και μια σειρά υπηρεσιών.

Συνεπώς οι Tour Operators είναι οι δημιουργοί των πακέτων διακοπών και λειτουργούν ως διοργανωτές: αγοράζουν μεγάλες ποσότητες από διάφορα τουριστικά προϊόντα (αεροπορικές θέσεις, δωμάτια ξενοδοχείων, δραστηριότητες στον τόπο προορισμού κ.λπ.) τα οποία, αφού τα συνδυάσουν σε ένα ενιαίο πακέτο, τα προσφέρουν προς πώληση στο κοινό. Η τιμή πώλησης είναι ελκυστική, αφού είναι πάντοτε κατώτερη από το άθροισμα των μεμονωμένων υπηρεσιών, εάν τις αγοράζε ο πελάτης ξεχωριστά. Η πώληση γίνεται είτε απευθείας από τον tour operator στον πελάτη είτε μέσω ενδιάμεσου, ρόλο που καλείται να παίξει το τουριστικό γραφείο (Παπαγεωργίου, 2007).

Κατ' αυτό τον τρόπο, σύμφωνα με τα παραπάνω, ο τουρίστας που αγοράζει το προτεινόμενο προϊόν έχει την εντύπωση ότι συναλλάσσεται με ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, το οποίο τον προμηθεύει με ένα τελικό προϊόν.

Οι Tour Operators συχνά χαρακτηρίζονται ως «χονδρέμποροι» τουριστικών αγαθών. Αυτό είναι αποτέλεσμα του γεγονότος ότι ο Tour Operator πράγματι αγοράζει

χονδρικά τουριστικές υπηρεσίες υπό μορφή «πρώτης ύλης». Ο Tour Operator αγοράζοντας «χονδρικά» τις αναγκαίες για τη σύνθεση του πακέτου τουριστικές υπηρεσίες έχει το βασικό πλεονέκτημα να μπορεί να εξασφαλίσει επαρκή αριθμό θέσεων, δωματίων και υπηρεσιών, σημαντικές εκπτώσεις, που σημαίνει ανταγωνιστικές τιμές στον τελικό καταναλωτή, καλύτερους όρους οικονομικής και πιστωτικής πολιτικής, ελαστικές ημερομηνίες επιβεβαίωσης ή ακύρωσης (option dates) των τουριστικών υπηρεσιών που αγοράσε, όπως αεροπορικών θέσεων, δωματίων κ.λπ. (Παπαγεωργίου, 2007)

Με τον τρόπο αυτό ο Tour Operator έχει τη δυνατότητα να παράγει ελκυστικά πακέτα, που προσφέρει σε τιμές προσιτές για τους περισσότερους υποψήφιους πελάτες. Ορισμένοι Tour Operators πωλούν μεμονωμένες τις τουριστικές υπηρεσίες που διαθέτουν, σε ταξιδιωτικούς πράκτορες που επιθυμούν να φτιάξουν μόνοι τους τα τουριστικά τους πακέτα. Σε αυτές τις περιπτώσεις πωλούν τις τουριστικές υπηρεσίες, λιανικά μεν, σε χονδρικές όμως τιμές. Τις υπηρεσίες καθώς και τις τιμές των τουριστικών αυτών υπηρεσιών, τις παρουσιάζουν στους ταξιδιωτικούς πράκτορες μέσω ειδικών εμπιστευτικών καταλόγων που απευθύνονται μόνο σε ταξιδιωτικούς πράκτορες.

Οι κατηγορίες των tour operators είναι δυο:

1. Παραγωγοί – Χονδρέμποροι: περιορίζονται στη σύνθεση και παραγωγή τουριστικών πακέτων που πωλούνται στο δίκτυο διανομής τουριστικών γραφείων.

2. Παραγωγοί – Χονδρέμποροι – Μεταπωλητές: Οργανώνουν συνθέτουν και πωλούν οι ίδιοι, με τη βοήθεια δικών τους τουριστικών και ταξιδιωτικών γραφείων, τα πακέτα διακοπών ή τα μεταπωλούν με διαμεσολάβηση άλλων τουριστικών γραφείων.

2.ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ

Κάθε θρησκευτικό ή πολιτιστικό κτίσμα ή ακόμη και χαρακτηρισμένο μνημείο δεν αποτελεί ικανή προϋπόθεση για να οδηγήσει έναν υποψήφιο τουρίστα να πραγματοποιήσει ένα ταξίδι στο συγκεκριμένο προορισμό. Επομένως ένας προορισμός θα πρέπει να επιλέξει τους πόρους εκείνους που αποτελούν αντικειμενικά το συγκριτικό του πλεονέκτημα για να «ειδικευτεί» χωρίς να παρασυρθεί από «τοπικές» αντιλήψεις για τη σημασία τους (Σπιλάνης κ.α., 2005).

Ο ναός της Μεγαλόχαρης στην Τήνο και η Παναγία εκατονταπυλιανή στην Πάρο αποτελούν κάποια παραδείγματα στις Κυκλάδες πάνω στους οποίους μπορεί να βασιστεί ένας συγκεκριμένος προορισμός όπως αντίστοιχα είναι ο ναός της Αποκάλυψης στην Πάτμο, τα Μετέωρα, η Νέα Μονή Χίου, κλπ. σε άλλες περιοχές της χώρας.

2.1 Η διαδικασία σχεδιασμού ενός τουριστικού πακέτου

Προκειμένου ένας σχεδιαστής – εκτελεστής τουριστικού πακέτου να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις δημιουργούμενες από την παραγωγή υποχρεώσεις πρέπει να εξασφαλίσει όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις.

Πρέπει δηλαδή (Κατσιώνης & Μαδαρός, 2001):

- Να εξασφαλίσει μεταφορικό μέσο. Είτε αυτό αφορά ναυλωμένες πτήσεις, είτε τακτικές, είτε την χρησιμοποίηση άλλων μέσων, εκτός του αερομεταφορέα.
- Να εξασφαλίσει τη διαμονή του συμμετέχοντα στο τουριστικό πακέτο στα τουριστικά καταλύματα που έχει επιλέξει. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με την υπογραφή σύμβασης allotment απευθείας με τα καταλύματα διαμονής ή να πραγματοποιηθεί μέσω της μεσολάβησης κάποιου τοπικού τουριστικού πράκτορα.
- Να συνάψει συμβάσεις συνεργασίας με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις παροχής συμπληρωματικών υπηρεσιών, όπως είναι τα λεωφορεία ή ταξιδιωτικά γραφεία (για τοπικές εκδρομές, περιηγήσεις, επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικά και τουριστικά αξιοθέατα), τα ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα, οι ψυχαγωγικές και αθλητικές δραστηριότητες κλπ.

Όλα τα παραπάνω προϋποθέτουν μια ολοκληρωμένη και πλήρη έρευνα αγοράς, ώστε πρώτα να εκτιμηθεί η ζήτηση για διακοπές για έναν προορισμό και κατόπιν να προβεί στη σύναψη των διαφόρων συμβάσεων συνεργασίας.

Επιπλέον ο σχεδιασμός ενός σύγχρονου τουριστικού πακέτου δεν θα πρέπει να παραβλέπει τις υπαγορεύσεις της αγοράς για βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη είτε πρόκειται για περιοχές οργανωμένου μαζικού τουρισμού διακοπών είτε για περιοχές με ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η βιωσιμότητα σ' ένα προορισμό, υπαγορεύει την εξέταση των παραγόντων που είναι υπεύθυνοι για τη διαμόρφωση της αναπτυξιακής διαδικασίας,

οι Κοκκώσης και Τσάρτας (2001: 24 – 27) αναφέρουν ότι οι παράγοντες διαμόρφωσης της τουριστικής ανάπτυξης είναι:

- Τα χαρακτηριστικά της τουριστικής ζήτησης.
- Οι τουριστικοί πόροι της χώρας ή της περιοχής.
- Η επιρροή των υπαρκτών προτύπων της τουριστικής ανάπτυξης στην προσφορά.
- Οι φορείς, οι οργανισμοί και οι κοινωνικό – επαγγελματικές ομάδες που εμπλέκονται στη διαδικασία της τουριστικής ανάπτυξης.
- Οι τουριστικές και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις.
- Η διεθνής, εθνική ή τοπική τουριστική πολιτική.

2.2 Τιμές Πώλησης Τουριστικών Πακέτων

Ανάλογα με τις τιμές που τα τουριστικά πακέτα διατίθενται στην αγορά, ταξινομούνται ως εξής:

- Χαμηλού κόστους:
- Μέσης κατηγορίας: Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται τα πακέτα τα οποία παρουσιάζουν διασπορά στις τιμές τους, αλλά περισσότερο προσεγγίζουν τις μεσαίες τιμές και απευθύνονται στο ευρύ κοινό
- Επιλεκτικές κατηγορίες: οι τιμολογούνται υψηλά και προσφέρουν υψηλού επιπέδου τουριστικές υπηρεσίες και διευκολύνσεις

Πολλές φορές μικρό χρονικό διάστημα πριν από την αναχώρηση του αερομεταφορέα ορισμένες θέσεις είναι κενές και το τουριστικό γραφείο αποφασίζει να πληρώσει τις θέσεις αυτές. Έτσι 2 – 3 ώρες πριν την αναχώρηση του αεροπλάνου με σκοπό την πλήρωση των θέσεων γίνονται εντυπωσιακές εκπτώσεις που μπορούν να φτάσουν και 90% χαμηλότερα από αυτές που ισχύουν στην αγορά. Αυτά τα ταξίδια που δημιουργούνται από αυτές τις εκπτώσεις ονομάζονται «ταξίδια της τελευταίας στιγμής». Οι Tour Operators προσπαθούν να μειώσουν με διάφορους τρόπους την ανάγκη πώλησης των ταξιδιών της «τελευταίας στιγμής» Έτσι ξεκινούν προσφορές πακέτων χαμηλής ζήτησης τρεις ή τέσσερις βδομάδες πριν από την αναχώρηση. Οι προσφορές αυτές γίνονται με τους παρακάτω τρόπους:

- Προφορικά στους πελάτες τους
- Με διαφημίσεις στις βιτρίνες τους
- Με ραδιοφωνικές ανακοινώσεις
- Με τηλεοπτικές ανακοινώσεις
- Με καταχωρήσεις σε εφημερίδες και σε άλλα έντυπα μέσα
- Με φυλλάδιο που κυκλοφορεί στα συνεργαζόμενα τουριστικά γραφεία

Σχέση μεταξύ Κόστους, Τιμής & Ζήτησης στον Τουρισμό

Πηγή: Holloway (1994: 35)

2.3 Προβολή και Προώθηση του Τουριστικού Πακέτου

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία προώθησης τουριστικών πακέτων του Ζώτου (2000) υπάρχουν τα εξής στάδια που διενεργούνται για την προβολή και την προώθηση του εκάστοτε τουριστικού πακέτου:

Ανάλυση Αγοράς Προσδιορισμός Ζήτησης	Προκειμένου να αναδειχθούν οι διαφορετικοί τύποι διακοπών που επιθυμεί να καταναλώσει μια δυναμική τουριστική πλατεία σε συσχετισμό με το προτεινόμενο προϊόν, επιχειρείται μια έρευνα αγοράς, η οποία πραγματοποιείται στο ευρύ κοινό, στους πελάτες του, στα τουριστικά γραφεία, στους εθνικούς και διεθνείς τουριστικούς οργανισμούς
Εξασφάλιση Προϋποθέσεων & Υπηρεσιών	Δεδομένου ότι το τουριστικό πακέτο εμπλέκει ένα ευρύ φάσμα επιχειρήσεων, όπως αεροπορικών εταιριών, άλλων μεταφορικών μέσων, ξενοδοχείων, γραφείων ενοικίασης αυτοκινήτων. Επιλέγει τις καταλληλότερες επιχειρήσεις και συνάπτει συμβάσεις συνεργασίας. Αναλαμβάνει την προετοιμασία των προγραμμάτων, την κοστολόγηση και την τιμολόγηση των προϊόντων. Η προετοιμασία των προγραμμάτων αρχίζει περίπου ένα χρόνο πριν από την ημερομηνία της πρώτης αναχώρησης. Υπολογίζεται το κόστος και προσδιορίζεται η τιμή πώλησης του τουριστικού πακέτου.
Παραγωγή (Διαφημιστικού Φυλλαδίου)	Παράγεται και εκτυπώνεται διαφημιστικό φυλλάδιο που περιέχει όλα τα στοιχεία που μπορούν να βοηθήσουν στην προβολή και προώθηση του προϊόντος. Οι πληροφορίες που εμπεριέχονται στο φυλλάδιο, είναι απαραίτητο, να είναι ακριβείς. Το κόστος παραγωγής των διαφημιστικών φυλλαδίων είναι ιδιαίτερα σημαντικό.
Προβολή & Προώθηση Τουριστικού Πακέτου	Μετά την ολοκλήρωση της έκδοσης του καταλόγου, πραγματοποιείται η επίσημη παρουσίαση του σχεδιασθέντος τουριστικού πακέτου και αρχίζει η

	διαφημιστική του υποστήριξη. Οργανώνονται από τον tour operator πληροφοριακά ταξίδια (info group) για επίσκεψη των κοινωνιών υποδοχής και απόκτηση καλύτερης και ευρύτερης γνώσης των προϊόντων που είναι προς πώληση.
Πώληση	Η πώληση του τουριστικού πακέτου, ουσιαστικά, αρχίζει με την έκδοση του καταλόγου.

2.4 Τμηματοποίηση της αγοράς

Στη σημερινή εποχή οι επιχειρήσεις και οργανισμοί που πουλάνε τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους στους καταναλωτές παραδέχονται ότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν σε όλους τους αγοραστές όλων των αγορών ή τουλάχιστον όχι σε όλους τους καταναλωτές με την ίδια ένταση. Έτσι, πολλές εταιρίες απομακρύνονται από το μαζικό μάρκετινγκ και εστιάζονται στο στοχευόμενο – τμηματοποιημένο μάρκετινγκ.

Το στοχευμένο μάρκετινγκ βοηθά τους πωλητές ν' ανακαλύψουν καλύτερες ευκαιρίες διαφήμισης και επιτρέπει στις επιχειρήσεις ν' αναπτύξουν το σωστό προϊόν για κάθε τμήμα τη αγοράς (Kotler & συν., 1999). Οι επιχειρήσεις μπορούν να επαναπροσδιορίσουν η διαδικασία, τα κανάλια διανομής και τη διαφήμισή τους με τέτοιο τρόπο ώστε να προσεγγίσουν αποτελεσματικά το κάθε τμήμα της αγοράς που τους ενδιαφέρει. Τα πλεονεκτήματα από αυτή τη διαδικασία είναι πολύ σημαντικά και εστιάζονται στα εξής (Ηγουμενάκης, 1999):

- Η ευκολότερη και συγκριτικά καλύτερη επισήμανση των ευκαιριών για πωλήσεις των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών που κάθε φορά παρουσιάζονται στην τουριστική αγορά στα διάφορα τμήματά της.
- Η εξειδίκευση ανάλογα με τον βαθμό ανταπόκρισης του κάθε τμήματος της τουριστικής αγοράς χωριστά, των ακολουθουμένων τακτικών και στρατηγικών του μάρκετινγκ που πρέπει να εφαρμοστούν.
- Η διευκόλυνση του γενικότερου σχεδιασμού και της εξειδίκευσης των απαραίτητων, για κάθε τμήμα της τουριστικής αγοράς, διαφοροποιήσεων του τουριστικού προϊόντος και υπηρεσίας.

Ο Morrison (2001) θεωρεί ότι τα οφέλη από την τμηματοποίηση της αγοράς είναι τα εξής:

1. Η αποτελεσματικότερη χρήση των χρημάτων που διατίθεται στο μάρκετινγκ.
2. Η καλύτερη κατανόηση των επιθυμιών και των αναγκών των επιλεγμένων ομάδων των πελατών.
3. Η αποτελεσματικότερη τοποθέτηση (positioning) (ανάπτυξη μια υπηρεσίας κι ενός μείγματος μάρκετινγκ για την κατάληψη μιας συγκεκριμένης θέσης στο μυαλό των ενδεχόμενων πελατών των στοχευμένων αγορών)
4. Η μεγαλύτερη ακρίβεια στην επιλογή μέσω και τεχνικών προώθησης (π.χ. μέσα διαφήμισης μέθοδοι προώθησης πωλήσεων, γεωγραφική τοποθέτηση).

Προσεγγίσεις της Τμηματοποίησης

Όλες οι προσεγγίσεις χρησιμοποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες των επιχειρήσεων. Αυτές οι προσεγγίσεις είναι οι εξής (Morrison, 2001):

- Μονοδιάστατη Τμηματοποίηση: Μόνο μία από τις επτά βάσεις (αναλύονται παρακάτω) της τμηματοποίησης επιλέγεται με τη χρήση αυτής της προσέγγισης. Για παράδειγμα ένα ταξιδιωτικό πρακτορείο ενδέχεται να διαιρέσει κάποιες ομάδες των ενδεχόμενων πελατών σε προσωπικούς και εταιρικούς λογαριασμούς (μια βάση στηριγμένη στο σκοπό του ταξιδιού).
- Δισδιάστατη Τμηματοποίηση: Αφού έχει επιλεγεί μια πρωτογενής βάση τμηματοποίησης (primary segmentation base) η αγορά υποδιαιρείται περαιτέρω χρησιμοποιώντας μια δεύτερη βάση τμηματοποίησης. Παραδοσιακά οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις διαιρούν την αγορά τους ανά σκοπό ταξιδιού και τη συνέχεια χρησιμοποιούν τη γεωγραφία για να προσδιορίσουν τις στοχευμένες αγορές λεπτομερέστερα.
- Πολυδιάστατη Τμηματοποίηση: Μια πρωτογενής βάση τμηματοποίησης επιλέγεται για άλλη μια φορά αλλά στη συνέχεια χρησιμοποιούνται δύο ή περισσότερες βάσεις. Για παράδειγμα, κάποιο ξενοδοχείο διαιρεί την αγορά του ανά σκοπό ταξιδιού. Ένα από τα τμήματα που αναγνωρίζει είναι η αγορά των κέντρων – συνεδρίων – συναντήσεων. Λόγω της περιορισμένης χωρητικότητας των αιθουσών που διαθέτει το ξενοδοχείο περιορίζει την περαιτέρω εστίασή του, λαμβάνοντας υπόψη μόνο συλλόγους και επιχειρήσει και οργανισμούς που κάνουν συνεδριάσεις λιγότερων ατόμων από ένα συγκεκριμένο αριθμό. Τέλος χρησιμοποιεί τη γεωγραφία για να προσδιορίσει που χωρικά τοποθετούνται οι συγκεκριμένοι οργανισμοί και επιχειρήσεις.

Προϋποθέσεις Αποτελεσματικής Τμηματοποίησης

Παρόλο που υπάρχουν πολλοί τρόποι για να τμηματοποιηθεί η αγορά, δεν είναι όλοι το ίδιο αποτελεσματικοί. Το μέγεθος της αποτελεσματικότητας εξαρτάται από το είδος της στοχευόμενης αγοράς και το είδος καθεαυτής της τμηματοποίησης. Για να είναι λοιπόν αυτοί οι τρόποι χρήσιμοι, τα τμήματα της αγοράς και κατ' επέκταση η τμηματοποίηση πρέπει να έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- ✓ **Μετρήσιμη**: Ο βαθμός που το μέγεθος του τμήματος μπορεί να μετρηθεί. Συγκεκριμένες μεταβλητές τμηματοποίησης είναι δύσκολο να μετρηθούν όπως το μέγεθος του τμήματος, εφήβων που πίνουν αλκοόλ ενάντια στην επιθυμία των γονέων τους.
- ✓ **Προσβάσιμη**: Ο βαθμός όπου τα τμήματα μπορούν να προσεγγιστούν και να εξυπηρετηθούν.
- ✓ **Σημαντική**: Ο βαθμός που τα τμήματα μπορούν να είναι μεγάλα ή κερδοφόρα αρκετά για να εξυπηρετήσουν ως αγορές. Ένα τμήμα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερο, ομογενοποιημένο, οικονομικά ικανό για να υποστηρίξει μια σχεδίαση προϊόντος γι' αυτό. Για παράδειγμα μία πόλη μπορεί να υποστηρίξει την ύπαρξη

τουριστικών γραφείων. Αντίθετα, σε ένα χωριό μια σειρά τουριστικών γραφείων δεν μπορούν να επιζήσουν.

- ✓ Δραστική: Ο βαθμός που αποτελεσματικά προγράμματα μπορούν να σχεδιαστούν για προσέλκυση και εξυπηρέτηση τμημάτων της αγοράς. Μια, για παράδειγμα, μικρή αεροπορική εταιρία, αναγνώρισε οχτώ διαφορετικά τμήματα της αγοράς, αλλά ο προϋπολογισμός και το προσωπικό της δεν της επιτρέπουν να αναπτύξει διαφορετικά προγράμματα για κάθε τμήμα της αγοράς.

3. ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΑΚΕΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΕ ΚΥΚΛΑΔΕΣ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟ

3.1 Βασικές παραδοχές για την ανάπτυξη του πακέτου

Ο σχεδιασμός του προτεινόμενου πακέτου θρησκευτικού τουρισμού ακολούθησε καταρχήν τη θεωρητική προσέγγιση των τουριστικών προϊόντων εναλλακτικού τουρισμού. Ωστόσο κρίθηκε απαραίτητο να τεθούν κάποιες βασικές παραδοχές ώστε να οριοθετηθεί ο χαρακτήρας του τουριστικού πακέτου μιας και το εύρος του ήταν δυσανάλογο των απαιτήσεων καθώς πρόκειται για ένα πακέτο που:

- ☑ ενέχει συγκεκριμένης μορφής τουριστικό προϊόν (αυτό του θρησκευτικού τουρισμού)
- ☑ συνδυάζει τουριστικούς πόρους από δύο μεγάλες χωρικές ενότητες (Κυκλάδες και Κύπρο) που έχουν μεταξύ τους γεωγραφική απόσταση και που η κάθε μία περιλαμβάνει μεγάλο πλήθος σημείων τουριστικού ενδιαφέροντος.

Στο πλαίσιο αυτό, η ομάδα μελέτης έκρινε ότι έπρεπε να τεθούν βασικές παραδοχές ως περιορισμοί του εύρους των επιλογών κατά τη σχεδίαση του τουριστικού πακέτου και επιλογής των συστατικών στοιχείων του.

Βασική παραδοχή είναι ότι πρόκειται για ένα πακέτο που για να είναι πλήρως λειτουργικό και κερδοφόρο θα πρέπει να προσφέρεται κατά τη θερινή τουριστική περίοδο (περίοδος Μάιος – Σεπτέμβριος). Η διάρκεια του είναι 11 ημέρες (ήτοι 10 διανυκτερεύσεις), έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στη μέση διάρκεια ταξιδίων, συγκρατώντας το κόστος του τουριστικού πακέτου στο μεσαίο επίπεδο.

Επιπλέον, τέθηκαν οι εξής παραδοχές:

- ➡ Περιλαμβάνει επίσκεψη σε 10 νησιά των Κυκλάδων (Σύρος, Άνδρος, Τήνος, Πάρος, Νάξος, Σαντορίνη, Μήλος, Μύκονος, Σίφνος και Κύθνος) και στην Κύπρο, λόγω της περιορισμένης διάρκειας.
- ➡ Περιλαμβάνει περιήγηση και προσκύνημα μόνο σε εμβληματικούς θρησκευτικούς πόρους.
- ➡ Το συστατικό της μεταφοράς είναι το cruise, γεγονός που συνεπάγεται την ύπαρξη αντίστοιχων υποδομών στους προορισμούς για υποδοχή κρουαζιερόπλοιων.

Για τον καλύτερο σχεδιασμό του τουριστικού πακέτου, η ομάδα μελέτης έθεσε ως παραδοχές ότι απευθύνεται στα εξής τμήματα της αγοράς:

<i>Προσέγγιση τμηματοποίησης</i>	<i>Κριτήριο τμηματοποίησης</i>	<i>Επιλογή τμήματος αγοράς</i>
Δημογραφική Τμηματοποίηση	Ηλικία και στάδιο κύκλου ζωής	σε όλες τις ηλικιακές τάξεις τουριστών με κυρίαρχη τη μέση ηλικία (35-55 ετών)
	Οικογενειακή κατάσταση	σε όλες τις κατηγορίες τουριστών με κυρίαρχες τις οικογένειες και τα ζευγάρια
	Εισοδηματική κατάσταση	σε τουρίστες μεσαίου ή ανώτερου εισοδήματος

	Προέλευση/εθνικότητα	σε εγχώριους και σε εισερχόμενους τουρίστες
Τμηματοποίηση στον σκοπό του Ταξιδιού	Κίνητρο/ενδιαφέρον	σε τουρίστες με ενδιαφέρον τον πολιτιστικό / θρησκευτικό / προσκυνηματικό τουρισμό

Όσον αφορά άλλες παραμέτρους της τμηματοποίησης (κυρίως δημογραφική) δεν έχουν τεθεί περαιτέρω δημογραφικές μεταβλητές όπως επάγγελμα, εκπαιδευτικό επίπεδο, θρήσκευμα, φυλή, φύλο (Cooper & συν., 1999) καθώς όλοι δυνητικά μπορεί να είναι θρησκευτικοί επισκέπτες, αν και προσκυνητές αναμένεται να είναι κυρίως ορθόδοξοι αλλά και καθολικοί χριστιανοί.

3.2 Συστατικά του πακέτου θρησκευτικού τουρισμού σε Κυκλάδες και Κύπρο

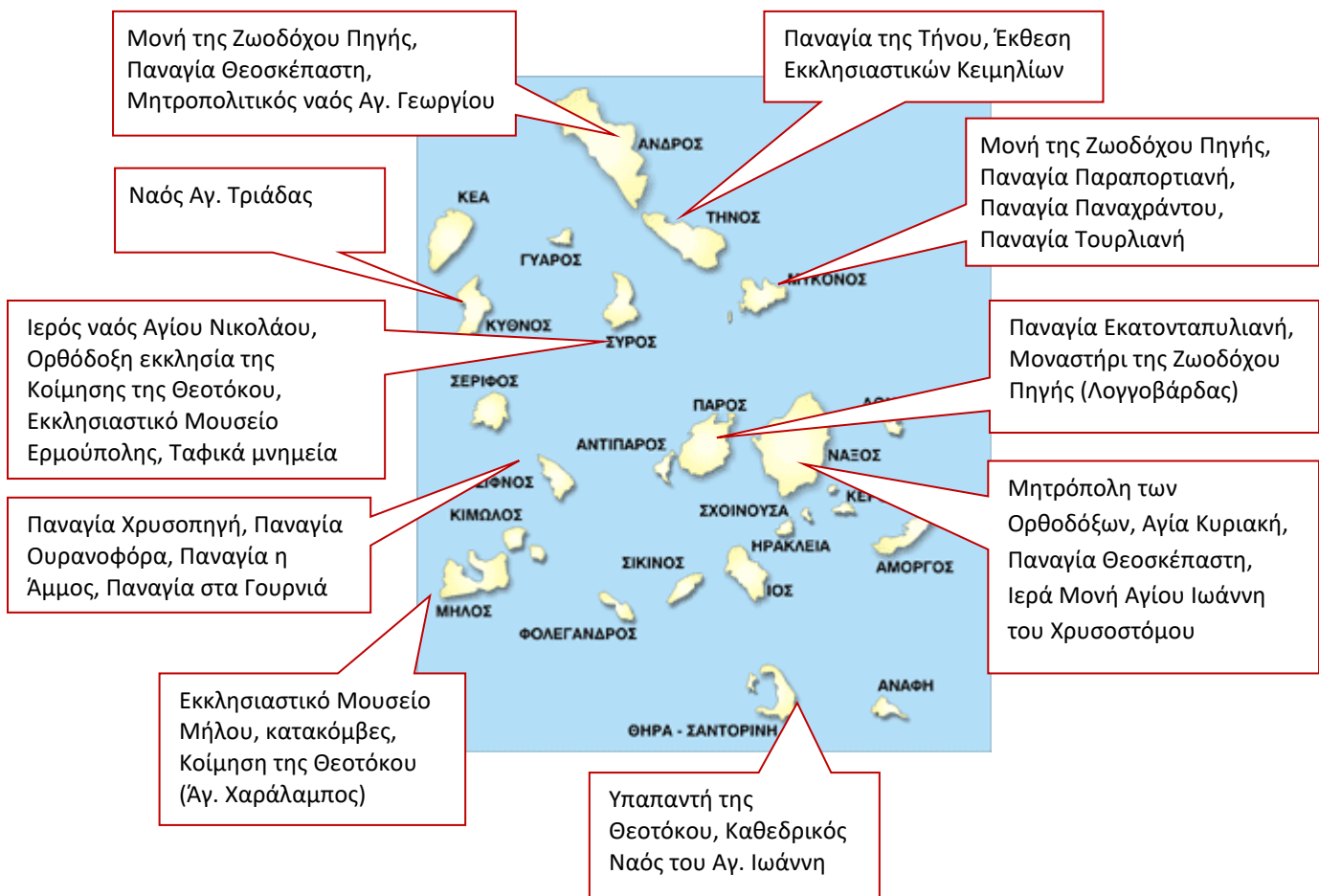
Το πακέτο θρησκευτικού τουρισμού περιλαμβάνει επιλεγμένους προορισμούς στις Κυκλάδες και στην Κύπρο. Το πακέτο αφορά σε κρουαζιέρα διάρκειας δέκα (10) διανυκτερεύσεων. Παρακάτω παρατίθενται τα συστατικά του προτεινόμενου πακέτου θρησκευτικού τουρισμού με προορισμούς σε Κυκλάδες και Κύπρο.

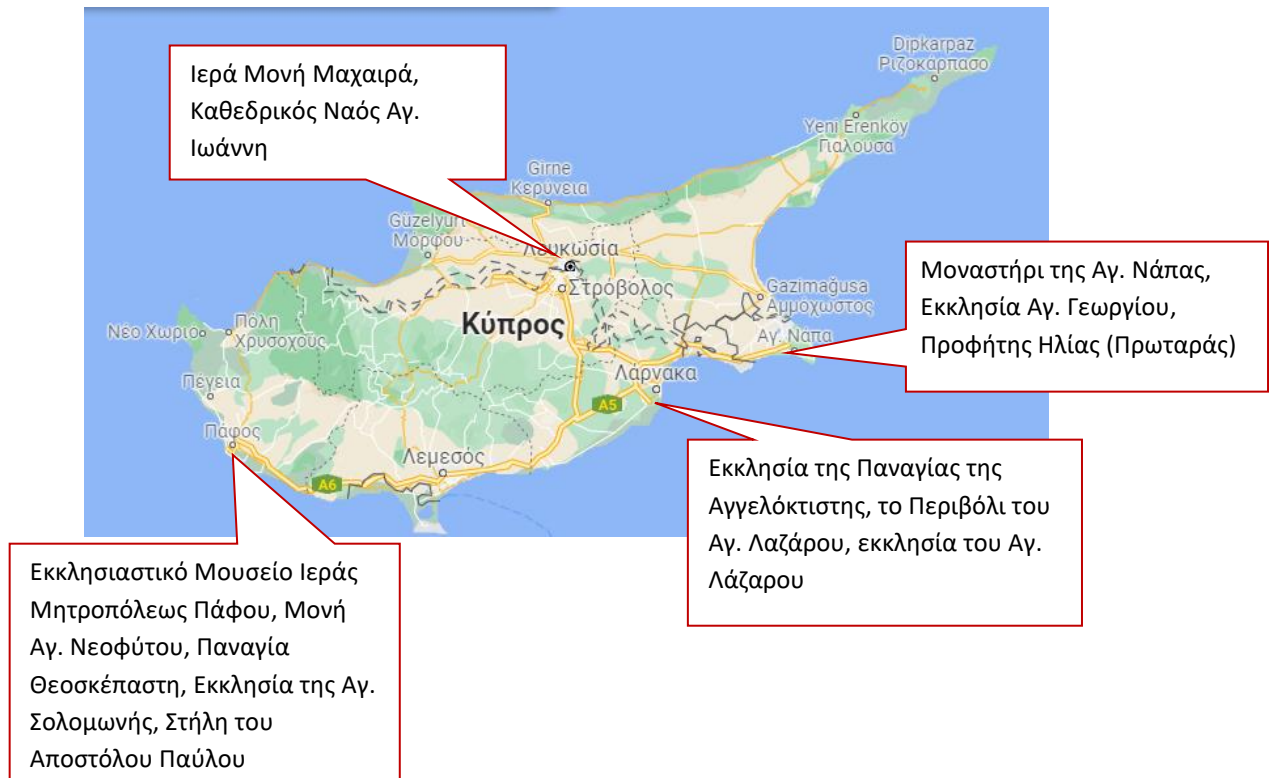
Τίτλος τουριστικού πακέτου	Οι Κυκλάδες και η Κύπρος της κατάνυξης
Προορισμοί	<u>Κυκλάδες:</u> Σύρος - Άνδρος - Τήνος – Πάρος – Νάξος – Σαντορίνη – Μήλος – Μύκονος – Σίφνος - Κύθνος <u>Κύπρος:</u> Λεμεσός – Λάρνακα – Λευκωσία – Πάφος – Αγία Νάπα
Διαδρομή	Προτείνονται οι εξής εναλλακτικές διαδρομές: 1 ^η διαδρομή: Πειραιάς – Σύρος - Τήνος - Μύκονος – – Λεμεσός - Πειραιάς 2 ^η διαδρομή: Πειραιάς - Άνδρος- Τήνος – Νάξος – Πάρος – Λεμεσός - Πειραιάς 3 ^η διαδρομή: Πειραιάς – Κύθνος- Σίφνος - Μήλος - -Λεμεσός - Σαντορίνη - Πειραιάς
Συνολική Διάρκεια	Δέκα (10) διανυκτερεύσεις
Διάρκεια ανά επιμέρους προορισμό	Τέσσερις (4) διανυκτερεύσεις εν πλω στις Κυκλάδες Τέσσερις (4) διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχείο στην Κύπρο <i>Σημείωση: 2 διανυκτερεύσεις αφορούν ταξίδι εν πλω</i>
Αξιοθέατα ανά προορισμό	• Άνδρος: Μονή της Ζωοδόχου Πηγής, Παναγία Θεοσκέπαστη, Μητροπολιτικός Ναός Αγ. Γεωργίου • Μήλος: Εκκλησιαστικό Μουσείο Μήλου, κατακόμβες, Κοίμηση της Θεοτόκου(Άγιος Χαράλαμπος)

	• Μύκονος: Παναγία Τουρλιανή, Παναγία Παραπορτιανή, Παναγία Ζωοδόχου Πηγής, Παναγία Παναχράντου • Νάξος: Μητρόπολη των Ορθοδόξων, Αγία Κυριακή, Παναγία Θεοσκέπαστη, Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου • Πάρος: Παναγία Εκατονταπυλιανή, Μοναστήρι της Ζωοδόχου Πηγής (Λογγοβάρδας) • Σαντορίνη: Υπαπαντή της Θεοτόκου, Καθεδρικός Ναός του Αγίου Ιωάννη • Σίφνος: Παναγία Χρυσοπηγή, Παναγία Ουρανοφόρα, Παναγία η Άμμος, Παναγία στα Γουρνιά • Σύρος: Ιερός ναός Αγίου Νικολάου, Ορθόδοξη εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου, Εκκλησιαστικό Μουσείο Ερμούπολης, Ταφικά μνημεία στον Κοιμητηριακό Ναό Αγ. Γεωργίου • Τήνος: Παναγία της Τήνου και Έκθεση Εκκλησιαστικών Κειμηλίων • Κύθνος: Αγία Τριάδα στη χώρα • Αγ. Νάπα: Μοναστήρι της Αγίας Νάπας, Εκκλησία Αγίου Γεωργίου, Προφήτης Ηλίας (Πρωταράς) • Λάρνακα: Εκκλησία της Παναγίας της Αγγελόκτιστης, το Περιβόλι του Αγίου Λαζάρου, εκκλησία του Αγ. Λάζαρου • Λευκωσία: Ιερά Μονή Μαχαιρά, Καθεδρικός Ναός Αγίου Ιωάννη • Πάφος: Εκκλησιαστικό Μουσείο Ιεράς Μητροπόλεως Πάφου, Μονή Αγίου Νεοφύτου, Παναγία Θεοσκέπαστη, Εκκλησία της Αγίας Σολομωνής, Στήλη του Αποστόλου Παύλου Επίσης ανά προορισμό προβλέπονται προαιρετικές εκδρομές για την επίσκεψη σε αξιοθέατα των προορισμών (όπως η Καλντέρα στη Σαντορίνη, η Πορτάρα στη Νάξο, κατακόμβες του Αγίου Λαμπριανού στην Κάτω Πάφο, Κάστρο της Λεμεσού, κλπ.)
Διαμονή	Κρουαζιερόπλοιο κατά τις 4 ημέρες παραμονής στις Κυκλάδες Ξενοδοχείο κατά τις 3 μέρες παραμονής (2 διανυκτερεύσεις) στην Κύπρο, στη Λεμεσό
Κύριο μέσο μεταφοράς από και προς τους προορισμούς	Κρουαζιερόπλοιο
Άλλα μέσα μετακίνησης	Λεωφορείο για μετακίνηση εντός των νησιών
Διατροφή/Σίτιση	• All inclusive στο κρουαζιερόπλοιο κατά τις κατά τις 4 ημέρες παραμονής στις Κυκλάδες • Ημιδιατροφή σε επιλεγμένα εστιατόρια/ταβέρνες κατά την παραμονή στην Κύπρο
Τιμή κατ' άτομο	Από 1.050€ - 1.350€ κατ' άτομο.

	Το κόστος διαμορφώνεται ανάλογα την περίοδο πραγματοποίησης της κρουαζιέρας και τις προδιαγραφές της καμπίνας (εσωτερική, εξωτερική, σουίτα, με μπαλκόνι, κλπ.). Στο παραπάνω κόστος περιλαμβάνονται: • Διαμονή στην καμπίνα επιλογής • Πλήρης διατροφή και διασκέδαση κατά τη διάρκεια της κρουαζιέρας • Απεριόριστη κατανάλωση ποτών στο κρουαζιερόπλοιο • Υπηρεσίες από το προσωπικό του κρουαζιερόπλοιο • Ασφάλεια αστικής – επαγγελματικής ευθύνης • Οδική μεταφορά από και προς το κάθε λιμάνι αλλά και εντός των νησιών Δεν περιλαμβάνονται προσωπικά έξοδα και έξοδα προαιρετικών εκδρομών.

Παρακάτω παρατίθενται τα προσκυνήματα ανά προορισμό:

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Cooper, C., Fletcher, J., Gilbert, D. & Wanhill, S. (1999). *Tourism Principles and Practice*. 2nd Edition. London: Longman.
- Holloway, C. (1994). *The Business of Tourism*. 4th Edition, London.
- Kotler, P., Bowen, J. & Makens, J. (1999). *Marketing for Hospitality and Tourism*. London: Prentice Hall.
- Krippendorff, J. (1971). *Marketing et tourism*. Berne: Herbert Lang.
- Morrison, A.M. (2001). *Τουριστικό και Ταξιδιωτικό Μάρκετινγκ*. 2^η Έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Βαρβαρέσος, Σ. (2000). *Τουρισμός, Έννοιες, Μεγέθη, Δομές: Η Ελληνική Πραγματικότητα*. 2η Έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός
- Ζαχαράτος, Γ. Α. (1999). *Οικονομική του Τουρισμού και Οργάνωση των Τουριστικών Ταξιδιών*. Πάτρα: ΕΑΠ
- Ζαχαράτος, Γ.Α. (2003). *Package Tour*. Αθήνα: Προπομπός.
- Ηγουμενάκης, Ν. (1999). *Τουριστικό Μάρκετινγκ*. Αθήνα: Interbooks.
- Κατσιώνης, Χ. και Μάδαρος, Θ. (2001). *Τουριστικά Γραφεία και Tour Operators*. Ηράκλειο: Τ.Ε.Ι. Κρήτης.
- Κοκκώσης, Χ. & Τσάρτας, Π. (2001). *Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Λαγός, Δ. (2005). *Τουριστική Οικονομική*. Αθήνα: Κριτική.
- Παπαγεωργίου, Α. (2007). *Οργάνωση και λειτουργία τουριστικών γραφείων: Προγραμματισμός ταξιδιού, σύνθεση τουριστικών πακέτων*. Αθήνα: Interbooks.
- Σπιλάνης, Γ., Βαγιάννη, Ε., Βακουφάρης, Χ. και Κονδύλη, Ι. (2005). *Βιώσιμη ανάπτυξη νησιωτικού χώρου, στο Τσάλτας, Γ. (επιμ.) (2005) Αειφορία και Περιβάλλον: Ο νησιωτικός Χώρος στον 21ο αιώνα*. Αθήνα: Σιδέρης
- Χυτήρης, Λ. (1995). *Τουριστικά γραφεία: Ίδρυση - οργάνωση – λειτουργία*. Αθήνα: Interbooks.
- Παπαλέξη, Φ. (2018). *Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ*. Πτυχιακή εργασία [Online]. Διαθέσιμο στο: https://documen.site/download/5ad29e6791fc7_pdf [Πρόσβαση 6 Αυγούστου 2021].
- Ιωαννίδη, Χ. (2020). *Η συμβολή του Πολιτιστικού Τουρισμού στην Βιώσιμη ανάπτυξη της Πάφου*. Πτυχιακή εργασία [Online]. Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Διαθέσιμο στο: <http://estia.hua.gr/file/lib/default/data/23079/theFile> [Πρόσβαση 6 Αυγούστου 2021].

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<http://www.wondergreece>

<http://www.cathecclesia.gr/>

<https://www.monastiria.gr>

<https://www.exploring-greece.gr/>

<https://www.e-kyklades.gr/>

<https://www.ekklisiaonline.gr/>

<https://tinostoday.gr/>

<http://www.tinos360.gr/>

[https:// https://tinosecret.gr/](https://https://tinosecret.gr/)

<https://el.wikipedia.org/>

<http://www.aboutparos.gr/>

<https://mynaxos.gr//>

<http://www.naxostimes.gr>

<http://www.naxos.net/>

<https://www.kastra.eu/>

<https://www.androsportal.gr/>

<https://andros.gr>

<https://andros.gr/>

<http://ikivotos.gr/>

<https://www.nicosia.org.cy/>

<https://www.cyprusalive.com/>

<https://www.cyprushighlights.com/>

<https://www.visitcyprus.com/>

<https://www.exodos.com.cy/>

www.mcw.gov.cy

<https://www.biacyprus.com.cy/>

<https://www.mixanitouxronou.com.cy/>

<http://www.impaphou.org/>

<https://allaboutlimassol.com/>

Θρησκευτικός τουρισμός. Διαθέσιμο στο:

<URL:<https://www.blacksandybeach.gr/el/tourism/religious-tourism.html>>

Εκκλησίες Πολιτισμός & Οικογένεια. Διαθέσιμο στο:

<URL:<https://coririgasuites.com/el/empeiries/ekklesies/>>

Γνωριμία με το Πανελλήνιο Ιερό Ίδρυμα Ευαγγελιστρίας Τήνου. Διαθέσιμο στο: < URL: :

<http://www.panagiatinou.gr/>>

Ιερός Ναός της Παναγίας της Τήνου. Διαθέσιμο στο: < URL: <https://ekklisiastikapalamaris.gr/panagiatinou/>>

Επίσημη ιστοσελίδα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού, Η Παναγιά της Τήνου. Διαθέσιμο στο: <

URL: <https://www.visitgreece.gr/el/experiences/religious-tourism/churches/church-of-panagia-evangelistria/>>

Καθεδρικός Ναός Αγίου Ιωάννη. Διαθέσιμο στο: <URL:[https://www.nicosia.org.cy/el-](https://www.nicosia.org.cy/el-GR/discover/religion/48040/)

[GR/discover/religion/48040/](https://www.nicosia.org.cy/el-GR/discover/religion/48040/)>

Λευκωσία- σημαντικές πληροφορίες για τους τουρίστες και ταξιδιώτες 2021. Διαθέσιμο στο: <URL:

<http://hikersbay.com/europe/republiccyprus/nicosia?lang=el>>

Αστέρη, Χ. Πλήρης ταξιδιωτικός οδηγός για την πόλη της Κύπρου. Διαθέσιμο στο: <URL:

<https://happytraveller.gr/lemesos-cyprus/>>

Καθεδρικός Ναός Αγίας Νάπας- Λεμεσός: Σημείο αναφοράς και ιστορικής σημασίας για την πόλη

της Λεμεσού. Διαθέσιμο στο: <URL: <https://www.cyprusalive.com/el/location/ayia-napa-cathedral-limassol>>

Ο άγιος Λάζαρος- Η ιστορία του ναού του στη Λάρνακα. Διαθέσιμο στο: <URL:

<https://agioslazaros.org.cy/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CE%BD%CE%B1%CE%BF%CF%85/>>

Μεργέμη, Σ. 14 πράγματα που αξίζει να δείτε και να κάνετε στη Λάρνακα. Διαθέσιμο στο: <URL:

Εκκλησίες Παναγιά Χρυσοπολίτισσα. Διαθέσιμο στο: <URL:

<https://www.pafos.org.cy/el/page/attractions>>